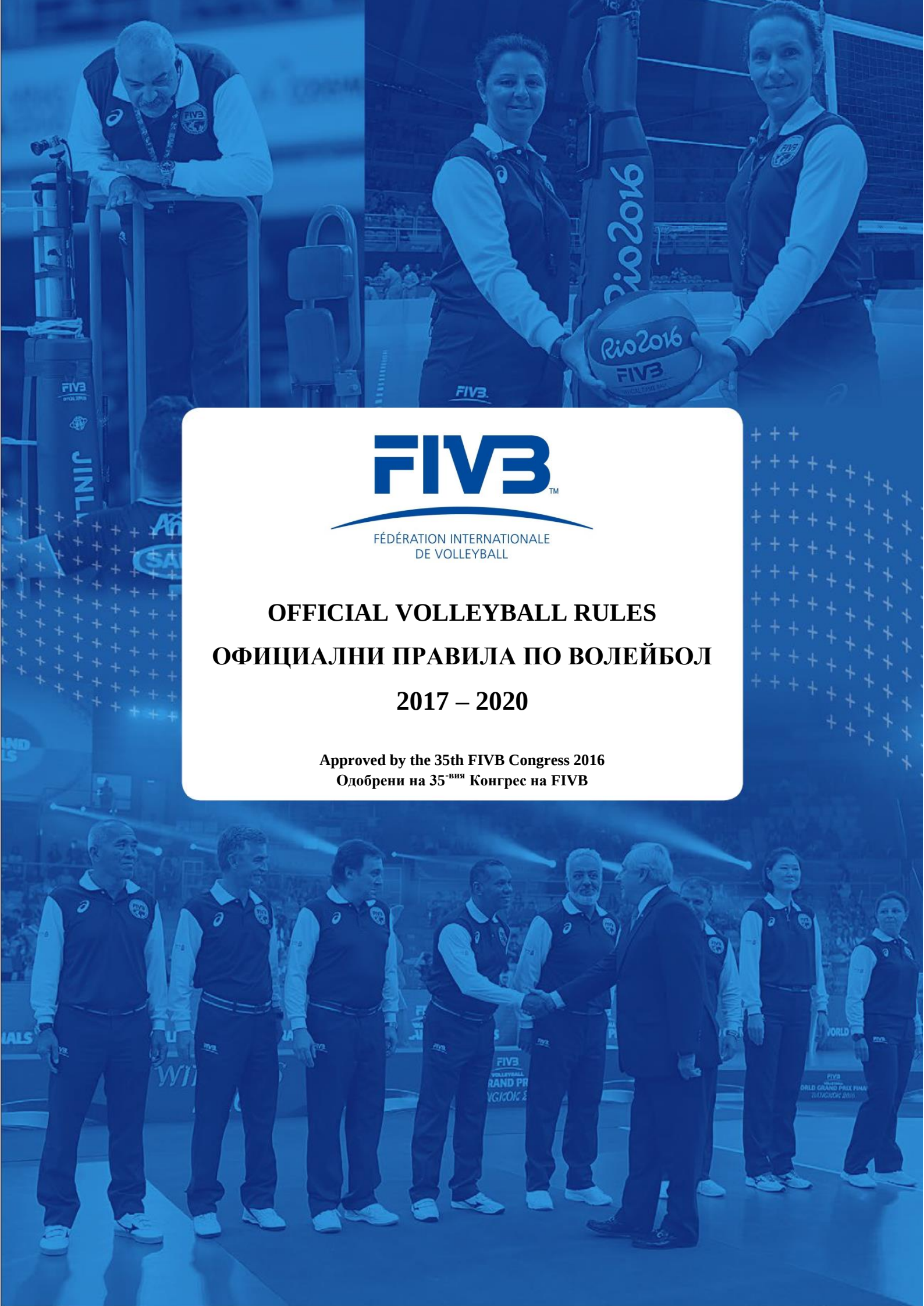

FÉDÉRATION INTERNATIONALE
DE VOLLEYBALL

OFFICIAL VOLLEYBALL RULES

ОФИЦИАЛНИ ПРАВИЛА ПО ВОЛЕЙБОЛ

2017 – 2020

Approved by the 35th FIVB Congress 2016
Одобрени на 35-вия Конгрес на FIVB

БЪЛГАРСКА ФЕДЕРАЦИЯ ПО ВОЛЕЙБОЛ

НАЦИОНАЛНА СЪДИЙСКА КОМИСИЯ

София 1113, ж.к. Изток ул. Незабравка 25

Тел.: 029026440

Електронна поща: volleyball@volleyball.bg

ОФИЦИАЛНИ ПРАВИЛА ПО ВОЛЕЙБОЛ 2017 - 2020

Превод: Илия Пенков /2012/

Превод и редакция: Александър Виналиев /2016, 2017/

Текстовете с различен цвят (червен) са, за да се подчертае промяната в правилото или за поясняване на смисъла на правилото.

	СЪДЪРЖАНИЕ	стр.
	ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИГРАТА	**9**
ЧАСТ 1	**ФИЛОСОФИЯ НА ИГРАТА И СЪДИЙСТВО**	**10**
ЧАСТ 2	**РАЗДЕЛ 1: ИГРАТА**	**13**
Глава 1:	**Съоръжения и оборудване**	
1.	**ИГРАЛНА ПЛОЩ**	**13**
1.1	РАЗМЕРИ	
1.2	ИГРАЛНА ПОВЪРХНОСТ	
1.3	ЛИНИИ НА ИГРИЩЕТО	
1.4	ЗОНИ И ПЛОЩИ	
1.5	ТЕМПЕРАТУРА	
1.6	ОСВЕТЛЕНИЕ	
2.	**МРЕЖА И СТЪЛБОВЕ**	**15**
2.1	ВИСОЧИНА НА МРЕЖАТА	
2.2	СТРУКТУРА	
2.3	СТРАНИЧНИ ЛЕНТИ	
2.4	АНТЕНИ	
2.5	СТЪЛБОВЕ	
2.6	ДОПЪЛНИТЕЛНИ СЪОРЪЖЕНИЯ	
3.	**ТОПКИ**	**16**
3.1	СТАНДАРТИ	
3.2	ЕДНАКВОСТ НА ТОПКИТЕ	
3.3	СИСТЕМА С ПЕТ ТОПКИ	
Глава 2:	**Участници**	
4.	**ОТБОРИ**	**18**
4.1	СЪСТАВ НА ОТБОРА	
4.2	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОТБОРА	
4.3	ЕКИПИРОВКА	
4.4	ПОДМЯНА НА ЕКИПИРОВКАТА	

4.5	ЗАБРАНЕНИ ПРЕДМЕТИ	
5.	**ВОДАЧИ НА ОТБОРА**	**20**
5.1	КАПИТАН	
5.2	ТРЕНЬОР	
5.3	ПОМОЩНИК-ТРЕНЬОР	
Глава 3:	**Формат на играта**	
6.	**ОТБЕЛЯЗВАНЕ НА ТОЧКА, СПЕЧЕЛВАНЕ НА ГЕЙМ И МАЧ**	**22**
6.1	ОТБЕЛЯЗВАНЕ НА ТОЧКА	
6.2	СПЕЧЕЛВАНЕ НА ГЕЙМ	
6.3	СПЕЧЕЛВАНЕ НА МАЧ	
6.4	САМООТКАЗВАНЕ И НЕПЪЛЕН ОТБОР	
7.	**СТРУКТУРА НА ИГРАТА**	**23**
7.1	ЖРЕБИЙ	
7.2	ОФИЦИАЛНО ЗАГРЯВАНЕ	
7.3	НАЧАЛЕН СЪСТАВ НА ОТБОРА	
7.4	ПОЗИЦИИ	
7.5	ПОЗИЦИОННА ГРЕШКА	
7.6	ВЪРТЕНЕ	
7.7	ГРЕШКА ПРИ ВЪРТЕНЕ	
Глава 4:	**Игрови действия**	
8.	**ИГРОВИ ПОЛОЖЕНИЯ**	**27**
8.1	ТОПКА В ИГРА	
8.2	ТОПКА ИЗВЪН ИГРА	
8.3	ТОПКА „ВЪТРЕ”	
8.4	ТОПКА „АУТ”	
9.	**ИГРА С ТОПКАТА**	**27**
9.1	УДАРИ НА ОТБОРА	
9.2	ХАРАКТЕРИСТИКИ НА УДАРА	
9.3	ГРЕШКИ ПРИ ИГРА С ТОПКАТА	
10.	**ТОПКА ПРИ МРЕЖАТА**	**29**

10.1	ТОПКА ПРЕМИНАВАЩА МРЕЖАТА	
10.2	ТОПКА ДОКОСВАЩА МРЕЖАТА	
10.3	ТОПКА В МРЕЖАТА	
11.	**ИГРАЧ ПРИ МРЕЖАТА**	**29**
11.1	ПРОНИКВАНЕ НАД МРЕЖАТА	
11.2	ПРОНИКВАНЕ ПОД МРЕЖАТА	
11.3	КОНТАКТ С МРЕЖАТА	
11.4	ГРЕШКИ НА ИГРАЧ ПРИ МРЕЖАТА	
12.	**СЕРВИС**	**31**
12.1	ПЪРВИ СЕРВИС В ГЕЙМА	
12.2	РЕД НА СЕРВИРАНЕ	
12.3	РАЗРЕШЕНИЕ ЗА СЕРВИС	
12.4	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЕРВИСА	
12.5	ЗАСЛОН	
12.6	ГРЕШКИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЕРВИС	
12.7	ГРЕШКИ ПРИ СЕРВИС И ПОЗИЦИОННИ ГРЕШКИ	
13.	**АТАКУВАЩ УДАР**	**32**
13.1	ХАРАКТЕРИСТИКИ НА АТАКУВАЩИЯ УДАР	
13.2	ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИ АТАКУВАЩ УДАР	
13.3	ГРЕШКИ ПРИ АТАКУВАЩ УДАР	
14.	**БЛОК**	**33**
14.1	БЛОКИРАНЕ	
14.2	КОНТАКТ ПРИ БЛОК	
14.3	БЛОКИРАНЕ В ПРОТИВНИКОВОТО ПРОСТРАНСТВОТО	
14.4	БЛОК И УДАРИ НА ОТБОРА	
14.5	БЛОКИРАНЕ НА СЕРВИСА	
14.6	ГРЕШКИ ПРИ БЛОКИРАНЕТО	
Глава 5:	**Прекъсвания, интервали и забавяния**	
15.	**ПРЕКЪСВАНИЯ НА ИГРАТА**	**35**
15.1	БРОЙ НА РЕДОВНИТЕ ПРЕКЪСВАНИЯ	

15.2	ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ПРЕКЪСВАНИЯТА	
15.3	ИСКАНЕ ЗА РЕДОВНИ ПРЕКЪСВАНИЯ НА ИГРАТА	
15.4	ПОЧИВКИ И ТЕХНИЧЕСКИ ПОЧИВКИ	
15.5	СМЯНА	
15.6	ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИ СМЕНИТЕ	
15.7	СМЯНА ПО ИЗКЛЮЧЕНИЕ	
15.8	СМЯНА ВСЛЕДСТВИЕ НА ОТСТРАНЯВАНЕ ИЛИ ДИСКВАЛИФИКАЦИЯ	
15.9	НЕРЕДОВНА СМЯНА	
15.10	ПРОЦЕДУРА ЗА СМЯНА	
15.11	НЕПРАВИЛНИ ИСКАНИЯ	
16.	**ЗАБАВЯНЕ НА ИГРАТА**	**38**
16.1	ВИДОВЕ ЗАБАВЯНИЯ	
16.2	САНКЦИИ ЗА ЗАБАВЯНЕ	
17.	**ПРЕКЪСВАНИЯ НА ИГРАТА ПО ИЗКЛЮЧЕНИЕ**	**38**
17.1	НАРАНЯВАНЕ/БОЛЕСТ	
17.2	ВЪНШНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	
17.3	ПРОДЪЛЖИТЕЛНИ ПРЕКЪСВАНИЯ	
18.	**ИНТЕРВАЛИ И СМЯНА НА ИГРИЩАТА**	**39**
18.1	ИНТЕРВАЛИ	
18.2	СМЯНА НА ИГРИЩАТА	
Глава 6:	**Либеро**	
19.	ЛИБЕРО	**40**
19.1	ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЛИБЕРО	
19.2	ЕКИПИРОВКА	
19.3	АКЦИИ С УЧАСТИЕТО НА ЛИБЕРОТО	
19.4	ПРЕОПРЕДЕЛЯНЕ НА НОВО ЛИБЕРО	
19.5	ОБОБЩЕНИЕ	
Глава 7:	**Поведение на участниците**	
20.	**ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПОВЕДЕНИЕ**	**43**
20.1	СПОРТСМЕНТСКО ПОВЕДЕНИЕ	

20.2	ФЕЪР-ПЛЕЙ	
21.	**ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ И САНКЦИИ ЗА НЕГО**	**43**
21.1	МАЛОВАЖНА ПРОЯВА НА ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ	
21.2	ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ, ВОДЕЩО ДО САНКЦИИ	
21.3	СКАЛА НА САНКЦИИТЕ	
21.4	ПРИЛАГАНЕ НА САНКЦИИТЕ ЗА ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ	
21.5	ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ ПРЕДИ И МЕЖДУ ГЕЙМОВЕТЕ	
21.6	ОБОБЩЕНИЕ НА ЛОШОТО ПОВЕДЕНИЕ И КАРТОНИ ПРИ САНКЦИОНИРАНЕ	
	РАЗДЕЛ 2: СЪДИИТЕ, ТЕХНИТЕ ОТГОВОРНОСТИ И ОФИЦИАЛНИ ЖЕСТОВЕ	
Глава 8:	**Съдии**	
22.	**СЪДИЙСКИ СЪСТАВ И ПРОЦЕДУРИ**	**46**
22.1	СЪСТАВ	
22.2	ПРОЦЕДУРИ	
23.	**ПЪРВИ СЪДИЯ**	**47**
23.1	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ	
23.2	ПРАВОМОЩИЯ	
23.3	ОТГОВОРНОСТИ	
24.	**ВТОРИ СЪДИЯ**	**48**
24.1	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ	
24.2	ПРАВОМОЩИЯ	
24.3	ОТГОВОРНОСТИ	
25.	**СЕКРЕТАР**	**50**
25.1	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ	
25.2	ОТГОВОРНОСТИ	
26.	**ПОМОЩНИК СЕКРЕТАР**	**51**
26.1	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ	
26.2	ОТГОВОРНОСТИ	
27.	**СТРАНИЧНИ СЪДИИ**	**52**
27.1	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ	

27.2	ОТГОВОРНОСТИ	
28.	**ОФИЦИАЛНИ ЖЕСТОВЕ**	**53**
28.1	СЪДИЙСКИ ЖЕСТОВЕ	
28.2	СИГНАЛИ С ФЛАГА НА СТРАНИЧНИТЕ СЪДИИ	
	РАЗДЕЛ 3:	
D.	**ДИАГРАМИ**	
D1a	Състезателна / Контролирана площ	**55**
D1b	Игрална площ	**56**
D2	Игрище	**57**
D3	Структура на мрежата	**58**
D4	Позиции на играчите	**59**
D5a	Топка пресичаща вертикалната равнина на мрежата към противниковото поле	**60**
D5b	Топка пресичаща вертикалната равнина на мрежата към противниковата свободна зона	**61**
D6	Колективен заслон	**62**
D7	Осъществен блок	**63**
D8	Атака на играч от задна линия	**64**
D9	Скала за предупреждения и санкции и техните последствия	**64**
D9a	Предупреждения и санкции за лошо поведение	
D9b	Предупреждения и санкции за забавяне на играта	
D10	Местоположение на съдийския състав	**66**
D11	Официални съдийски жестове	**67**
D12	Официални сигнали с флага на страничните съдии	**74**
ЧАСТ 3:	**ДЕФИНИЦИИ**	**77**

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИГРАТА

Волейболът е спорт, който се играе от два отбора върху игрище, разделено от мрежа. Има различни версии, подходящи за специфични обстоятелства, с цел да се предложи разностранност на играта за всички.

Целта на играта е да се изпрати топката над мрежата, за да падне в противниковото игрище или пък да се попречи на същото действие на противника. Отборът има три удара, за да върне обратно топката (а в допълнение и контакта с блока).

Топката се вкарва в игра чрез сервис, като с удар сервиращият я изпраща над мрежата към противниците. Разиграването продължава докато топката падне на игрището, излезе в аут или един отбор не успее да я върне обратно според правилата.

При волейбола отборът, печелещ разиграването, отбелязва точка (Система „Разиграване – Точка”). Когато посрещащият отбор спечели разиграване, той печели точка и правото да сервира и неговите играчи се преместват с една позиция по посока на часовниковата стрелка.

ЧАСТ 1:

ФИЛОСОФИЯ НА ИГРАТА И СЪДИЙСТВО

Въведение

Волейболът е един от най-успешните и популярни състезателни и развлекателни спортове в света. Той е **бърз**, той е **завладяващ**, а действието е **експлозивно**. Освен това, волейболът обхваща няколко решаващи препокриващи се елемента, които го правят уникален сред състезателните игри, благодарение на **взаимодействията** помежду им:

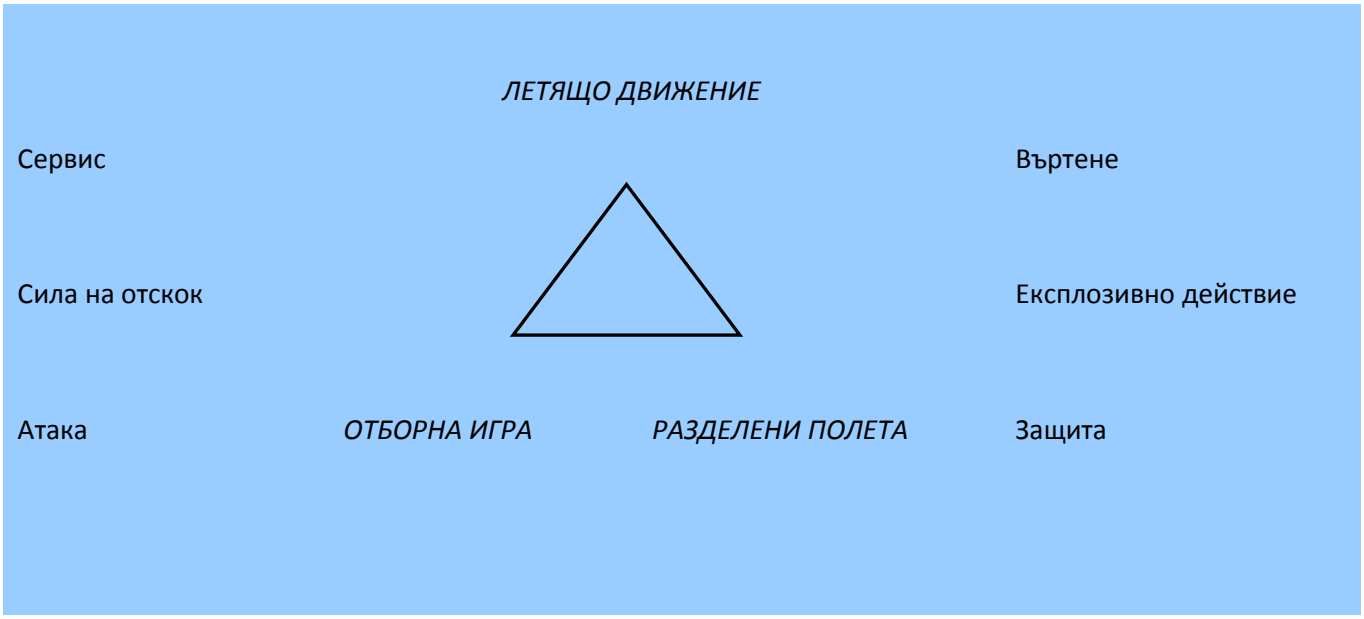

През последните години Световната волейболна Федерация (FIVB) направи големи крачки за адаптирането на играта към модерната публика.

Този текст е насочен към широката волейболна общественост – играчи, треньори, съдии, зрители, коментатори по следните причини:

- разбирането на правилата позволява постигането на по-добра игра – треньорите могат да структурират по-добре отборите си и да разработят по-добри тактики, давайки възможност на играчите да разкрият своите умения;
- разбирането на връзката между правилата позволява на служебните лица да вземат по-добри решения.

Това въведение на първо място се фокусира върху волейбола като състезателен спорт, преди да започне да определя основните качества , изисквани за успешно съдийстване.

Волейболът е състезателен спорт

Състезанието отприщва скритите сили. То показва най-доброто от умението, духа, креативността и естетиката. Правилата са структурирани така, че да позволят показването на всички тези качества. С малки

изключения, волейболът позволява **всички** играчи да играят както при мрежата (в атака), така и в задната част на игрището (в защита или на сервис).

- Уилям Морган, създателят на играта, ще я припознае и сега, защото волейболът е запазил през годините определени отличителни и съществени елементи. Някои от тях са споделени с други игри (с мрежа/ топка/ ракета):
- сервис;
- въртене (заемане на ред за сервис);
- нападение;
- защита.

Волейболът обаче, е уникален сред игрите на мрежа, в изискването топката да е в постоянен летеж – "летяща топка" – като е позволено на всеки отбор, след ограничен брой вътрешни подавания, да върне топката към противника.

Въвеждането на специален защитен играч – либеро – разви играта по отношение на дължина на разиграването и нейната многофазност. Модификациите на правилото за сервис променят изпълнението му от простото вкарване на топката в игра до едно нападателно оръжие.

Концепцията за въртенето е с цел да равнопостави всички спортисти. Правилата за позициите на играчите трябва да позволят гъвкавост на отборите и да създадат интересни развития в тактиката им.

Състезателите използват тази рамка, за да се конкурират в техники, тактики и сила. Тези рамки също така дават на играчите свобода на изразяването за да ентусиазират публиката и зрителите.

И представата за волейбола става все по-добра.

Тъй като играта се развива, няма съмнение, че тя ще се променя – ще става по-добра, по-силна и по-бърза.

Съдията в тази концепция

Същината на добрия съдия е в понятието за честност и последователност:

- да **бъде** справедлив с всеки участник

- да бъде **оценяван** от зрителите като справедлив

Това изисква огромна доза доверие към съдията – съдията трябва да внушава доверие в играчите, за да им позволи да се забавляват:

- като бъде **точен** в своите **решения**

- като **разбира защо е написано дадено правило**

- като бъде **добър организатор**

- като позволява състезанието да протича и като го **довежда** до завършек

- като бъде **възпитател** – използвайки правилата да наказва нечестността или да порицава неучтивостта;

- като **поощрява** играта – **позволявайки зрелищните** елементи в играта да изпъкват и най-добрите играчи да правят това, което правят най-добре: да **забавляват** публиката

Накрая може да се каже, че добрият съдия ще използва правилата за да направи състезанието истинско изживяване за **всички** ангажирани в него.

За онези, които прочетоха дотук, вижте Правилата, които следват като настоящ етап от развитието на една велика игра, но не забравяйте защо тези предшестващи параграфи могат да бъдат също толкова важни за вас във вашата собствена позиция в спорта.

Включете се!

Оставете топката да лети!

БЕЛЕЖКИ

ЧАСТ 2: **РАЗДЕЛ 1: ИГРАТА**

Правило	ГЛАВА ПЪРВА СЪОРЪЖЕНИЯ И ОБОРУДВАНЕ	Виж правило
1.	**ИГРАЛНА ПЛОЩ**	
	Игралната площ включва игрището и свободната зона. Тя трябва да бъде правоъгълна и симетрична.	1.1, D1a, D1b,
1.1	**РАЗМЕРИ**	D2
	Игрището е правоъгълник с размери **18 x 9 м**, заобиколено от свободна зона, която е широка минимум **3 м** от всички страни.	
	Свободното игрално пространство е пространството над игралната площ, което е свободно от всякакви препятствия. Свободното игрално пространство има височина минимум **7 м** над игралната повърхност.	
	За FIVB, Световни и Официални състезания свободната зона има широчина 5 м извън страничните линии и 6,5 м зад крайните линии. Свободното игрално пространство е високо минимум 12,5 м над игралната повърхност.	
1.2	**ИГРАЛНА ПОВЪРХНОСТ**	
1.2.1	Повърхността трябва да бъде равна, хоризонтална и еднообразна. Тя не трябва да представлява никаква опасност за нараняване на играчите. Забранено е да се играе върху неравни и хлъзгави повърхности.	
	За FIVB, Световни и Официални състезания са разрешени само дървени или синтетични повърхности. Всяка повърхност трябва предварително да бъде утвърдена от FIVB.	
1.2.2	За игрища в зала игралното поле трябва да бъде със светъл цвят.	
	За FIVB, Световни и Официални състезания се изисква линиите да бъдат с бял цвят. За игрището и свободната зона се изискват други цветове, различаващи се помежду си.	1.1, 1.3
1.2.3	За игрища на открито се разрешава наклон за оттичане от **5 мм на метър**. Линии на игрището, направени от твърд материал, са забранени.	1.3
1.3	**ЛИНИИ НА ИГРИЩЕТО**	D2
1.3.1	Всички линии са широки **5 см**. Те трябва да бъдат със светъл цвят, който е различен от този на пода и всички други линии.	1.2.2
1.3.2	**Ограничителни линии**	
	Две **странични** и две **крайни линии** очертават игрището. Страничните и крайните линии са начертани вътре в размерите на игрището.	1.1
1.3.3	**Средна линия**	

Оста на средната линия разделя игрището на две равни полета, всяко с размери **9 x 9 м**; като се приема, че цялата широчина на средната линия принадлежи на двете полета еднакво. Тази линия се простира под мрежата от едната до другата странични линии. D2

1.3.4 **Нападателна линия**

Върху всяко игрално поле, нападателна линия, чийто външен ръб е на **3 м** от оста на средната линия, очертава предната зона. 1.3.3, 1.4.1

За FIVB, Световни и Официални състезания нападателната линия е продължена извън страничните линии с прекъснати линии, състоящи се от пет части с дължина 15 см всяка и ширина 5 см, начертани на 20 см една от друга, с обща дължина 1,75 м. "Треньорската ограничителната линия" (прекъсната линия, която се простира от нападателната линия до крайната линия на полето, успоредна на страничната линия и на разстояние 1,75 м от нея) е съставена от 15-сантиметрови къси линии, начертани на 20 см една от друга, за да определи ограничението на зоната на движение на треньора. D2

1.4 ЗОНИ И ПЛОЩИ D1b, D2

1.4.1 **Предна зона** 19.3.1.4, 23.3.2.3e, D2

Във всяко поле на игрището предната зона е ограничена между оста на средната линия и външния (спрямо центъра) ръб на нападателната линия. 1.3.3, 1.3.4, 19.3.1.4, 23.3.2.3e

Предната зона се счита, че продължава извън страничните линии до края на свободната зона. 1.1, 1.3.2

1.4.2 **Сервис зона**

Сервис зоната е площ с ширина **9 м** зад всяка крайна линия.

Тя е ограничена странично от две къси линии, всяка дълга **15 см**, начертани на **20 см** зад крайната линия като продължение на страничните линии. Двете къси линии са включени в широчината на сервис зоната. 1.3.2, 12, D1b

В дълбочина сервис зоната продължава до края на свободната зона. 1.1

1.4.3 **Зона за смяна**

Зоната за смяна е ограничена от продължението на двете нападателни линии до секретарската маса. 1.3.4, 15.6.1, D1b

1.4.4 **Зона за заместване на либерото**

Зоната за заместване на либерото е част от свободната зона от страната на пейките на отборите, ограничена от продължението на нападателната линия до крайната линия. 19.3.2.7, D1b

1.4.5 **Зона за загряване**

За FIVB, Световни и Официални състезания, зоните за загряване, с размери приблизително 3 x 3 м, са разположени в ъглите от страната на пейките, извън свободната зона. 24.2.5, D1a, D1b

1.4.6 **Зона за наказани**

Зоната за наказани, с размери приблизително **1 x 1 м** и снабдена с два стола, е разположена в контролираната площ, извън продължението на всяка крайна линия. Те могат да бъдат ограничени от **5 см** широка червена линия. 21.3.2.1, D1a, D1b

1.5 ТЕМПЕРАТУРА

Минималната температура не може да бъде по-ниска от 10°C (50°F).

За FIVB, Световни и Официални състезания, максималната температура не може да бъде по-висока от 25°C (77°F), а минималната – по-ниска от 16°C (61°F).

1.6 ОСВЕТЛЕНИЕ

За FIVB, Световни и Официални състезания, осветлението на игралната площ трябва да бъде от 1000 до 1500 лукса, измерени на 1 м над повърхността на игралната площ. 1.

2 МРЕЖА И СТЪЛБОВЕ D3

2.1 ВИСОЧИНА НА МРЕЖАТА

2.1.1 Вертикално над средната линия е разположена мрежа, чийто горен край е на височина **2,43 м** за мъже и **2,24 м** за жени. 1.3.3

2.1.2 Нейната височина се измерва в центъра на игрището. Височината на мрежата (над двете странични линии) трябва да бъде съвсем еднаква, като не може да превишава официалната височина с повече от **2 см.** 1.1, 1.3.2, 2.1.1

2.2 СТРУКТУРА

Мрежата е широка **1 м**, дълга е **от 9,50 до 10 м** (като от всяка страна извън страничните ленти е с дължина **от 25 до 50 см**) и е направена от черни квадратчета със страна **10 см**. D.3

За FIVB, Световни и Официални състезания, във връзка със специфичните изисквания на състезанието, квадратчетата могат да бъдат променяни с цел рекламно улесняване, съгласно маркетинговите споразумения.

Горната ѝ част е обшита по цялата дължина с двойно загъната бяла плътна хоризонтална лента, широка **7 см**. Всеки край на лентата има отвор, през който преминава въже за пристягането ѝ към стълбовете с цел поддържане на горната ѝ част опъната.

Вътре в лентата има гъвкав кабел за завързване на мрежата към стълбовете и за поддържане на горната ѝ част опъната.

В долният край на мрежата има друга хоризонтална лента, широка **5 см**, подобна на тази от горния край, през която е прокарано въже. Това въже привързва мрежата към стълбовете и държи долната й част опъната.

2.3 СТРАНИЧНИ ЛЕНТИ

Точно над всяка странична линия към мрежата са прикрепени вертикално две бели ленти. 1.3.2, D.3

Те са широки **5 см** и дълги **1 м**, като се смятат за част от мрежата.

2.4 АНТЕНИ

Антената е гъвкава пръчка, дълга **1,80 м** и с диаметър **10 мм**, изработена от фибростъкло или подобен материал.

Антената е завързана от външния край на страничната лента. Антените се поставят противоположно от двете страни на мрежата. 2.3, D.3

Горните **80 см** на всяка антена са над мрежата и са боядисани в ивици с контрастни цветове с широчина **10 см**, препоръчително червен и бял.

Антените се смятат като част от мрежата и ограничават странично пространството за преминаване. 10.1.1, D3, D5a, D5b

2.5 СТЪЛБОВЕ

2.5.1 Стълбовете, поддържащи мрежата, са поставени на разстояние 0,50 - 1,00 м извън страничните линии. Те са високи 2,55 м и препоръчително регулиращи се. D.3

За всички FIVB, Световни и Официални състезания стълбовете, поддържащи мрежата, се поставят на разстояние 1 м извън страничните линии и трябва да бъдат обезопасени.

2.5.2 Стълбовете са обли и гладки, фиксирани в пода без метални въжета. Не трябва да има опасни или пречещи приспособления.

2.6 ДОПЪЛНИТЕЛНИ СЪОРЪЖЕНИЯ

Всички допълнителни съоръжения се определят от разпоредбите на FIVB.

3. ТОПКИ

3.1 СТАНДАРТИ

Топката трябва да бъде сферична, изработена от гъвкава кожена или синтетична кожена обвивка и вътрешен плондер, направен от гума или подобен материал.

Цветът й може да бъде еднообразен светъл или комбинация от цветове.

Материалът на синтетичната кожа и комбинацията от цветове на топките, ползвани в Официални международни състезания, трябва да съответстват на стандартите на FIVB.

Обиколката й е **65-67 см**, а теглото й **260-280 г**.

Вътрешното й налягане трябва да бъде от **0,30 до 0,325 кг/cm²** (4,26 до 4,61 psi) (294,3 до 318,82 mbar или hPa).

3.2 ЕДНАКВОСТ НА ТОПКИТЕ

Всички топки, използвани в един мач, трябва да са с еднакъв стандарт по отношение на обиколка, тегло, налягане, тип, цвят и т.н. 3.1

FIVB, Световни и Официални състезания, както и шампионати за Национална Лига или Национални първенства, трябва да се играят с одобрени от FIVB топки, освен ако не е съгласувано друго с FIVB.

3.3 СИСТЕМА С ПЕТ ТОПКИ

На FIVB, Световни и Официални състезания се използват пет топки. В този случай има шест подавачи на топки, разположени по един във всеки ъгъл на свободната зона и зад двамата съдии. D.10

Правило	ГЛАВА ВТОРА УЧАСТНИЦИ	Виж правило
4	**ОТБОРИ**	
4.1	**СЪСТАВ НА ОТБОРА**	
4.1.1	Един отбор може да се състои от до **12 играчи**, плюс - треньорски щаб: един треньор, максимум двама помощник-треньори, - медицински щаб: един физиотерапевт и един лекар. Само тези, записани в протокола за мача, могат да влизат безпрепятствено в Контролираната игрална площ и да вземат участие в официалната загрявка и и в мача. **За FIVB, Световни и Официални състезания за мъже и жени:** **Максимум четиринадесет (14) състезатели могат да бъдат записани в протокола и да участват в мача.** **Максимум пет (5) официални членове на отбора /включително треньора/ могат да бъдат избрани от треньора и да седят на пейката на отбора, но трябва да бъдат вписани в протокола и регистрирани в О-2 (bis).** **Мениджърът или журналистът на отбора не могат да седят на пейката на отбора или да бъдат зад нея в Контролираната площ.** **За FIVB, Световни и Официални състезания лекарят и физиотерапевтът трябва да са част от делегацията на отбора и предварително акредитирани от FIVB. Ако за FIVB, Световни и Официални състезания за мъже и жени те не са включени като членове с право да седят на пейката на отбора, трябва да се разположат срещу ограничителните заграждения вътре в контролираната игрална площ и могат да се намесват само ако са поканени от съдиите в случаи на оказване на спешна помощ на състезателите. Физиотерапевтът /дори да не е част от официалните лица с право да седят на пейката на отбора/ могат да помага при загрявката на отбора до момента на официалната загрявка на мрежата.** **Официалните регулации за всяко състезание могат да бъдат намерени в Хендбук за съответното състезание.**	5.2, 5.3

4.2 МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОТБОРА

4.2.1 Играчите, които не са в игра, трябва или да седят на пейката на отбора или да бъдат в своята зона за загряване. Треньорът и другите членове на отбора седят на пейката, но могат временно да я напускат. 1.4.5, 5.2.3, 7.3.3

Пейките на отборите са разположени отстрани на секретарската маса, извън свободната зона. D1a, D1b

4.2.2 Само на членовете на отбора е позволено да седят на пейката по време на мача и да участват в загряването. 4.1.1, 7.2

4.2.3 Играчите, които не са в игра, могат да загряват без топки, както следва:

4.2.3.1 по време на игра: в зоните за загряване; 1.4.5, 8.1, D1a, D1b

4.2.3.2 по време на почивки и технически почивки: в свободната зона зад тяхното игрище. 1.3.3, 15.4

4.2.4 По време на интервалите между геймовете играчите могат да загряват с топки в тяхната свободната зона. По време на удължения интервал между втори и трети гейм /ако има такъв/, състезателите могат да ползват за загряване и игрището. 18.1

4.3 ЕКИПИРОВКА

Екипировката на играча се състои от фланелка, гащета, чорапи (униформа, еднаква за всички) и спортни обувки.

4.3.1 Цветът и моделът на фланелките, гащетата и чорапите трябва да бъдат еднакви за целия отбор (*с изключение за Либерото*). Униформите трябва да бъдат чисти. 4.1, 19.2

4.3.2 Обувките трябва да бъдат леки и гъвкави, с гумени или композитни подметки без ток.

4.3.3 Фланелките на играчите трябва да бъдат номерирани **от 1 до 20.** 4.3.3.2

За FIVB, Световни и Официални състезания за мъже и жени, където са по-големи групите на състезателите, номерата на фланелките могат да бъдат и по-големи.

4.3.3.1 Номерът трябва да бъде поставен в средата на фланелката отпред и отзад. Цветът и яркостта на номерата трябва да контрастират с цвета и яркостта на фланелките.

4.3.3.2 Номерът трябва да бъде висок минимум **15 см** на гърдите и **20 см** на гърба. Ивицата, формираща номера, трябва да бъде широка минимум **2 см.**

4.3.4 Капитанът на отбора трябва да има на своята фланелка лентичка от **8 x 2 см**, под номера на гърдите. 5.1

4.3.5 Забранено е да се носят екипи с цветове, различни от цветовете на останалите играчи (*освен униформите на Либерата*) и/или без официални номера. 19.2

4.4 ПОДМЯНА НА ЕКИПИРОВКАТА

Първият съдия може да разреши на един или повече играчи: 23

4.4.1	Да играят боси;	
4.4.2	Да подменят влажните или повредени екипи между геймовете или след смяна, при условие, че цветът, моделът и номерът(ата) на новия екип(и) са същите;	4.3, 15.5
4.4.3	Да играят с анцузи в студено време, при условие, че те са от еднакъв цвят и модел за целия отбор (освен тези на Либерата) и са номерирани съгласно Правило 4.3.3.	4.1.1, 19.2

4.5 ЗАБРАНЕНИ ПРЕДМЕТИ

4.5.1 Забранено е да се носят предмети, които могат да причинят нараняване или да дадат изкуствено преимущество на играча.

4.5.2 Играчите могат да носят очила или контактни лещи на собствен риск.

4.5.3 Стягащи приспособления (протектори срещу контузии) могат да бъдат носени за предпазване или поддържане.

За FIVB, Световни и Официални състезания за мъже и жени тези приспособления трябва да бъдат със същия цвят като съответната част на екипировката. Черни, бели или неутрални цветове също могат да бъдат използвани.

5. ВОДАЧИ НА ОТБОРА

	Капитанът и треньорът на отбора са отговорни за поведението и дисциплината на членовете на техния отбор. Либерата не могат да бъдат капитан на отбора или капитан в игра.	20

5.1 КАПИТАН

5.1.1	ПРЕДИ МАЧА капитанът на отбора подписва протокола и представлява отбора си при жребия.	7.1, 25.2.1.1
5.1.2	ПО ВРЕМЕ НА МАЧА и докато е в игрището капитанът на отбора е и капитан в игра. Когато капитанът на отбора не е на игрището, треньорът или самият капитан трябва да определят друг играч на игрището, но не и Либерото, който поема ролята на капитан в игра. Този капитан в игра запазва своите отговорности, докато бъде сменен или пък капитанът на отбора се върне в игра, или геймът завърши.	15.2.1
	Когато топката е извън игра, само на капитана в игра се разрешава да говори със съдиите:	8.2
5.1.2.1	да иска обяснение за прилагането или тълкуването на Правилата, а също така и да представя искания или въпроси на свои съотборници. Ако капитанът в игра не е съгласен с обяснението на първия съдия, той може да избере да протестира срещу такова решение като незабавно заяви пред първия съдия, че си запазва правото да запише официален протест в протокола след края на мача;	23.2.4
5.1.2.2	да иска разрешение за:	
	а) подменяне на цялата или част от екипировката,	4.3, 4.4.2
	б) проверка на позициите на отборите,	7.4, 7.6
	с) проверка на пода, мрежата, топката и т.н.,	1.2, 2, 3
5.1.2.3	**в отсъствието на треньора**, да иска почивки и смени	15.3.1, 15.4.1, 15.5.2
5.1.3	СЛЕД КРАЯ НА МАЧА капитанът на отбора:	6.3
5.1.3.1	благодари на съдиите и подписва протокола, за да потвърди резултата;	25.2.3.3

5.1.3.2	след като е заявил своето намерение пред първия съдия в съответния момент, може да потвърди и запише в протокола официален протест относно прилагането или тълкуването на Правилата от съдията.	5.1.2.1, 25.2.3.2

5.2 ТРЕНЬОР

5.2.1	От началото до края на мача треньорът ръководи играта на своя отбор извън игрището. Той подбира началния състав, смените и взема почивки. При изпълнение на тези функции официално лице, с което контактува, е вторият съдия.	1.1, 7.3.2, 15.4.1, 15.5.2
5.2.2	ПРЕДИ МАЧА треньорът записва или проверява имената и номерата на своите играчи в тимовия списък на протокола и след това го подписва.	4.1, 19.1.3, 25.2.1.1
5.2.3	ПО ВРЕМЕ НА МАЧА треньорът:	
5.2.3.1	преди всеки гейм, дава на втория съдия или на секретаря фиша(овете) за нареждане, надлежно попълнен и подписан.	7.3.2, 7.4, 7.6
5.2.3.2	седи на пейката на отбора най-близо до секретаря, но може да я напуска.	4.2
5.2.3.3	иска почивки и смени.	15.4,15.5
5.2.3.4	Може, както и другите членове на отбора, да дава инструкции на играчите в игрището. Треньорът може да дава тези инструкции докато е прав или се движи в свободната зона пред пейката на отбора, ограничена от продължението на триметровата нападателна линия до зоната за загряване, без да пречи или забавя играта.	1.3.4, 1.4.5, D1a, D1b, D2
	За FIVB, Световни и Официални състезания, треньорът е ограничен да изпълнява своите функции зад треньорската ограничителна линия по време на целия мач.	D1a, D1b, D2

5.3 ПОМОЩНИК-ТРЕНЬОР

5.3.1	Помощник-треньорът седи на пейката на отбора, но няма право да се намесва в мача.	
5.3.2	Ако треньорът трябва да напусне отбора по някаква причина, включително санкция, с изключение на влизането му в игра като състезател, помощник-треньорът може да поеме функциите на треньор за времето на неговото отсъствие, след потвърждаване от първия съдия на искането на капитана в игра.	5.1.2, 5.2

Правило	ГЛАВА ТРЕТА ФОРМАТ НА ИГРАТА	Виж правило
6.	**ОТБЕЛЯЗВАНЕ НА ТОЧКА, СПЕЧЕЛВАНЕ НА ГЕЙМ И МАЧ**	
6.1	**ОТБЕЛЯЗВАНЕ НА ТОЧКА**	
6.1.1	**Точка**	
	Отбор отбелязва точка, когато:	
6.1.1.1	успешно приземи топката в противниковото поле;	8.3, 10.1.1
6.1.1.2	противниковият отбор извърши грешка;	6.1.2,
6.1.1.3	противниковият отбор получи наказание.	16.2.3, 21.3.1
6.1.2	**Грешка**	
	Отбор прави грешка, когато извършва игрово действие, в противоречие на Правилата на играта (или ги нарушава по друг начин). Съдиите отсъждат грешките и определят последствията в съответствие с Официалните правила:	
6.1.2.1	ако две или повече грешки са извършени последователно, се зачита само първата.	
6.1.2.2	ако две или повече грешки са извършени едновременно от противници, това се счита за ДВОЙНА ГРЕШКА и разиграването се повтаря.	6.1.2, D11 (23)
6.1.3	**Разиграване и завършено разиграване**	
	Разиграване е последователност от игрови действия от момента на изпълнение на сервис, докато топката излезе извън игра. **Завършено разиграване** е последователност от игрови действия, които водят до отбелязване на точка. Това включва: - налагане на наказание, водещо до точка - загуба на сервис поради изпълнение след времевото ограничение.	8.1, 8.2, 12.2.2.1, 2.4.4, 15.2.3, 15.11.1.3, 19.3.2.1, 19.3.2.9, 21.3.1
6.1.3.1	Ако сервиращият отбор спечели разиграване, той печели точка и продължава да сервира.	
6.1.3.2	Ако посрещащият отбор спечели разиграване, той печели точка и трябва да изпълни следващия сервис.	
6.2	**СПЕЧЕЛВАНЕ НА ГЕЙМ**	D.11 (9)
	Гейм (освен решаващият 5^{ти}) се печели от отбора, който пръв отбележи **25** точки с разлика от минимум две точки в повече от другия отбор. В случай на равенство **24:24**, играта продължава докато се достигне разлика от 2 точки в повече за единия отбор (26:24; 27:25; …..).	6.3.2
6.3	**СПЕЧЕЛВАНЕ НА МАЧ**	D.11 (9)
6.3.1	Мачът се печели от отбора, който спечели три гейма.	6.2

6.3.2	В случай на равенство от **2:2**, решаващият (5ти) гейм се играе до **15** точки с разлика от минимум 2 точки.	7.1
6.4	**САМООТКАЗВАНЕ И НЕПЪЛЕН ОТБОР**	
6.4.1	Ако един отбор отказва да играе, след като е бил подканен да го направи, той се обявява за самоотказал се за мача и губи с резултат 0:3 за мача и 0:25 за всеки гейм.	6.2, 6.3
6.4.2	Отбор, който без уважителна причина не се яви на игрището навреме, се обявява за самоотказал се със същия резултат, както в Правило 6.4.1.	
6.4.3	Отбор, който е обявен за НЕПЪЛЕН за гейма или за мача, губи гейма или мача. На противниковия отбор се дават точките, или точките и геймовете, необходими за спечелване на гейма или мача. Непълният отбор запазва своите точки и геймове.	6.2, 6.3, 7.3.1
7.	**СТРУКТУРА НА ИГРАТА**	
7.1	**ЖРЕБИЙ**	
	Преди мача първият съдия извършва теглене на жребий, за да се определи чии са първия сервис и полетата на игрището за първия гейм.	12.1.1
	Ако трябва да се играе решаващ гейм, се тегли нов жребий.	6.3.2
7.1.1	Жребият се тегли в присъствие на двамата капитани на отборите.	5.1
7.1.2	Спечелилият жребия избира:	
	ИЛИ	
7.1.2.1	правото да сервира или да посреща сервиса,	12.1.1
	ИЛИ	
7.1.2.2	поле на игрището.	
	Загубилият взема оставащия избор.	
7.2	**ОФИЦИАЛНО ЗАГРЯВАНЕ**	
7.2.1	Преди мача, ако отборите са имали предварително на тяхно разположение игрище, те имат **6 минути** време за загряване при мрежата заедно, ако ли пък не, то тогава те имат **10 минути** за загряване заедно.	
	За FIVB, Световни и Официални състезания, отборите имат 10 мин. за съвместно загряване на мрежата.	
7.2.2	Ако някой от капитаните поиска отделно (последователно) загряване на мрежата, отборите могат да направят това за **3** или **съответно 5 минути всеки**.	7.2.1
7.2.3	В случай на последователно загряване на мрежата, отборът спечелил правото да сервира, загрява пръв.	7.1.2.1, 7.2.2

7.3 НАЧАЛЕН СЪСТАВ НА ОТБОР

7.3.1 Винаги трябва да има в игра по **шест играча** от всеки отбор. 6.4.3

Началният състав на отбора показва реда на въртене на играчите в игрището. Този ред трябва да се поддържа през целия гейм. 7.6

7.3.2 Преди започването на всеки гейм, треньорът трябва да представи началния състав на своя отбор чрез фиша за нареждане или чрез електронно устройство, ако се използва такова. Фишът, надлежно попълнен и подписан, се предава на втория съдия или на секретаря или се изпраща по електронен път до секретаря на електронния протокол. 5.2.3.1, 24.3.1, 25.2.1.2

7.3.3 Играчите, които не са в стартовия състав за един гейм, са резервни играчи за този гейм (с изключение на Либерото/ата). 7.3.2, 15.5

7.3.4 След като фишът за нареждане е предаден на втория съдия или на секретаря, повече промени в него не се разрешават без редовна смяна. 15.2.2, 15.5, D11 (5)

7.3.5 Несъответствие между позициите на играчите на игрището и във фиша за нареждане се урежда както следва: 24.3.1

7.3.5.1 Когато се установи такова несъответствие преди началото на гейма, позициите на играчите трябва да бъдат коригирани съгласно фиша за нареждане. Санкция не се прилага. 7.3.2

7.3.5.2 Ако, преди започване на гейма, на игрището има играч, който не е записан във фиша за нареждане, този играч трябва да бъде заменен в съответствие с фиша за нареждане. Не се налага санкция. 7.3.2

7.3.5.3 Обаче ако треньорът желае да запази незаписан(и) във фиша играч(и), той трябва да поиска редовна(и) смяна(и), чрез използване на съответния жест, която ще бъде записана в протокола. 15.2.2, D11 (5)

Ако едно несъответствие между позициите на играчите и фиша за нареждане се открие по-късно, сгрешилият отбор трябва да се върне на правилните позиции. Точките на противника се запазват и в допълнение той получава точка и правото да сервира. Всички точки отбелязани от отбора, от точния момент на грешката до откриването на грешката, се отменят.

7.3.5.4 Ако се открие присъствие на състезател на игрището, който не е записан в тимовия списък на протокола за мача, точките на противника се запазват и в допълнение той получава точка и правото да сервира. Сгрешилият отбор губи всички точки и/или геймове (0:25, ако е необходимо), спечелени от момента, в който незаписаният състезател е влязъл на игрището, като трябва да се представи коригиран фиш за нареждане и да се изпрати на игрището нов записан състезател на мястото на невписания такъв. 6.1.2, 7.3.2

7.4 ПОЗИЦИИ D.4

В момента на удара по топката от сервиращия всеки отбор трябва да се намира вътре в своето игрално поле съгласно реда за въртене (с изключение на сервиращия). 7.6.1, 8.1, 12.4

7.4.1 Позициите на играчите са номерирани както следва:

7.4.1.1	Тримата играчи по дължината на мрежата са играчи от предна линия и заемат позициите 4 (преден ляв), 3 (преден център) и 2 (преден десен).	
7.4.1.2	Другите трима са играчи от задна линия, заемащи позициите 5 (заден ляв), 6 (заден център) и 1 (заден десен).	
7.4.2	Отношение между позициите на играчите	
7.4.2.1	Всеки играч от задна линия трябва да е по-отдалечен от средната линия отколкото съответния му играч от предната линия.	
7.4.2.2	Съответно играчите от предната линия и тези от задната линия трябва да са разположени странично, съгласно реда, показан в Правило 7.4.1.	
7.4.3	Позициите на играчите се определят и контролират според разположението на техните стъпала, намиращи се в контакт с пода, както следва:	D.4
7.4.3.1	Всеки играч от предната линия трябва да е стъпил поне с част от стъпалото си по-близо до средната линия, отколкото са стъпалата на съответния му играч от задната линия.	1.3.3
7.4.3.2	Всеки дясно (ляво) стоящ играч трябва да е стъпил поне с част от стъпалото си по-близо до дясната (лявата) странична линия, отколкото са стъпалата на играча в центъра от неговата линия.	1.3.2
7.4.4	След удара за сервис играчите могат да се разместват и да заемат всякакви позиции в тяхното поле и в свободната зона.	
7.5	**ПОЗИЦИОННА ГРЕШКА**	D4, D11 (13)
7.5.1	Отбор извършва позиционна грешка, ако който и да е играч не се намира в правилна позиция в момента на удара по топката от сервиращия. Ако състезател се намира на игрището вследствие на нередовна смяна и играта бъде подновена, това се счита за позиционна грешка с последствия както при нередовна смяна.	7.3, 7.4, 15.9
7.5.2	Ако сервиращия извърши грешка в момента на изпълнението на сервиса, то неговата грешка се отчита преди една позиционна грешка.	12.4, 12.7.1
7.5.3	Ако началният удар се сгреши след удара за сервис, то тогава позиционната грешка се зачита като първа.	12.7.2
7.5.4	Позиционната грешка води до следните последствия:	
7.5.4.1	отборът се санкционира с **точка и сервис за противника**;	6.1.3
7.5.4.2	позициите на играчите трябва да се коригират.	7.3, 7.4
7.6	**ВЪРТЕНЕ**	
7.6.1.	Редът на въртене се определя от първоначалното нареждане на отбора и се контролира чрез реда за сервиране и позициите на играчите през целия гейм.	7.3.1, 7.4.1, 12.2

7.6.2 Когато посрещащият отбор печели правото да сервира, неговите играчи се завъртат с една позиция по посока на часовниковата стрелка: играчът в позиция 2 се завърта до позиция 1, за да сервира, играчът в позиция 1 – до позиция 6 и т.н. 12.2.2.2

7.7 ГРЕШКА ПРИ ВЪРТЕНЕ D11 (13)

7.7.1 Грешка при въртене се извършва, когато сервисът не е изпълнен съгласно реда за въртене. Тя води до следните последствия поред: 7.6.1, 12

7.7.1.1 Секретарят спира играта чрез бъзер; противниковият отбор печели **точка и следващия сервис**; 6.1.3

Ако грешката при въртене се открие едва след приключване на разиграването, започнало с тази грешка, само една точка се дава на противника, независимо от резултата от разиграването.

7.7.1.2 редът на въртене на играчите от сгрешилия отбор се коригира. 7.6.1

7.7.2 Допълнително секретарят трябва да определи точния момент, когато е извършена грешката и всички точки, отбелязани от сгрешилия отбор след това, трябва да се отменят. Точките на противника се запазват. 25.2.2.2

Ако този момент не може да бъде определен, точки не се отменят и единствената санкция е **точка и сервис за противника**. 6.1.3

Правило	ГЛАВА ЧЕТВЪРТА Игрови Действия	Виж правило
8.	**ИГРОВИ ПОЛОЖЕНИЯ**	
8.1	**ТОПКА В ИГРА**	
	Топката е в игра от момента на удара за сервис, разрешен от първия съдия.	12, 12.3
8.2	**ТОПКА ИЗВЪН ИГРА**	
	Топката е извън игра в момента на грешката, отсъдена чрез изсвирване от един от съдиите; при отсъствие на грешка - в момента на изсвирване.	
8.3	**ТОПКА „ВЪТРЕ”**	D11(14),D12(1)
	Топката е „вътре”, ако в който и да е момент от контакта с пода, част от топката докосва игрището, включително и ограничителните линии.	1.1, 1.3.2
8.4	**ТОПКА „АУТ”**	
	Топката е „аут”, когато:	
8.4.1	частта от топката, докосваща пода, е изцяло извън ограничителните линии;	1.3.2, D11 (15), D12 (2)
8.4.2	тя докосва предмет извън игрището, тавана или човек извън игра.	D11(15), D12 (4)
8.4.3	тя докосва антените, въжетата, стълбовете или самата мрежа извън страничните ленти;	2.3, D3, D5a, D11 (15), D12 (4)
8.4.4	тя пресича отвесната равнина на мрежата, частично или изцяло извън пространството за преминаване, с изключение на случая от Правило 10.1.2;	2.3, D5a, D5b, D11 (15), D12 (4)
8.4.5	тя преминава изцяло долното пространство под мрежата.	23.3.2.3f, D5a, D11 (22)
9.	**ИГРА С ТОПКАТА**	
	Всеки отбор трябва да играе вътре в неговата собствена игрална площ и пространство (с изключение на Правило 10.1.2). Топката обаче може да бъде върната в игра от място извън собствената свободна зона.	
9.1	**УДАРИ НА ОТБОРА**	
	Удар е всеки контакт на играч в игра с топката.	14.4.1
	Отборът има право на максимум три удара (с допълнителен този при блокирането), за да прехвърли обратно топката. Ако се използват повече удари, отборът извършва грешката „ЧЕТИРИ УДАРА”.	
9.1.1	**ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ КОНТАКТИ**	
	Един играч не може да удря топката два пъти последователно *(с изключение на Правила 9.2.3, 14.2 и 14.4.2)*	9.2.3, 14.2 14.4.2

9.1.2 **ЕДНОВРЕМЕННИ КОНТАКТИ**

Двама или трима играчи могат да докоснат топката едновременно.

9.1.2.1 Когато двама (трима) съотборника докосват топката едновременно, това се смята като два (три) удара (с изключение при блокирането). Ако те се стремят да играят с топката, но само един я докосне, се зачита един удар. Сблъскване между играчите не представлява грешка.

9.1.2.2 Когато двама противника докосват топката едновременно над мрежата и топката остава в игра, отборът, посрещащ топката, има право на други три удара. Ако такава топка излезе в „аут", това е грешка на противоположно стоящия отбор.

9.1.2.3 Ако едновременни удари на двама противника над мрежата водят до продължителен контакт с топката, играта продължава. 9.1.2.2

9.1.3 **ПОДПОМОГНАТ УДАР**

Вътре в игралната площ не е позволено на играч да се подпира на съотборник или някаква структура/предмет, за да **удари** топката. 1.

Обаче играч, който е на границата да извърши грешка (да докосне мрежата или да премине средната линия и т.н.), може да бъде спрян или издърпан обратно от съотборник. 1.3.3, 11.4.4

9.2 ХАРАКТЕРИСТИКИ НА УДАРА

9.2.1 Топката може да докосва коя да е част от тялото.

9.2.2 Топката не трябва да бъде хващана или хвърляна. Тя може да отскача във всякаква посока. 9.3.3

9.2.3 Топката може да докосва различни части на тялото, при условие че контактите стават едновременно.

Изключения:

9.2.3.1 при блокиране, последователни контакти могат да бъдат направени от един или повече блокировач(и), при условие че контактите стават по време на едно и също действие. 14.1.1, 14.2

9.2.3.2 при първи удар на отбора топката може да докосне различни части на тялото последователно, при условие че контактите стават по време на едно и също действие. 9.1, 14.4.1

9.3 ГРЕШКИ ПРИ ИГРА С ТОПКАТА

9.3.1 ЧЕТИРИ УДАРА: отбор удря топката четири пъти преди да я върне обратно. 9.1, D11 (18)

9.3.2 ПОДПОМОГНАТ УДАР: играч се подпира на съотборник или някаква структура/предмет, за да **удари** топката вътре в игралната площ. 9.1.3

9.3.3 ЗАДЪРЖАНЕ: топката е хваната и/или хвърлена; тя не отскача от удара 9.2.2, D11 (16)

9.3.4	ДВОЕН УДАР: играч удря топката два пъти последователно или топката контактува с различни части на тялото му последователно.	9.2.3, D11 (17)
10.	**ТОПКА ПРИ МРЕЖАТА**	
10.1	**ТОПКА, ПРЕМИНАВАЩА МРЕЖАТА**	
10.1.1	Топка, изпратена към противниковото игрище, трябва да премине над мрежата през пространството за преминаване. Пространството за преминаване е частта от вертикалната равнина на мрежата, ограничена както следва:	2.4, 10.2, D5a
10.1.1.1	отдолу – от горния край на мрежата;	2.2
10.1.1.2	от страни – от антените и техните мислени продължения;	2.4
10.1.1.3	отгоре – от тавана.	
10.1.2.	Топка, която е пресякла равнината на мрежата към противниковата свободна зона, изцяло или частично през външното пространство, може да бъде върната в игра в рамките на ударите на отбора, при условие че:	9.1, D5b
10.1.2.1	Противниковото поле не се докосва от играча;	11.2.2
10.1.2.2	Върнатата обратно топка пресече равнината на мрежата, отново изцяло или частично, през външното пространство от същата страна на игрището. Противниковият отбор не може да пречи на това действие.	11.4.4, D5b
10.1.3	Топка, насочена към противниковото поле през долното пространство, е в игра до момента, когато тя напълно пресече вертикалната равнина на мрежата.	23.3.2.3f, D5, D11(22)
10.2	**ТОПКА, ДОКОСВАЩА МРЕЖАТА**	
	Когато преминава мрежата, топката може да я докосне.	10.1.1
10.3	**ТОПКА В МРЕЖАТА**	
10.3.1	Топка, изпратена в мрежата, може да бъде върната в игра в рамките на трите удара на отбора.	9.1
10.3.2	Ако топката разкъса квадратчетата на мрежата или я събори, разиграването се отменя и се преиграва.	
11.	**ИГРАЧ ПРИ МРЕЖАТА**	
11.1	**ПРОНИКВАНЕ НАД МРЕЖАТА**	
11.1.1	При блокирането блокиращият може да докосне топката от другата страна на мрежата, при условие че не пречи на играта на противника преди или по време на атакуващия му удар.	14.1, 14.3
11.1.2	След атакуващ удар е позволено ръката на играч да премине от другата страна на мрежата, при условие че контактът с топката е направен в неговото собствено игрално пространство.	

11.2 ПРОНИКВАНЕ ПОД МРЕЖАТА

11.2.1 Позволено е да се прониква в пространството на противника под мрежата, при условие че не се пречи на неговата игра.

11.2.2 Проникване в противниковото поле на игрището отвъд средната линия: 1.3.3, 11.2.2.1, D.11 (22)

11.2.2.1 докосването на противниковото поле със стъпало(а) е позволено, при условие че част от проникващото(ите) стъпало(а) остава(т) или в контакт с или директно над средната линия; 1.3.3, D11 (22)

11.2.2.2 докосването на противниковото поле с която и да е част на тялото над стъпалата е позволено, при условие че това не пречи на играта на противника. 1.3.3, 11.2.2.1, D11 (22)

11.2.3 Играч може да влезе в противниковото поле, след като топката е излязла извън игра. 8.2

11.2.4 Играчите могат да проникват в свободната зона на противника, при условие че не пречат на играта на противника.

11.3 КОНТАКТ С МРЕЖАТА

11.3.1 Контактът на играч с мрежата между антените при акция за игра с топка е грешка. 11.4.4, 23.3.2.3c, 24.3.2.3, D3

Акцията за игра с топка включва (между другото) отскока, удара (или опита за удар) и сигурното приземяване, с готовност за нова акция.

11.3.2 Играчите могат да докосват стълбовете, въжетата или всякакъв друг предмет извън антените, включително самата мрежа, при условие, че това не пречи на играта. D3

11.3.3 Когато топка, изпратена в мрежата, докосне противник, не се извършва грешка.

11.4 ГРЕШКИ НА ИГРАЧ ПРИ МРЕЖАТА

11.4.1 Играч докосва топката или противник в противниковото пространство преди или по време на атакуващ удар на противника. 11.1.1, D11 (20)

11.4.2 Играч пречи на противниковата игра, като прониква в пространството на противника под мрежата. 11.2.1

11.4.3 Стъпалото(ата) на играч проникват изцяло в противниковото поле на игрището. 11.2.2.2, D11 (22)

11.4.4 Играч пречи на противниковата игра:

- докосвайки мрежата между антените или самите антени по време на негово действие за игра с топката, 11.3.1
- използвайки мрежата между антените за опора или стабилизиране, D11 (19)
- създавайки нечестно предимство спрямо противника като докосва мрежата,
- извършвайки действия, които пречат на легитимния опит на противника да играе с топката,

- хващайки/задържайки се за мрежата

Всеки състезател в близост до топката в игра или такива, които се опитват да играят с нея, се считат в акция за игра с топката, дори да не е извършен контакт.

Докосването на мрежата извън антената не се счита за грешка (с изключение на Правило 9.1.3.)

12. СЕРВИС

	Сервисът е действие за вкарване на топката в игра от десния играч от задната линия, намиращ се в зоната за сервис.	1.4.2, 8.1, 12.4.1
12.1	**ПЪРВИ СЕРВИС В ГЕЙМА**	
12.1.1	Първият сервис в първия гейм, а също така и в решаващия гейм (5ия), се изпълнява от отбора, определен от жребия.	6.3.2, 7.1
12.1.2	Другите геймове започват със сервис за отбора, който не е сервирал пръв в предшестващия гейм.	
12.2	**РЕД НА СЕРВИРАНЕ**	
12.2.1	Играчите трябва да изпълняват сервиса съгласно реда, записан във фиша за нареждане.	7.3.1, 7.3.2
12.2.2	След първия сервис в гейма, играчът, който трябва да сервира, се определя както следва:	12.1
12.2.2.1	когато сервиращият отбор спечели разиграването, играчът (или неговата смяна), който е сервирал преди това, сервира отново;	6.1.3, 15.5
12.2.2.2	когато посрещащият отбор спечели разиграване, той печели правото да сервира и се завърта, преди да се извърши сервирането. Играчът, който се придвижва от предна дясна в задна дясна позиция, ще сервира.	6.1.3, 7.6.2
12.3	**РАЗРЕШЕНИЕ ЗА СЕРВИС**	
	Първият съдия разрешава сервиса, след като е проверил, че двата отбора са готови да играят и че сервиращият е във владение на топката.	12, D11 (1)
12.4	**ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЕРВИСА**	D11 (10)
12.4.1	Топката трябва да бъде ударена с длан или с която и да е част на ръката, след като е била подхвърлена или пусната от ръката/ръцете.	
12.4.2	Само едно подхвърляне или пускане на топката е позволено. Дриблирането или подхвърлянето на топката от ръка в ръка е позволено.	
12.4.3	В момента на удара за сервис или на отскока за сервис, сервиращият не трябва да докосва игрището (включително крайната линия), или повърхността извън сервис зоната.	1.4.2, 27.2.1.4, D11 (22), D12 (4)
	След удара той може да стъпи или да се приземи извън сервис зоната или вътре в игрището.	

12.4.4	Сервиращият трябва да удари топката в рамките на **8 секунди** след изсвирването на първия съдия за сервис.	12.3, D11 (11)
12.4.5	Сервис, изпълнен преди изсвирването на съдията, се отменя и се повтаря.	12.3
12.5	**ЗАСЛОН**	D6, D11 (12)
12.5.1	Играчите от сервиращия отбор не трябва да пречат на техните противници, чрез индивидуален или колективен заслон, да виждат сервиращия и летежа на топката.	12.5.2
12.5.2	Играч или група от играчи от сервиращия отбор правят заслон, като махат с ръце, скачат или се движат странично по време на изпълнението на сервиса или групирайки се, за да скрият едновременно сервиращия и летежа на топката, докато топката не достигне вертикалната равнина на мрежата.	12.4, D6
12.6	**ГРЕШКИ ПРИ СЕРВИРАНЕТО**	
12.6.1	**Грешки при сервис**	
	Следните грешки водят до смяна на сервиса, дори ако противникът е застанал в неправилна позиция. Сервиращият:	12.2.2.2, 12.7.1
12.6.1.1	нарушава реда за сервиране,	12.2
12.6.1.2	не изпълнява сервиса правилно.	12.4
12.6.2	**Грешки след сервиращия удар**	
	След като топката е ударена правилно, сервисът е сгрешен (освен ако играч е в неправилна позиция), ако топката:	12.4, 12.7.2
12.6.2.1	докосва играч от сервиращия отбор или не успява да премине вертикалната равнина на мрежата изцяло през пространството за преминаване;	8.4.4, 8.4.5, 10.1.1, D11 (19)
12.6.2.2	излиза „аут”	8.4, D11 (15)
12.6.2.3	минава над заслон.	12.5, D11 (12)
12.7	**ГРЕШКИ НА СЕРВИСА И ПОЗИЦИОННИ ГРЕШКИ**	
12.7.1	Ако сервиращият направи грешка в момента на удара за сервис (неправилно изпълнение, сгрешен ред на въртене и т.н.) и противникът не е подреден в правилни позиции, това е грешка на сервиса, която се санкционира.	7.5.1, 7.5.2, 12.6.1
12.7.2	Обратно, ако изпълнението на сервиса е било правилно, но сервисът в последствие е сгрешен (излиза в аут, минава над заслон и т.н.), позиционната грешка се приема като първа и се санкционира.	7.5.3, 12.6.2
13.	**АТАКУВАЩ УДАР**	
13.1	**ХАРАКТЕРИСТИКИ НА АТАКУВАЩИЯ УДАР**	12, 14.1.1
13.1.1	Всички действия, които отправят топката към противника, с изключение на сервиса и блока, се смятат за атакуващи удари.	

13.1.2	При атакуващия удар пускането е позволено, само ако топката е ударена чисто и не е задържана или подхвърлена.	9.2.2
13.1.3	Атакуващият удар е осъществен в момента, когато топката изцяло премине отвесната равнина на мрежата или се докосне от противник.	
13.2	**ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИ АТАКУВАЩ УДАР**	
13.2.1	Играч от предна линия може да осъществи атакуващ удар от всякаква височина, при условие, че контактът с топката е направен в собственото игрално пространство на играча (с изключение на Правило 13.2.4 и 13.3.6).	7.4.1.1
13.2.2	Играч от задна линия може да осъществи атакуващ удар от всякаква височина зад предната зона:	1.4.1, 7.4.1.2, 19.3.1.2, D8
13.2.2.1	при отскока стъпалото(ата) на играча не трябва да докосва нападателната линия, нито пък да я престъпва;	1.3.4
13.2.2.2	след удара играчът може да се приземи в предната зона.	1.4.1
13.2.3	Играч от задна линия може също така да осъществи атакуващ удар от предната зона, ако в момента на контакта **част от топката е по-ниско от горния край на мрежата.**	1.4.1, 7.4.1.2, D8
13.2.4	На никой играч не е позволено да осъществява атакуващ удар срещу ПРОТИВНИКОВ сервис, когато топката е в предната зона и изцяло по-високо от горния край на мрежата.	1.4.1
13.3	**ГРЕШКИ ПРИ АТАКУВАЩ УДАР**	
13.3.1	Играч удря топката в игралното пространство на противниковия отбор.	13.2.1, D11 (20)
13.3.2	Играч удря топката в „аут”.	8.4, D11(15)
13.3.3	Играч от задна линия осъществява атакуващ удар от предната зона, ако в момента на удара топката е изцяло над горния край на мрежата.	1.4.1, 7.4.1.2, 13.2.3, D.11 (21)
13.3.4	Играч осъществява атакуващ удар срещу противников сервис, когато **топката** е в предната зона и изцяло над горния край на мрежата.	1.4.1, 13.2.4, D.11 (21)
13.3.5	Либерото осъществява атакуващ удар, ако в момента на удара топката е изцяло над горния край на мрежата.	19.3.1.2, D11 (21), 23.3.2.3d
13.3.6	Играч осъществява атакуващ удар, когато топката е изцяло над горния край на мрежата и тя е дошла от пас с пръстите на ръцете над главата на Либерото, намиращо се в предната зона.	1.4.1, 19.3.1.4, 23.3.2.3e, D11 (21)
14.	**БЛОК**	
14.1	**БЛОКИРАНЕ**	
14.1.1	Блокирането е действие на играчи близо до мрежата, пресрещащи идващата от противника топка, достигайки над горния край на мрежата, **независимо от височината на контакта с топката**. Само на играчите от предната линия е разрешено да осъществяват блок, но в момента на контакта с топката част от тялото трябва да бъде по-високо от горния край на мрежата.	7.4.1.1

14.1.2 **Опит за блок**

Опит за блок е действие за блокиране без докосване на топката.

14.1.3 **Осъществен блок**

Блокът е осъществен, когато топката е докосната от блокиращ състезател. D7

14.1.4 **Колективен блок**

Колективен блок се изпълнява от двама или трима играчи, близо един до друг и е осъществен, когато един от тях докосне топката.

14.2 КОНТАКТ ПРИ БЛОКА

Последователни (бързи и продължителни) контакти с топката могат да се извършат от един или повече блокировачи, при условие че контактите са направени по време на едно действие. 9.1.1, 9.2.3

14.3 БЛОКИРАНЕ В ПРОТИВНИКОВОТО ПРОСТРАНСТВО

При блокиране играчът може да постави дланите и ръцете си от другата страна над мрежата, при условие, че това действие не пречи на играта на противника. Ето защо не е позволено да се докосва топката отвъд мрежата преди противник да е изпълнил атакуващ удар. 13.1.1

14.4 БЛОК И УДАРИ НА ОТБОРА

14.4.1 Контактът при блок не се смята за удар на отбора. Следователно, след контакта при блока един отбор има право на три удара, за да върне топката обратно. 9.1, 14.4.2

14.4.2 Първият удар след блока може да бъде изпълнен от всеки играч, включително от този, който е докоснал топката при блока. 14.4.1

14.5 БЛОКИРАНЕ НА СЕРВИСА 12, D11 (12)

Забранено е да се блокира противников сервис.

14.6 ГРЕШКИ ПРИ БЛОКИРАНЕТО D11 (20)

14.6.1 Блокировач докосва топката в противниковото пространство преди или едновременно с атакуващия удар на противника. 14.3

14.6.2 Играч от задна линия или Либеро осъществява блок или участва в осъществен блок. 14.1, 14.5, 19.3.1.3

14.6.3 Блокиране на противников сервис. 14.5, D11(12)

14.6.4 Топката е изпратена в „аут” от блока. 8.4

14.6.5 Блокиране на топката в противниковото пространство извън антените.

14.6.6 Либеро прави опит за индивидуален или колективен блок. 14.1.1, 19.3.1.3

ГЛАВА ПЕТА

ПРЕКЪСВАНИЯ, ИНТЕРВАЛИ И ЗАБАВЯНИЯ

15. ПРЕКЪСВАНИЯ НА ИГРАТА

	Прекъсване е времето между едно завършено разиграване и сигнала на първия съдия за следващия сервис.	6.1.3, 8.1, 8.2, 15.4, 15.5, 24.2.6
	Редовните прекъсвания на играта могат да са само ПОЧИВКИ и СМЕНИ НА ИГРАЧИ.	

15.1 БРОЙ НА РЕДОВНИТЕ ПРЕКЪСВАНИЯ НА ИГРАТА

	Всеки отбор има право да иска максимум две почивки и шест смени на играчи в един гейм.	6.2, 15.4, 15.5
	За FIVB, Световни и Официални състезания за мъже и жени, FIVB може да намали с една броя на отборните и/или техническите почивки, в съответствие със спонсорски, рекламни или споразумения за излъчвания.	

15.2 РЕДУВАНЕ НА ПРЕКЪСВАНИЯТА

15.2.1	Искането за една или две почивки и едно искане за смяна от всеки от отборите могат да бъдат направени едно след друго без необходимост от възобновяване на играта.	15.4, 15.5
15.2.2	На един отбор обаче не се разрешава да прави последователни искания за смяна по време на едно и също прекъсване на играта. Двама или повече играчи могат да бъдат сменени по време **на едно и също прекъсване на играта**.	15.5, 15.6.1
15.2.3	Трябва да има завършено разиграване между две отделни искания за смяна от един отбор. (Изключение: принудителна смяна поради нараняване или отстраняване/дисквалификация (15.5.2, 15.7, 15.8)).	6.1.3, 15.5

15.3 ИСКАНЕ ЗА РЕДОВНИ ПРЕКЪСВАНИЯ НА ИГРАТА

15.3.1	**Редовни** прекъсвания на играта могат да бъдат искани от треньора или при отсъствие на треньора, от капитана в игра и само от тях.	5.1.2, 5.2, 5.3.2, 15
15.3.2	Смяна преди началото на гейм е разрешена и трябва да бъде записана като редовна смяна за гейма.	7.3.4

15.4 ПОЧИВКИ И ТЕХНИЧЕСКИ ПОЧИВКИ

15.4.1	Искането за почивка се прави чрез показване на съответния жест, **когато топката е извън игра и преди сигнала за сервис.** Времетраенето на исканите отборни почивки е **30 секунди**.	6.1.3, 8.2, 12.3, D11 (4)
	За FIVB, Световни и Официални състезания е задължително да се използва бъзер и след това жест с ръце при искане за почивка.	D11 (4)

15.4.2	**За FIVB, Световни и Официални състезания, в геймовете от 1ви до 4ти две допълнителни 60-секундни „Технически прекъсвания" се прилагат автоматично, когато водещият отбор достигне 8ма и 16та точки.**	26.2.2.3
15.4.3	**В решителния (5ти) гейм няма „Технически прекъсвания"; само две почивки с времетраене от 30 секунди могат да бъдат поискани от всеки отбор.**	15.1
15.4.4	**По време на всички почивки (включително Техническите прекъсвания), играчите в игра трябва да бъдат в свободната зона близо до тяхната пейка.**	D1a
15.5	**СМЯНА**	
15.5.1	Смяната е действие, чрез което един играч, различен от Либерото или неговия заместник, след като е бил записан от секретаря, влиза в игра да заеме позицията на друг играч, който трябва да напусне игрището в този момент.	19.3.2.1, D11 (5)
15.5.2	Когато смяната е предизвикана от нараняване на състезател в игра, искането може да бъде съпроводено от съответен жест от страна на треньора (или капитана в игра).	5.1.2.3, 5.2.3.3, 6.1.3, 8.2, 12.3, D11 (5)
15.6	**ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИ СМЕНИТЕ**	
15.6.1	Играч от началния състав може да напусне играта само един път в гейма и да се върне обратно също само един път в гейма и то само на предишната си позиция от нареждането.	7.3.1
15.6.2	Един резервен играч може да влезе в игра на мястото на играч от началния състав, но само един път в гейма, и може да бъде сменен само от същия начален играч.	7.3.1
15.7	**СМЯНА ПО ИЗКЛЮЧЕНИЕ**	
	Играч (с изключение на Либерото), който не може да продължи да играе поради нараняване или болест, трябва да бъде сменен редовно. Ако това не е възможно на отбора се разрешава да направи СМЯНА ПО ИЗКЛЮЧЕНИЕ, извън ограниченията на Правило 15.6. Смяна по изключение означава, че всеки играч, който не е на игрището в момента на нараняване/болест, освен Либерото, второто Либеро или техния заместник, може да смени наранения/болния играч. Последният не може да се връща в игра за мача. Смяната по изключение не може да се брои за нормална смяна в никакъв случай, но трябва да се запише в протокола като част от общия брой смени за гейма и мача.	6.1.3, 15.6, 19.4.3
15.8	**СМЯНА ВСЛЕДСТВИЕ НА ОТСТРАНЯВАНЕ ИЛИ ДИСКВАЛИФИКАЦИЯ**	
	ОТСТРАНЕН или ДИСКВАЛИФИЦИРАН играч трябва да бъде сменен веднага чрез редовна смяна. Ако това не е възможно, отборът се обявява за НЕПЪЛЕН.	6.4.3, 7.3.1, 15.6, 21.3.2, 21.3.3, D11 (5)
15.9	**НЕРЕДОВНА СМЯНА**	
15.9.1	Една смяна е нередовна, ако тя е извън ограниченията, посочени в Правило 15.6. (с изключение на случая в Правило 15.7.) или е използван незаписан състезател.	8.1, 15.6

15.9.2	Когато един отбор е извършил нередовна смяна и играта е била възобновена, то тогава се прилага процедура при следната последователност:	8.1, 15.6
15.9.2.1	отборът се наказва с **точка и сервис за противника**,	6.1.3
15.9.2.2	смяната се коригира,	
15.9.2.3	точките, отбелязани от сгрешилия отбор след нередовната смяна, се отменят. Точките на противника се запазват.	
15.10	**ПРОЦЕДУРА ЗА СМЯНА**	
15.10.1	Смяната трябва да се извърши в зоната за смени.	1.4.3, D1b
15.10.2	Смяната трябва да се ограничи само от времето, необходимо за записването ѝ в протокола и за влизането и излизането на играчите.	15.10, 24.2.6, 25.2.2.3
15.10.3a	Действителното искане за смяна е влизането на сменящия(те) играч(и) в зоната за смяна, готов(и) да играят, по време на редовно прекъсване. Треньорът не е необходимо да показва жест с ръце, освен когато смяната не е поради нараняване или преди началото на гейма.	
15.10.3b	Ако състезателят не е готов, смяната не се разрешава и отборът се санкционира за забавяне на играта.	16.2, D9
15.10.3c	Искането за смяна се потвърждава и обявява от секретаря или втория съдия с използването съответно на звуково устройство или свирка. Вторият съдия разрешава смяната.	24.2.6
	За FIVB, Световни и Официални състезания се използват табелки с номера за улеснение при смените (включително и когато се използват електронни устройства).	
15.10.4	Ако един отбор възнамерява да направи повече от една смяна, всичките играчи, които ще влизат на игрището, трябва да застанат в зоната за смяна едновременно, за да се счита за едно искане. В този случай смените трябва да се направят последователно по двойки. Ако някоя от тях е нередовна, то се извършват редовните, а нередовната се отказва, като отборът се санкционира за забавяне на играта.	1.4.3, 15.2.2
15.11	**НЕПРАВИЛНИ ИСКАНИЯ**	
15.11.1	Неправилно е да се иска **каквото и да е** редовно прекъсване **на играта**:	15
15.11.1.1	по време на разиграване, в момента на или след изсвирването за сервис,	15.2.3
15.11.1.2	от член на отбора, който няма право за това,	5.1.2.3, 5.2.3.3
15.11.1.3	за втора смяна от същия отбор по време на едно прекъсване на играта (преди края на следващо завършено разиграване), освен в случай на нараняване/болест на състезател в игра.	15.2.2, 15.2.3, 16.1, 25.2.2.6
15.11.1.4	след като е изразходван позволения брой почивки и/или смени на играчи.	15.1

15.11.2	Първото неправилно искане от един отбор в мача, което не влияе или не забавя играта, се отказва, но трябва да се запише в протокола без други последствия.	16.1, 25.2.2.6
15.11.3	**Всяко следващо** неправилно искане **в мача от същия отбор** представлява забавяне на играта.	16.1.4
16.	**ЗАБАВЯНИЯ НА ИГРАТА**	
16.1	**ВИДОВЕ ЗАБАВЯНИЯ**	
	Всяко неправилно действие на отбор, което отсрочва подновяването на играта, е забавяне и включва, между другото:	
16.1.1	забавяне на редовните прекъсвания на играта,	15.10.2
16.1.2	продължаване на други прекъсвания **на играта**, след като е имало подкана за възобновяване на играта,	15
16.1.3	искане за нередовна смяна,	15.9
16.1.4	повтаряне на неправилно искане,	15.11.3
16.1.5	забавяне на играта от член на отбора.	
16.2	**САНКЦИИ ЗА ЗАБАВЯНЕ**	D9
16.2.1	*"Предупреждение за забавяне"* и *"наказание за забавяне"* са санкции за отбора.	
16.2.1.1	Санкциите за забавяне остават в сила за целия мач.	6.3
16.2.1.2	Всички санкции за забавяне се записват в протокола.	25.2.2.6
16.2.2	Първото забавяне в мача от член на отбор се санкционира с „ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ЗА ЗАБАВЯНЕ".	4.1.1, D11 (25)
16.2.3	Второто и следващите забавяния от какъвто и да е вид, от който и да е член на същия отбор в същия мач, представляват грешка и се санкционират с „НАКАЗАНИЕ ЗА ЗАБАВЯНЕ": **точка и сервис за противника**.	6.1.3, D11 (25)
16.2.4	Санкциите за забавяне, наложени преди или между геймовете се отнасят за следващия гейм.	18.1
17.	**ПРЕКЪСВАНИЯ НА ИГРАТА ПО ИЗКЛЮЧЕНИЕ**	
17.1	**НАРАНЯВАНЕ/БОЛЕСТ**	
17.1.1	Ако стане сериозна злополука, докато топката е в игра, съдията трябва незабавно да спре играта и да позволи на медицински персонал да влезе в игрището.	8.1
	След това разиграването се преиграва.	6.1.3
17.1.2	Ако наранен/болен играч не може да бъде сменен редовно или по изключение, на играча се дават **3 минути** за възстановяване, но не повече от един път за същия играч в мача.	15.6, 15.7, 24.2.8

	Ако играчът не се възстанови, неговият отбор се обявява за непълен.	6.4.3, 7.3.1
17.2	**ВЪНШНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ**	
	Ако има някакво външно въздействие по време на играта, тя се спира и разиграването се преиграва.	6.1.3, D11 (23)
17.3	**ПРОДЪЛЖИТЕЛНИ ПРЕКЪСВАНИЯ**	
17.3.1	Ако непредвидени обстоятелства прекъснат мача, първият съдия, организаторът и Контролният комитет, ако има такъв, трябва да решат за мерките, които ще бъдат предприети, за да се възстановят нормалните условия.	23.2.3
17.3.2	Ако възникнат едно или повече прекъсвания, **непревишаващи общо 4 часа:**	17.3.1
17.3.2.1	ако мачът се възстанови на **същото игрище**, прекъснатият гейм продължава нормално със същия резултат, играчи (с изключение на отстранени или дисквалифицирани такива) и позиции. Резултатът от вече изиграните геймове се запазва;	1, 7.3
17.3.2.2	ако мачът се възобнови на **друго игрище**, прекъснатият гейм се отменя и се преиграва със същите членове на отборите и същото начално нареждане (освен отстранените или дисквалифицирани състезатели). Всички записани наказания се запазват. Изиграните вече геймове запазват резултата си.	7.3, 21.4.1, D9
17.3.3	Ако възникнат едно или повече прекъсвания, **превишаващи общо 4 часа**, целият мач трябва да се преиграе.	
18.	**ИНТЕРВАЛИ И СМЯНА НА ИГРИЩАТА**	
18.1	**ИНТЕРВАЛИ**	
	Интервалът е времето между геймовете. Всички интервали имат продължителност **3 минути**.	4.2.4
	През това време се извършва смяна на игрищата и записване на началните състави на отборите в протокола.	7.3.2, 18.2, 25.2.1.2
	Интервалът между втория и третия гейм може да бъде увеличен до 10 минути от компетентните органи при поискване от организаторите.	
18.2	**СМЯНА НА ИГРИЩАТА**	D11 (3)
18.2.1	След всеки гейм отборите сменят игрищата, с изключение на решаващия гейм.	7.1
18.2.2	В решаващия гейм, когато водещият отбор постигне **8 точки**, отборите сменят игрищата без забавяне, а позициите на играчите остават същите.	6.3.2, 7.4.1, 25.2.2.5
	Ако смяната не се извърши, когато водещият отбор постигне 8 точки, то тя трябва да се направи веднага, след като се установи грешката. Резултатът в момента на смяната се запазва.	

Правило	ГРАВА ШЕСТА Либеро	Виж правило
19.	**ЛИБЕРО**	
19.1	**ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЛИБЕРОТО**	5
19.1.1	Всеки отбор има правото да определи измежду списъка с играчи до двама (2) специализирани защитници - „Либеро”. **За FIVB, Световни и Официални състезания за мъже и жени, ако отбор има повече от дванадесет (12) играчи, записани в протокола, е задължително в тимовия лист да бъдат определени две Либера.**	4.1.1
19.1.2	Всички Либера трябва да бъдат записани преди мача в специално определените за това редове на протокола.	5.2.2, 25.2.1.1, 26.2.1.1
19.1.3	Либерото на игрището е активно Либеро. Ако има друго Либеро, то е второ Либеро за отбора. Само едно Либеро от отбор може да е на игрището във всеки един момент.	
19.2	**ЕКИПИРОВКА**	4.3
	Либерата трябва да носят униформа (или жакет/потник за преопределеното Либеро), който има различен основен цвят спрямо другите играчи от отбора. Екипът на Либерата трябва явно да контрастира с този на останалите членове на отбора. Униформите на либерата трябва да са номерирани като на останалите състезатели от отбора. **За FIVB, Световни и Официални състезания преопределеното Либеро трябва да носи фланелка от същия модел и цвят както оригиналното Либеро, но запазвайки своя собствен номер.**	
19.3	**АКЦИИ С УЧАСТИЕТО НА ЛИБЕРОТО**	
19.3.1	Акции в игра	
19.3.1.1	Позволено е Либерото да замести всеки играч, намиращ се в задна позиция.	7.4.1.2
19.3.1.2	Ограничен е да играе само като играч от задна линия и не му е позволено да осъществява атакуващ удар от никъде (включително игрището и свободната зона), ако в момента на удара топката е изцяло над горния край на мрежата.	13.2.2, 13.2.3, 13.3.5
19.3.1.3	Не може да сервира, блокира или да участва в опит за блок.	12.4.1, 14.6.2, 14.6.6, D11 (12)
19.3.1.4	Играч не може да осъществи атакуващ удар по-високо от горния край на мрежата, ако топката идва от пас с пръстите на ръцете над главата на Либеро, намиращо се в предната зона. Топката може свободно да се атакува, ако Либерото направи такова действие извън неговата предна зона.	1.4.1, 13.3.6, 23.3.2.3d, e, D1b

19.3.2	Замествания на Либерото	
19.3.2.1	Заместванията на играчи от Либерото не се броят за смени.	6.1.3, 15.5
	Те са неограничени по брой, но трябва да има едно **завършено разиграване** между две замествания (освен когато наказание предизвиква завъртане на отбора и Либерото отива в позиция четири или когато активното Либеро става неспособно да играе, правейки по този начин разиграването незавършено).	
19.3.2.2	Редовният заместван състезател може да замести или да бъде заместен от всяко Либеро. Активното либеро може да бъде заместено от редовно замествания състезател или от второто либеро.	
19.3.2.3	При започване на всеки гейм Либерото не може да влезе в игрището, докато вторият съдия не е проверил нареждането и разрешил заместването на либерото със състезател от стартовия състав.	7.3.2, 12.1
19.3.2.4	Замествания с участието на Либерото трябва да се извършват, само когато топката е извън игра и преди сигнала за сервис.	8.2, 12.3
19.3.2.5	Заместване, направено след изсвирването за сервис, но преди удара за сервис, не трябва да се отменя, но след края на разиграването капитанът в игра трябва да бъде информиран, че това не е разрешено действие и че повторението му ще предизвика санкция за забавяне на играта.	12.3, 12.4, D9
19.3.2.6	При следващи забавяния на заместванията с Либерото трябва да последва незабавно спиране на играта и налагане на санкция за забавяне. **Отборът, който ще сервира, ще се определи от резултата от санкцията за забавяне.**	16.2, D9
19.3.2.7	Либерото и играчът, когото той заменя, могат да влизат или да напускат игрището само през **“зоната за заместване на Либерото”.**	1.4.4, D1b
19.3.2.8	Заместванията на Либерото трябва да се записват в Протокола за контрол на Либерото (ако се ползва такъв) или в електронния протокол.	26.2.2.1, 26.2.2.2
19.3.2.9	Нередовно заместване на Либерото може да включва:	
	- липса на завършено разиграване между две замествания на Либерото	6.1.3
	- заместване на Либерото от друг състезател, различен от второто Либеро или редовния заместван състезател	15.9
	Нередовното заместване на Либерото трябва да се разглежда по същия начин като нередовната смяна:	15.9
	Ако такова заместване бъде забелязано преди началото на следващото разиграване, то трябва да бъде коригирано от съдиите и отборът се наказва за забавяне на играта;	D9
	Ако бъде забелязано след удара на сервиращия, последиците са същите като нередовната смяна.	15.9
19.4	Преопределяне на ново Либеро:	
19.4.1	Либерото става неспособно да играе, ако е наранено, болно, отстранено или дисквалифицирано.	21.3.2, 21.3.3, D9
	Либерото може да бъде обявено за неспособно да играе по всякакъв повод от треньора или в негово отсъствие – от капитана в игра.	5.1.2.1, 5.2.1

19.4.2	Отбор с едно Либеро	
19.4.2.1	Когато отбор има на разположение само едно Либеро, във връзка с правило 19.4.1 или отборът има само едно регистрирано такова и Либерото стане или е обявено за неспособно да играе, треньорът (капитанът в игра при липса на треньор) може да преопредели като Либеро за остатъка от мача всеки един играч (с изключение на замествания от Либерото), който не е на игрището в момента на преопределяне.	19.4, 19.4.1
19.4.2.2	Ако активното Либеро стане неспособно да играе, то може да бъде заместено от редовно замествания състезател или незабавно и директно на игрището от преопределеното Либеро. Либерото, което е било обект на преопределяне, не може да взема участие в играта до края на мача. Ако Либерото не е на игрището, когато е обявено за неспособно да играе, то също може да бъде обект на преопределяне. Обявеното за неспособно да продължи Либеро не може да взема участие в играта до края на мача.	
19.4.2.3	Треньорът или капитанът в игра, при липса на треньор, контактува с втория съдия, информирайки го относно преопределянето.	5.1.2.1, 5.2.1
19.4.2.4	Ако преопределеното Либеро стане или е обявено за неспособно да играе, са разрешени следващи преопределяния.	19.4.1
19.4.2.5	Ако треньорът пожелае капитанът на отбора да бъде преопределен като ново Либеро, това трябва да бъде позволено, но в този случай капитанът трябва да се откаже от всичките си привилегии на водач на отбора.	5.1.2, 19.4.1
19.4.2.6	В случай на преопределяне на Либеро, номерът на този играч трябва да се запише в протокола в полето „Забележки", както и в Протокола за контрол на Либерото (ако се ползва такъв) или в електронния протокол.	25.2.2.7, 26.2.2.1
19.4.3	Отбор с две Либера	
19.4.3.1	Ако отбор има регистрирани в протокола две Либера, но едното стане неспособно да играе, отборът има правото да продължи само с останалото Либеро.	4.1.1, 19.1.1
	Преопределяне не се разрешава, освен ако останалото Либеро не изпадне в невъзможност да продължи да играе в мача.	19.4
19.5	ОБОБЩЕНИЕ	
	Ако Либерото е отстранено или дисквалифицирано, то може да бъде заместено незабавно от второто Либеро на отбора. Ако отборът има само едно Либеро, то тогава той има право да извърши преопределяне.	19.4, 21.3.2, 21.3.3

Правило	ГЛАВА СЕДМА Поведение на участниците	Виж правило
20.	**ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПОВЕДЕНИЕ**	
20.1	**СПОРТСМЕНСКО ПОВЕДЕНИЕ**	
20.1.1	Участниците трябва да знаят „Официалните Правила по волейбол” и да ги спазват.	
20.1.2	Участниците трябва да приемат съдийските решения със спортсменско поведение, без да ги оспорват.	
	В случай на съмнение, пояснение може да бъде поискано само чрез капитана в игра.	5.1.2.1
20.1.3	Участниците трябва да се въздържат от действия или поведение, целящи да повлияят върху решенията на съдиите или да прикрият грешки, извършени от техния отбор.	
20.2	**ФЕЪР-ПЛЕЙ**	
20.2.1	Участниците трябва да се отнасят с уважение и учтивост в духа на ФЕЪР-ПЛЕЙ не само към съдиите, но също и към другите официални лица, противниците, съотборниците и зрителите.	
20.2.2	Общуването между членовете на отбора по време на мача е позволено.	5.2.3.4
21.	**ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ И САНКЦИИ ЗА НЕГО**	
21.1	МАЛОВАЖНА ПРОЯВА НА ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ	
	Маловажна проява на лошо поведение не е обект на санкции. Задължение на първия съдия е да предпази отборите от приближаване към нивото на санкциите.	5.1.2, 21.3
	Извършва се на два етапа:	D9, D11 (6a)
	Етап 1: С отправяне на устно предупреждение чрез капитана в игра;	
	Етап 2: С показване на жълт картон на съответен член на отбора. Това официално предупреждение не е наказание само по себе си, но е знак, че член на отбора (а по този начин и целият отбор) е достигнал нивото на санкции за мача. Записва се в протокола, но няма незабавни последици.	
21.2	**ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ, ВОДЕЩО ДО САНКЦИИ**	
	Некоректното поведение на член от отбора към официални лица, противници, съотборници или зрители се класифицира в три категории, според сериозността на провинението:	4.1.1
21.2.1	**Грубо поведение**: действие, противоречащо на добрите маниери или моралните принципи.	

21.2.2	**Обидно поведение**: опозоряващи или оскърбителни думи, или жестове, както и всякакви действия, изразяващи неуважение.	
21.2.3	**Агресия**: действително физическо нападение **или агресивно/заплашително държане.**	
21.3	**СКАЛА НА САНКЦИИТЕ**	D9
	В съответствие с решението на първия съдия и в зависимост от сериозността на провинение, санкциите, които се прилагат и се записват в протокола са: **Наказание, Отстраняване или Дисквалификация**	21.2, 25.2.2.6
21.3.1	**Наказание:**	D11 (6b)
	Първото грубо поведение в мача, от който и да е член на отбора, се наказва с **точка и сервис за противника**.	4.1.1, 21.2.1
21.3.2	**Отстраняване:**	D11 (7)
21.3.2.1	Член на отбор, който е санкциониран с отстраняване, не може да продължи да играе до края на гейма, трябва да бъде сменен незабавно с редовна смяна, ако е на полето и трябва да остане седнал зоната за наказани, без други последствия.	1.4.6, 4.1.1, 5.2.1, 5.3.2, D1a, D1b
	Отстранен треньор губи правото си да се намесва в играта до края на гейма и трябва да остане седнал в зоната за наказани.	
21.3.2.2	Първото обидно поведение от член на отбор се санкционира с отстраняване без други последствия.	4.1.1, 21.2.2
21.3.2.3	Второ грубо поведение в мача от същия член на отбора се санкционира с отстраняване без други последствия.	4.1.1, 21.2.1
21.3.3	**Дисквалификация**	D11 (8)
21.3.3.1	Член на отбор, санкциониран с дисквалификация, трябва да бъде сменен незабавно с редовна смяна, ако е на полето и трябва да напусне контролираната игрална площ до края на мача, без други последствия.	4.1.1, D1a
21.3.3.2	Първото **физическо нападение, прикрита или заплашителна агресия** се санкционира с дисквалификация, без други последствия.	21.2.3
21.3.3.3	Второ обидно поведение в мача от същия член на отбора се санкционира с дисквалификация, без други последствия.	4.1.1, 21.2.2
21.3.3.4	Трето грубо поведение в мача от същия член на отбора се санкционира с дисквалификация, без други последствия.	4.1.1, 21.2.1
21.4	**ПРИЛАГАНЕ НА САНКЦИИ ЗА ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ**	
21.4.1	Всички санкции за лошо поведение са индивидуални, остават в сила за целия мач и се записват в протокола.	21.3, 25.2.2.6

21.4.2	Повторението на лошо поведение от същия член на отбора в мача се санкционира прогресивно (членът на отбор получава по-тежка санкция за всяка следваща постъпка).	4.1.1, 21.2, 21.3, D9
21.4.3	Отстраняването или дисквалификацията, дължащи се на обидно поведение или агресия, не изискват предварително наложени санкции.	21.2, 21.3

21.5 ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ ПРЕДИ И МЕЖДУ ГЕЙМОВЕТЕ

Всяко лошо поведение, настъпило преди или между геймовете, се санкционира съгласно Правило 21.3 и санкциите се прилагат в следващия гейм.	18.1, 21.2, 21.3

21.6 ОБОБЩЕНИЕ И КАРТОНИ ПРИ САНКЦИОНИРАНЕ D11 (6a, 6b, 7, 8)

Предупреждение: няма наказание – Етап 1 – устно предупреждение Етап 2 – жълт картон	21.1
Наказание: червен картон	21.3.1
Отстраняване: червен и жълт картон заедно	21.3.2
Дисквалификация: червен и жълт картон поотделно в двете ръце	21.3.3

РАЗДЕЛ 2 СЪДИИТЕ, ТЕХНИТЕ ОТГОВОРНОСТИ И ОФИЦИАЛНИ ЖЕСТОВЕ

Правило	ГЛАВА ОСМА СЪДИИ	Виж правило
22.	**СЪДИЙСКИ СЪСТАВ И ПРОЦЕДУРИ**	
22.1	**СЪСТАВ**	
	Съдийският състав за един мач се състои от следните официални лица:	
	- първи съдия	23.
	- втори съдия	24.
	- секретар	25.
	- четирима (двама) странични съдии	27.
	Тяхното местоположение е показано на схема 10.	
	За FIVB, Световни и Официални състезания е задължителен помощник-секретар.	**26.**
22.2	**ПРОЦЕДУРИ**	
22.2.1	Само първият и вторият съдии могат да свирят със свирка по време на мача:	
22.2.1.1	Първият съдия дава сигнал за сервиса, с което започва разиграването;	6.1.3, 12.3
22.2.1.2	Първият и вторият съдии сигнализират края на разиграването, при условие че са сигурни, че е извършена грешка и че са установили нейното естество.	
22.2.2	Те могат да изсвирят, когато топката не е в игра, за да покажат, че разрешават или отхвърлят искане на един отбор.	5.1.2, 8.2
22.2.3	Веднага след съдийското изсвирване, сигнализиращо **завършването** на разиграването, те трябва да покажат с официалните жестове:	22.2.1.2, 28.1
22.2.3.1	ако за грешката е изсвирил първият съдия, той показва последователно:	
	a) отборът, който ще сервира,	12.2.2, D11(2)
	b) естеството на грешката,	
	c) сгрешилият(те) играч(и) (ако е необходимо).	
22.2.3.2	Ако за грешката е изсвирил вторият съдия, той показва:	
	a) естеството на грешката,	
	b сгрешилият(те) играч(и) (ако е необходимо),	
	c) отборът, който трябва да сервира, като следва жеста на първия съдия.	12.2.2
	В този случай първият съдия **не показва вида на грешката нито сгрешилия състезател, а само отбора, който трябва да сервира**.	**D11(2)**

22.2.3.3	В случай на грешка от атакуващ удар на играч от задна линия или либеро, двамата съдии показват според 22.2.3.1 и 22.2.3.2 по-горе.	**12.2.2, 13.3.3, 13.3.5, 19.3.1.2, 23.3.2.3d, 23.3.2.3e, D11(21)**
22.2.3.4	В случай на **двойна грешка** двамата съдии показват последователно:	
	a) естеството на грешката,	17.3, D11(23)
	b) сгрешилите играчи (ако е необходимо),	
	Отборът, който трябва да сервира след това се посочва от първия съдия.	12.2.2, D11(2)

23. ПЪРВИ СЪДИЯ

23.1 МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

	Първият съдия изпълнява своите функции стоящ върху съдийска платформа, разположена от единия край на мрежата, срещуположно на секретаря. Неговият поглед трябва да бъде приблизително **50 см** над мрежата.	D1a, D1b, D10

23.2 ПРАВОМОЩИЯ

23.2.1	Първият съдия ръководи мача от началото до края. Той има правомощия над всички членове на съдийския състав и членовете на отборите.	4.1.1, 6.3
	По време на мача решенията на първия съдия са окончателни. Той има право да отменя решенията на другите членове на съдийския състав, ако забележи, че те са погрешни.	
	Първият съдия може дори да замени член на съдийския състав, който не изпълнява правилно своите функции.	
23.2.2	Първият съдия контролира и работата на подавачите на топки, бърсачите на пода и бързите бърсачи.	3.3
23.2.3	Първият съдия е овластен да взима решения по всички въпроси, възникващи по време на мача, включително и тези, които не са предвидени в Правилата.	
23.2.4	Първият съдия не трябва да позволява никакви дискусии относно неговите решения.	20.1.2
	Обаче при поискване от капитана в игра, първият съдия дава обяснение за прилагането или тълкуването на Правилата, на които се основава неговото решение.	5.1.2.1
	Ако капитанът в игра не е съгласен с обяснението на първия съдия и предпочете да протестира срещу това решение, той трябва незабавно да заяви правото си да запише този протест след завършване на мача. Първият съдия трябва да разреши това право на капитана в игра.	5.1.2.1, 5.1.3.2, 25.2.3.2
23.2.5	Първият съдия е отговорен да определя преди и по време на мача дали игралната площ, съоръженията и условията отговарят на изискванията за игра.	Глава 1, 23.3.1.1

23.3	**ОТГОВОРНОСТИ**	
23.3.1	Преди мача първият съдия:	
23.3.1.1	проверява условията на игралната площ, топките и другите съоръжения,	Глава 1, 23.2.5
23.3.1.2	извършва теглене на жребий заедно с капитаните на отборите,	7.1
23.3.1.3	контролира загряването на отборите.	7.2
23.3.2	По време на мача **първият съдия** е упълномощен:	
23.3.2.1	да отправя предупреждения към отборите,	21.1
23.3.2.2	да санкционира лошо поведение и забавяния на играта,	16.2, 21.2, D9, D11 (6a, 6b, 7, 8, 25)
23.3.2.3	да решава относно:	
	a) грешките на сервиращия играч и позициите на сервиращия отбор, включително и заслона.	7.5, 12.4, 12.5, 12.7.1, D4
	b) грешките при игра с топката.	9.3, D11 (16, 17)
	c) грешки над мрежата, както и неправилен контакт на състезател с мрежата, основно от страната на нападащия отбор.	11.3.1,11.4.1, 11.4.4, D11 (20)
	d) грешки при атакуващ удар от Либеро и играчи от задна линия.	13.3.3, 13.3.5, 24.3.2.4, D8, D11 (21)
	e) осъществен атакуващ удар, извършен от играч по топка над височината на мрежата, идваща от пас с две ръце над глава на Либеро, стъпил в предната зона.	1.4.1, 13.3.6, 24.3.2.4, D11 (21)
	f) топка, пресякла **изцяло** долното пространство под мрежата.	8.4.5, 24.3.2.7, D5a, D11 (22)
	g) осъществен блок от играчи от задна линия или опита за блок на Либерото.	14.6.2, 14.6.6, D11(12)
	h) топка, която пресича мрежата изцяло или частично извън пространството за преминаване към противниковото поле или докосва антената от неговата страна на игрището.	D11 (15)
	i) топка от сервис и трети удар на отбор преминаващ над или извън антената от неговата страна на игрището.	D11 (15)
23.3.3	В края на мача проверява протокола и го подписва.	24.3.3, 25.2.3.3

24. ВТОРИ СЪДИЯ

24.1	**МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ**	
	Вторият съдия изпълнява своите функции прав извън игрището близо до стълба на мрежата, от противоположната страна на първия съдия и с лице към него.	D1a, D1b, D10

24.2 ПРАВОМОЩИЯ

24.2.1	Вторият съдия е помощник на първия съдия, но той има и своя област от правомощия. Ако първият съдия е в невъзможност да продължи своята работа, вторият съдия може да го замени.	24.3
24.2.2	Вторият съдия може, без да свири, също така да сигнализира и грешки извън неговата област на правомощия, но не трябва да настоява за това пред първия съдия.	24.3
24.2.3	Вторият съдия контролира работата на секретаря(ите).	25.2, 26.2
24.2.4	Вторият съдия контролира членовете на отборите, седящи на пейките, и съобщава на първия съдия за тяхно лошо поведение.	4.2.1
24.2.5	Вторият съдия контролира играчите в зоните за загряване.	4.2.3
24.2.6	Вторият съдия разрешава прекъсванията, котролира тяхната продължителност и отхвърля неправилните искания.	15, 15.11, 25.2.2.3
24.2.7	Вторият съдия контролира броя на почивките и смените, използвани от всеки отбор, и информира първия съдия и съответния треньор за **2^ра^ почивка и 5^та^ и 6^та^ смени**.	15.1, 25.2.2.3
24.2.8	В случай на нараняване на играч, вторият съдия разрешава смяна по изключение или дава **3 минути** време за възстановяване.	15.7, 17.1.2
24.2.9	Вторият съдия проверява състоянието на пода, главно в предната зона. Той също проверява, по време на мача, дали топките все още отговарят на изискванията.	1.2.1, 3
24.2.10	Вторият съдия наблюдава членовете на отборите в зоната за наказани и съобщава на първия съдия за тяхно лошо поведение.	1.4.6, 21.3.2

За FIVB, Световни и Официални състезания, задълженията, описани в т. 24.2.5 и 24.2.10 се извършват от Резервния съдия.

24.3 ОТГОВОРНОСТИ

24.3.1	В началото на всеки гейм, при смяната на игрищата в решаващия гейм и когато е необходимо, той проверява дали моментните позиции на играчите в игрището съответстват на тези във фиша за нареждане.	5.2.3.1, 7.3.2, 7.3.5, 18.2.2
24.3.2	По време на мача вторият съдия отсъжда, свири и сигнализира:	
24.3.2.1	проникването в противниковото игрище и пространство под мрежата;	1.3.3, 11.2, D5a, D11 (22)
24.3.2.2	позиционните грешки на посрещащия отбор;	7.5, D4, D11 (13)

24.3.2.3	неправилен контакт на състезател с мрежата, основно от страната на блокиращия отбор или с антената от неговата страна на игрището;	11.3.1
24.3.2.4	осъществен блок от играчи от задната линия или опита за блок от Либерото; грешен атакуващ удар от играчи от задната линия или от Либерото;	13.3.3, 14.6.2, 14.6.6, 23.3.2.3d, e, g, D11 (12, 21)
24.3.2.5	контакт на топката с външен предмет;	8.4.2, 8.4.3, D11 (15)
24.3.2.6	контакт на топката с пода, когато първият съдия не е в позиция да види този контакт;	8.3
24.3.2.7	топка, която преминава равнината на мрежата изцяло или частично извън пространството за преминаване към противниковото игрище или докосва антената от неговата страна на игрището.	8.4.3, 8.4.4, D5a, D11 (15)
24.3.2.8	топка от сервис и трети удар на отбор, преминаващ над или извън антената от неговата страна на игрището.	D11 (15)
24.3.3	В края на мача проверява и подписва протокола.	23.3.3, 25.2.3.3

25. СЕКРЕТАР

25.1 МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

	Секретарят изпълнява своите функции, седнал до секретарската маса, от противоположната страна на първия съдия и с лице към него.	D1a, D1b, D10

25.2 ОТГОВОРНОСТИ

Той попълва протокола съгласно Правилата в сътрудничество с втория съдия.

Той използва звънец или друго звуково средство, за да отбелязва нередности или дава сигнали на съдиите в рамките на своите отговорности.

25.2.1	Преди мача и гейма секретарят:	
25.2.1.1	вписва данните за мача и отборите, включително имената и номерата на Либерата, съгласно действащите процедури и получава подписите на капитаните и треньорите;	4.1, 5.1.1, 5.2.2, 7.3.2, 19.1.2, 19.4.2.6
25.2.1.2	записва началния състав на всеки отбор от фиша за нареждане (или проверява информацията изпратена по електронен път);	5.2.3.1, 7.3.2
	Ако не получи навреме фишовете за нареждане, той незабавно известява за това втория съдия.	5.2.3.1
25.2.2	По време на мача секретарят:	
25.2.2.1	записва отбелязаните точки;	6.1
25.2.2.2	контролира реда за сервиране на всеки отбор и съобщава на съдиите всяка грешка веднага след сервиращия удар;	12.2
25.2.2.3	е овластен да приема и обявява искания за смени на играчи чрез използването на бъзер, контролира техния брой; записва смените и почивките, информирайки втория съдия;	15.1, 15.4.1, 15.10.3c, 24.2.6, 24.2.7

25.2.2.4	уведомява съдиите при искане за прекъсване, което е неправилно;	15.11
25.2.2.5	съобщава на съдиите за края на гейма и за отбелязването на 8ма точка в решаващия гейм;	6.2, 15.4.1, 18.2.2
25.2.2.6	записва всички предупреждения и санкции за лошо поведение, както и неправилни искания;	15.11.3, 16.2, 21.3
25.2.2.7	записва всички други събития, според инструкциите на втория съдия, т.е. извънредни смени, време за възстановяване, продължителни прекъсвания, външна намеса, преопределяне и др.;	15.7, 17.1.2, 17.2, 17.3, 19.4
25.2.2.8	контролира интервалите между геймовете.	18.1
25.2.3	В края на мача, секретарят:	
25.2.3.1	записва крайния резултат;	6.3
25.2.3.2	в случай на протест, с предварително разрешение от първия съдия, записва или позволява на капитана на отбора да запише в протокола становище по обжалвания случай;	5.1.2.1, 5.1.3.2, 23.2.4
25.2.3.3	след като той самият е подписал протокола, получава подписите на капитаните на отборите, а след това и на съдиите.	5.1.3.1, 23.3.3, 24.3.3

26. ПОМОЩНИК-СЕКРЕТАР

26.1 МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ — 22.1, D1a, D1b, D10

Помощник-секретарят изпълнява своите функции, седнал до секретаря на секретарската маса

26.2 ОТГОВОРНОСТИ — 19.3

Той записва заместванията, свързани с Либерото.

Помага в административните задължения на секретаря.

Ако секретарят стане неспособен да продължи своята работа, помощник-секретарят го заменя.

26.2.1	Преди мача и гейма, помощник-секретарят:	
26.2.1.1	подготвя протокола за контрол на Либерото;	
26.2.1.2	подготвя резервния протокол за мача.	
26.2.2	По време на мача, помощник-секретарят:	
26.2.2.1	записва детайлите по заместване на Либерото;	19.3.1.1
26.2.2.2	информира съдиите за всяка грешка при заместване на Либерото, чрез използване на бъзер;	19.3.2.1
26.2.2.3	стартира и дава край на времето за Техническо прекъсване;	15.4.1

26.2.2.4	работи с ръчното табло на секретарската маса;	
26.2.2.5	проверява верността на резултата на таблото;	25.2.2.1
26.2.2.6	ако е необходимо, допълва резервния протокол и го предава на секретаря.	25.2.1.1
26.2.3	В края на мача помощник-секретарят:	
26.2.3.1	подписва протокола за контрол на Либерото и го предава за проверка;	
26.2.3.2	подписва протокола.	
	За FIVB, Световни и Официални състезания, където се използва електронен протокол, помощник-секретарят действа заедно със секретаря при обявяване на смените, за да насочи втория съдия към отбора поискал прекъсването и идентифицира заместванията на Либерото.	

27. СТРАНИЧНИ СЪДИИ

27.1 МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

	Ако се ползват само двама странични съдии, те застават на двата ъгъла на игрището, в близост до дясната страна на всеки съдия, диагонално, от **1 до 2 метра от ъгъла**.	D1a, D1b, D10
	Всеки един от тях контролира двете линии – крайната и страничната от неговата страна.	
	За FIVB, Световни и Официални състезания е задължително да има четирима странични съдии.	
	Те стоят в свободната зона, отдалечени от 1 до 3 м от всеки ъгъл на игрището по мисленото продължение на линията, която контролират.	D10

27.2 ОТГОВОРНОСТИ

27.2.1	Страничните съдии изпълняват функциите си, като използват флагове **(40 x 40 см),** както е показано на схема D12, за да сигнализират:	
27.2.1.1	топка „вътре" или „аут", всеки път, когато топката падне близо до контролираната от тях линия(и);	8.3, 8.4, D12 (1,2)
27.2.1.2	докосванията на топки, излезли в „аут" от отбора, посрещащ топката;	8.4, D12(3)
27.2.1.3	топка, докосваща антената; топка от сервис или след трети удар на отбора, преминаваща мрежата извън пространството за преминаване и т.н.;	8.4.3, 8.4.4, D5,10.1.1, D12 (4)
27.2.1.4	стъпване извън игрището на играч (с изключение на сервиращия) в момента на удара по топката при сервис;	7.4, 12.4.3, D12 (4)
27.2.1.5	престъпване на сервиращия,	12.4.2
27.2.1.6	всеки контакт с горните 80 см. на антената от тяхната страна на игрището от кой и да е състезател при играта му с топка или пречейки на играта,	11.3.1, 11.4.4, D3, D12 (4)
27.2.1.7	топка, пресичаща вертикалната плоскост на мрежата извън пространството за преминаване или докосваща антената от тяхната страна на игрището.	10.1.1, D5a, D12 (4)

27.2.2 При поискване от първия съдия, съдията на линията трябва да повтори своя сигнал.

28. ОФИЦИАЛНИ ЖЕСТОВЕ

28.1 СЪДИЙСКИ ЖЕСТОВЕ D.11

Съдиите трябва да показват, чрез официалните жестове, причината за тяхното изсвирване (естеството на грешката, отсъдена чрез изсвирване или предназначението на разрешеното прекъсване). Жестът трябва да се задържи за момент и ако се показва с една ръка, то ръката съответства на страната на отбора, направил грешката или искането.

28.2 СИГНАЛИ С ФЛАГА НА СТРАНИЧНИТЕ СЪДИИ D.12

Страничните съдии трябва да показват чрез официални сигнали с флаг естеството на извършената грешка и да задържат сигнала за момент.

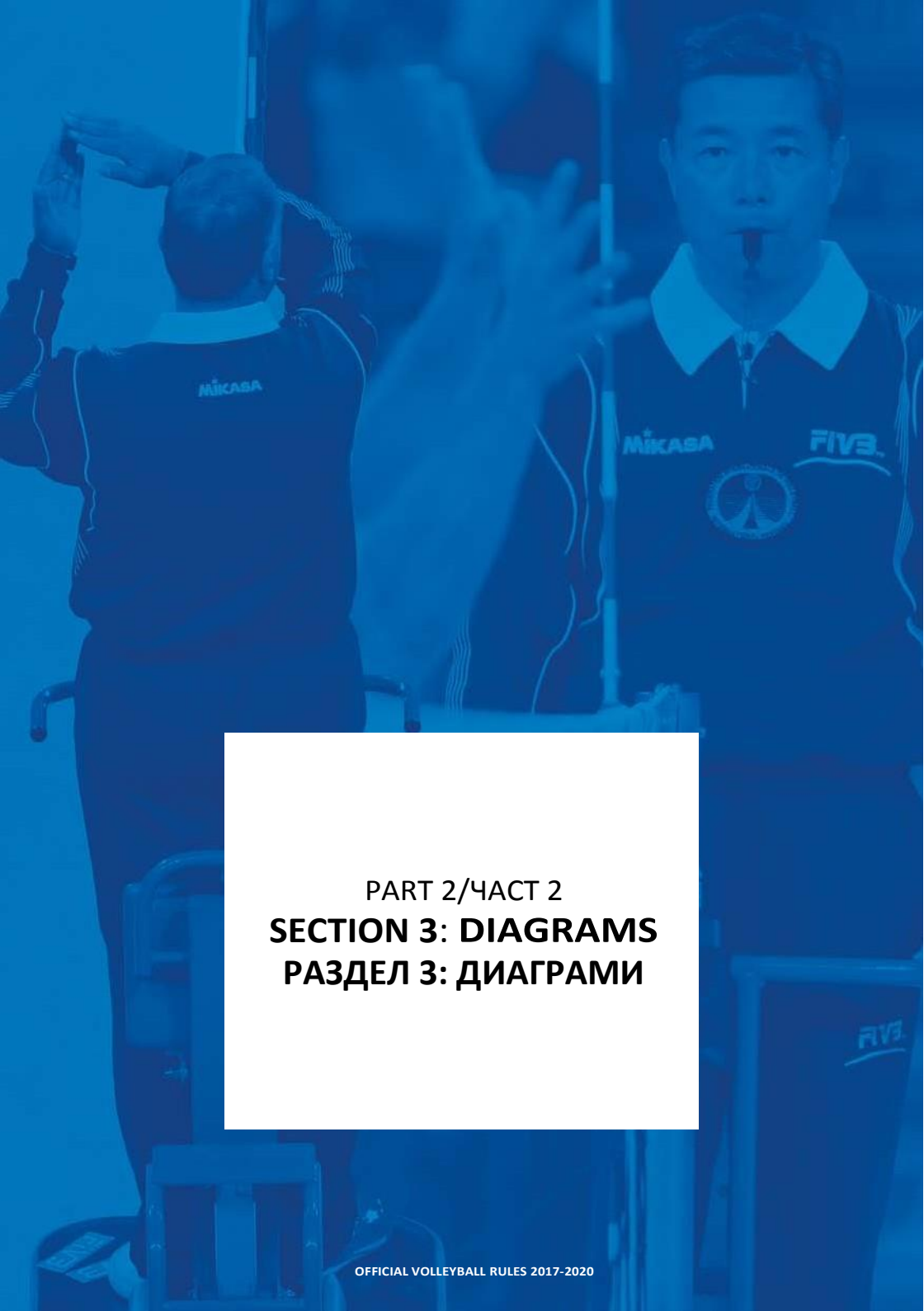

PART 2/ЧАСТ 2

SECTION 3: DIAGRAMS
РАЗДЕЛ 3: ДИАГРАМИ

DIAGRAM 1a: COMPETITION / CONTROL AREA
ДИАГРАМА 1a: КОНТРОЛИРАНА ИГРАЛНА ПЛОЩ

Relevant Rules/Свързани правила: 1, 1.4.5, 1.4.6, 4.2.1, 4.2.3.1, 15.4.4, 19.3.2.7, 21.3.2.1, 21.3.3.1, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1

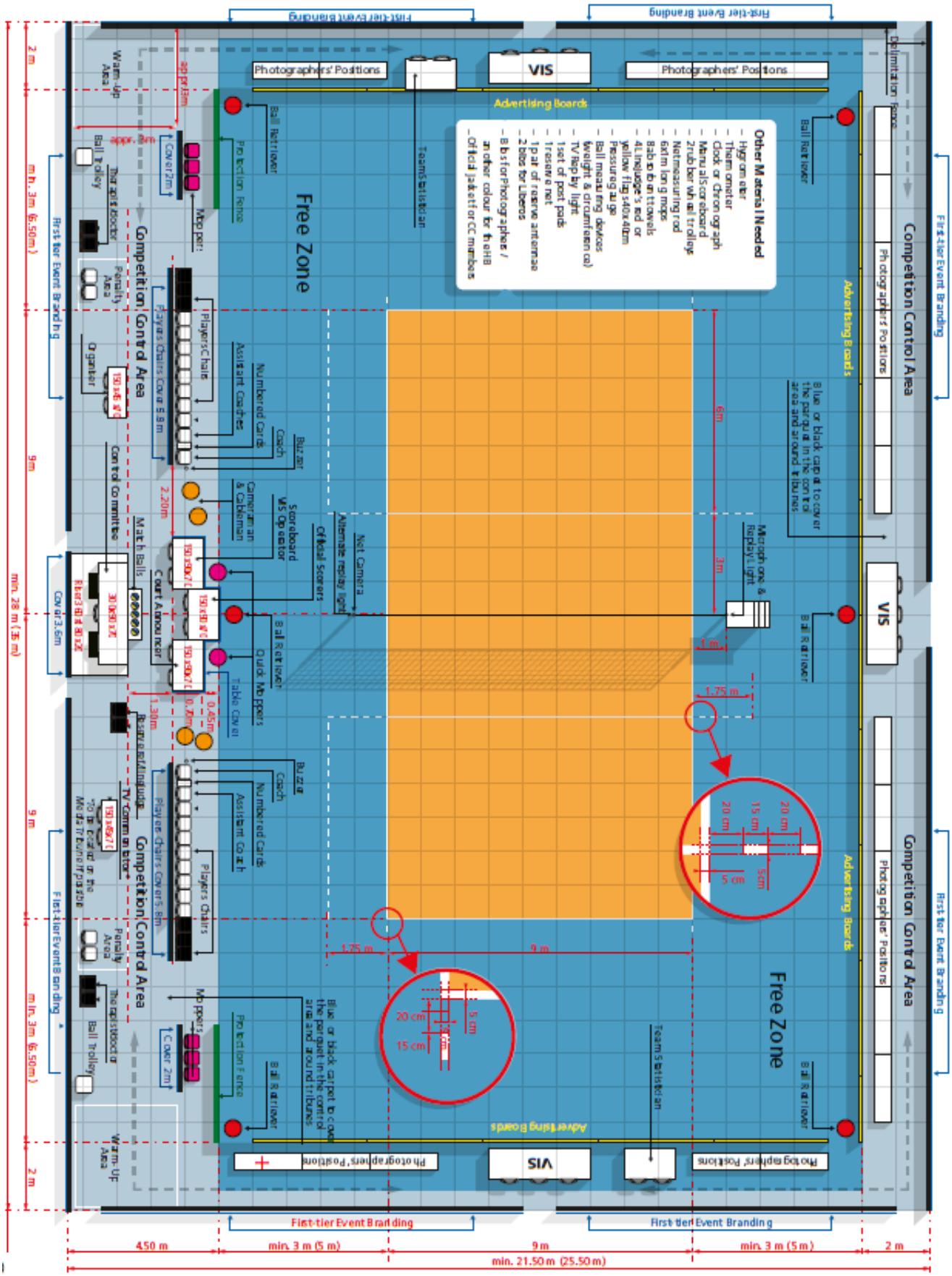

DIAGRAM 1b: THE PLAYING AREA / ДИАГРАМА 1Б: ИГРАЛНА ПЛОЩ

Relevant Rules/Свързани правила: 1, 1.4, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.4.5, 1.4.6, 4.2.1, 4.2.3.1, 15.10.1, 19.3.1.4, 19.3.2.7, 21.3.2.1, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1

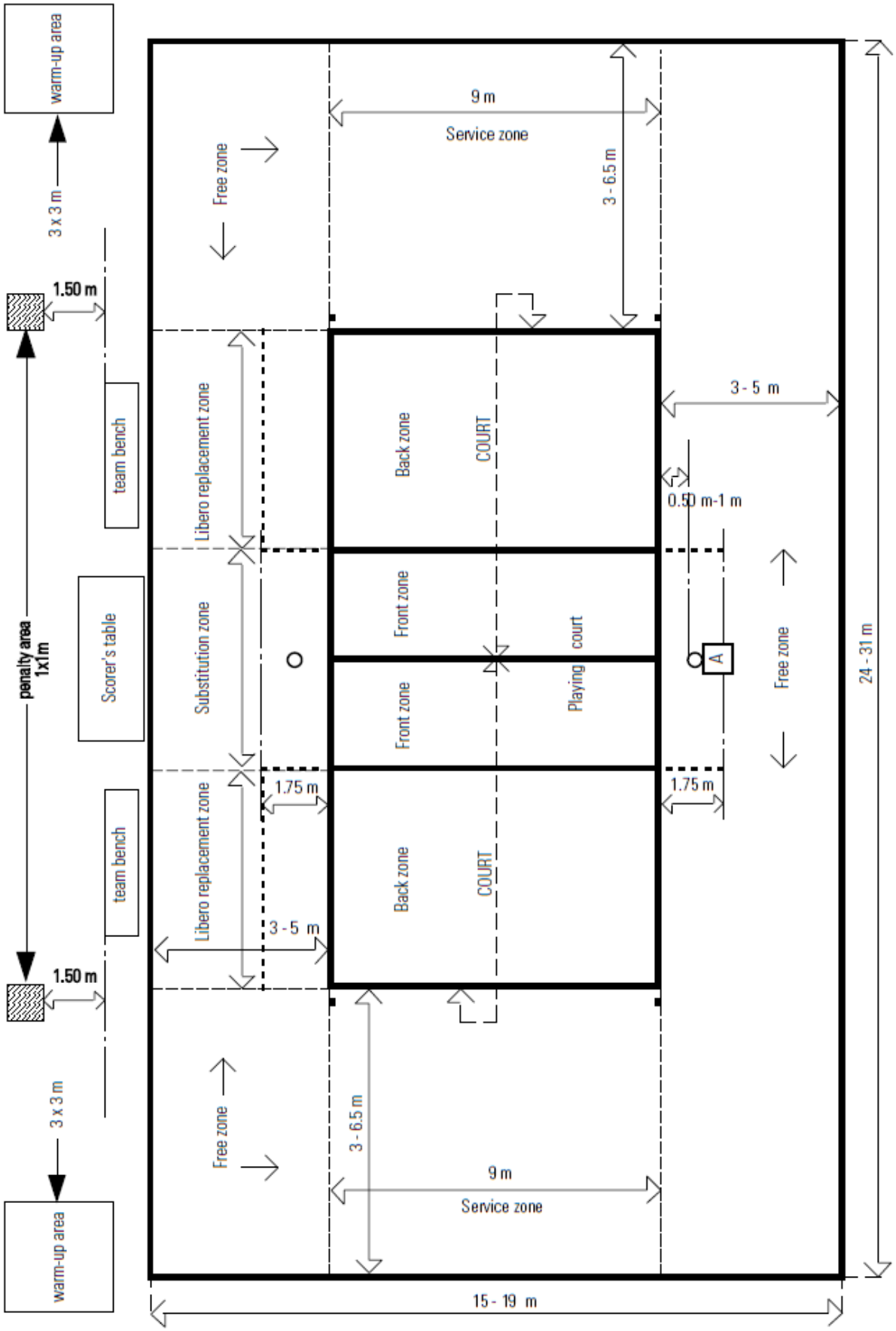

DIAGRAM 2: THE PLAYING COURT / ДИАГРАМА 2: ИГРИЩЕ

Relevant Rules/Свързани правила: 1.1, 1.3, 1.3.3, 1.3.4, 1.4.1, 5.2.3.4

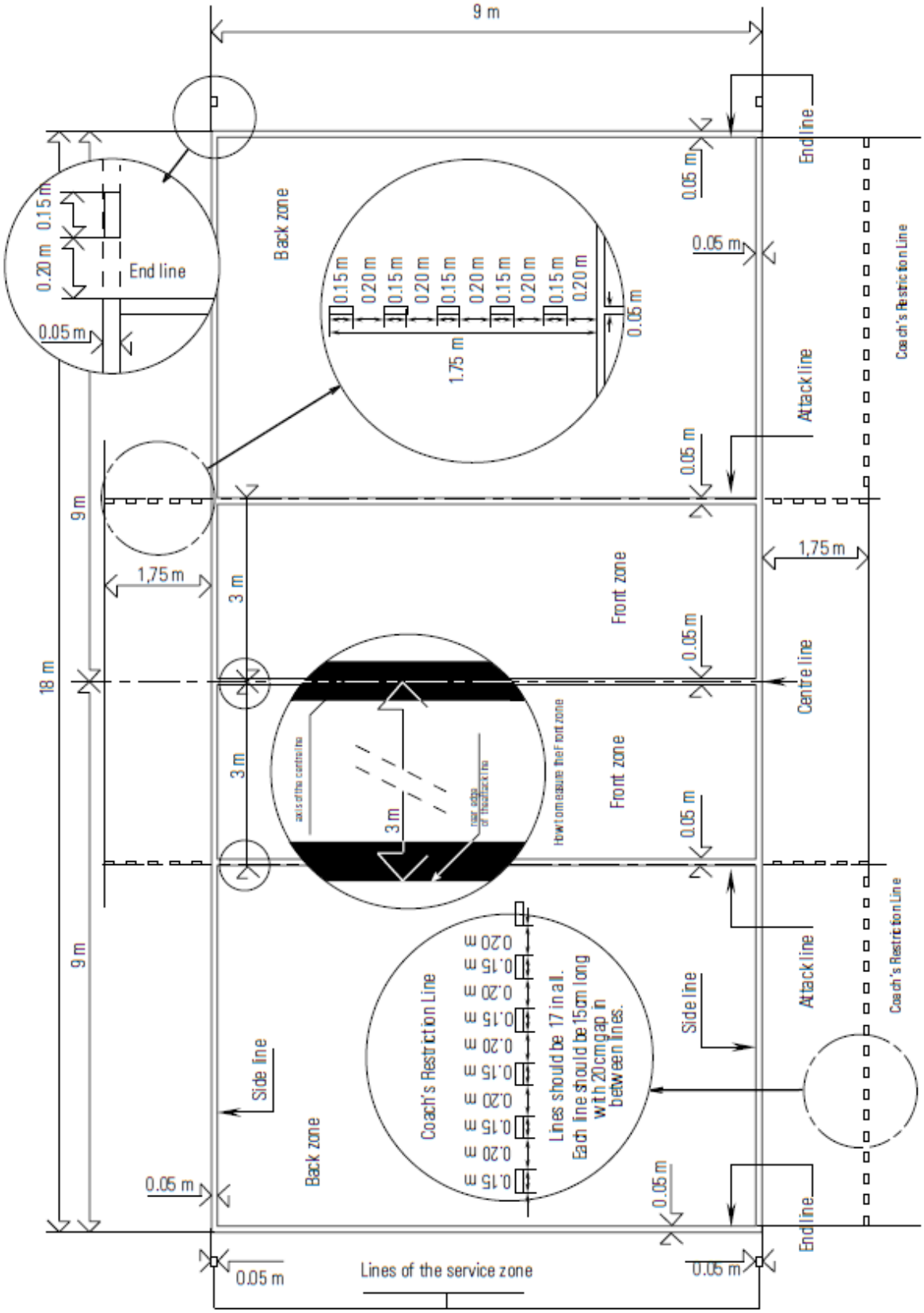

DIAGRAM 3: DESIGN OF THE NET
ДИАГРАМА 3: СТРУКТУРА НА МРЕЖАТА

Relevant Rules/Свързани правила: 2, 2.1.6, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5.1, 11.3.1, 11.3.2, 27.2.1.6

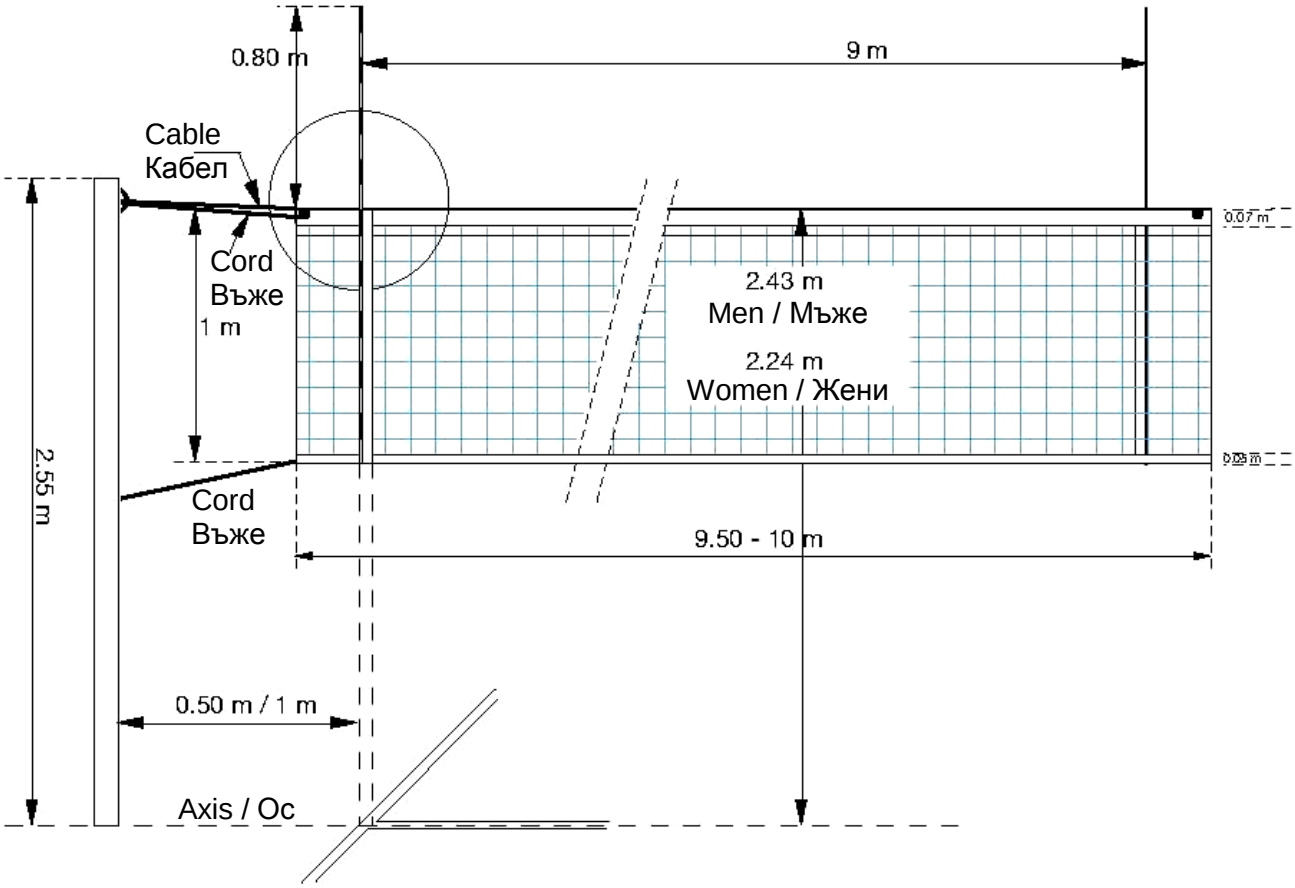

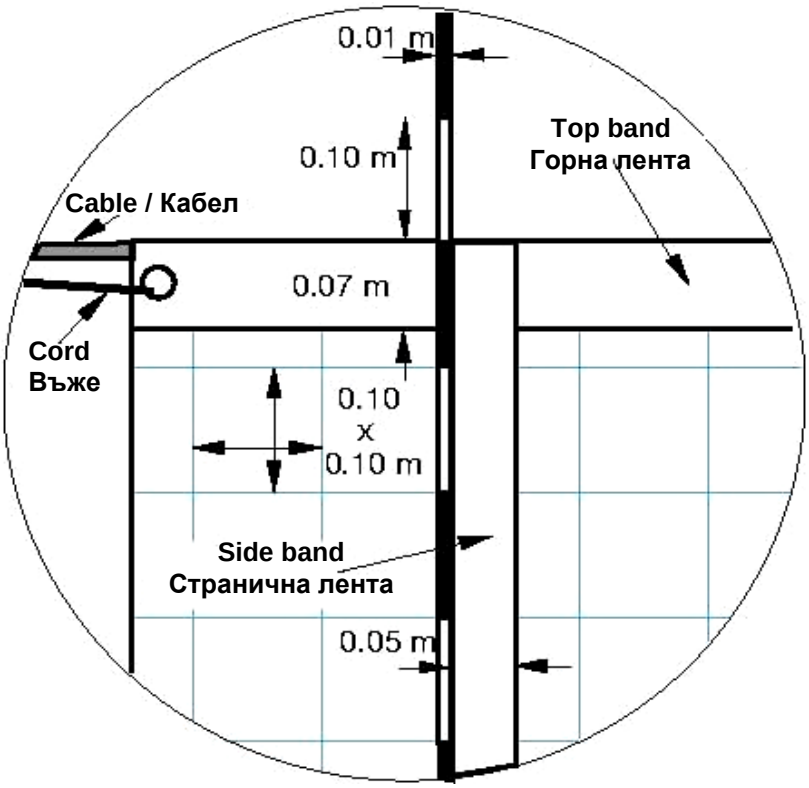

DIAGRAM 4: POSITION OF PLAYERS
ДИАГРАМА 4: ПОЗИЦИЯ НА ИГРАЧИТЕ

Relevant Rules/Свързани правила: 7.4, 7.4.3, 7.5, 23.3.2.3a, 24.3.2.2

Example A:

Determination of the positions between a front-row player and the corresponding back-row player

Пример A:

Определяне на позициите между играч от предна редица и кореспондиращия играч от задна редица

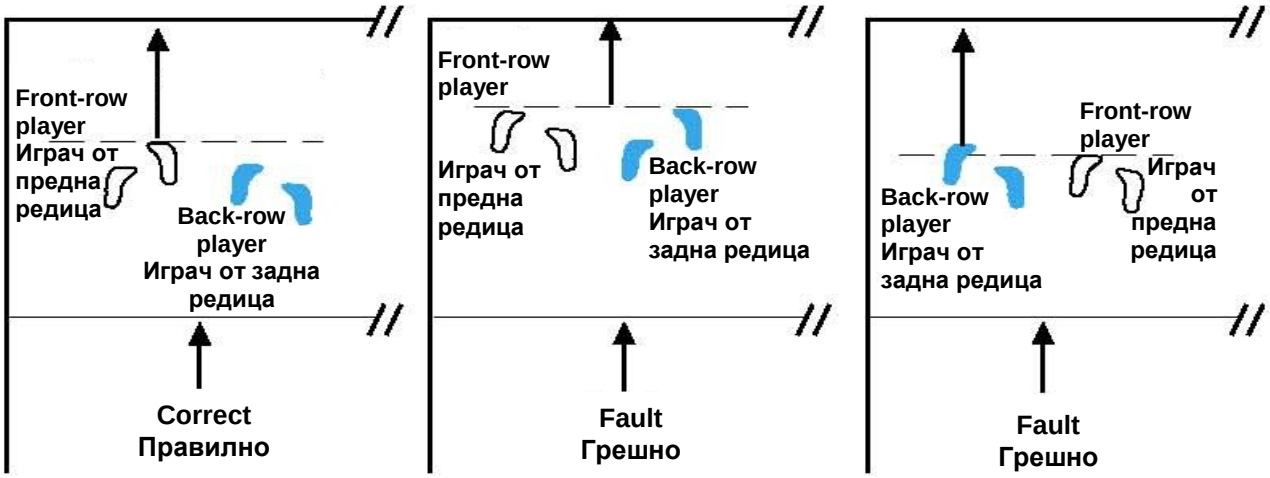

Example B:

Determination of the positions between players of the same row

Пример B:

Определяне на позициите между играчи от еднаква редица

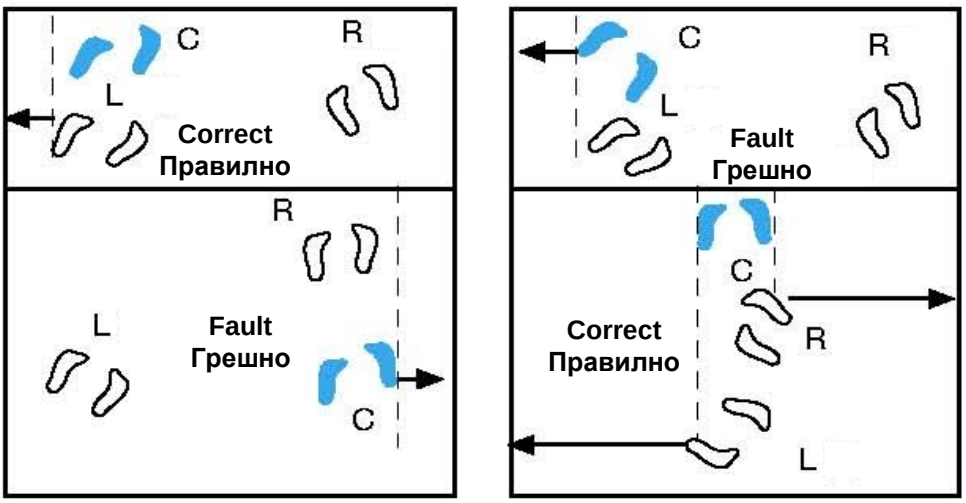

C = Centre Player / Среден играч
R = Right Player / Десен играч
L = Left Player / Ляв играч

DIAGRAM 5a: BALL CROSSING THE VERTICAL PLANE OF THE NET TO THE OPPONENT COURT
ДИАГРАМА 5a: ТОПКА, ПРЕСИЧАЩА ВЕРТИКАЛНАТА РАВНИНА НА МРЕЖАТА КЪМ ПРОТИВНИКОВОТО ПОЛЕ

Relevant Rules/Свързани правила: 7.4, 7.4.3, 7.5, 23.3.2.3a, 24.3.2.2

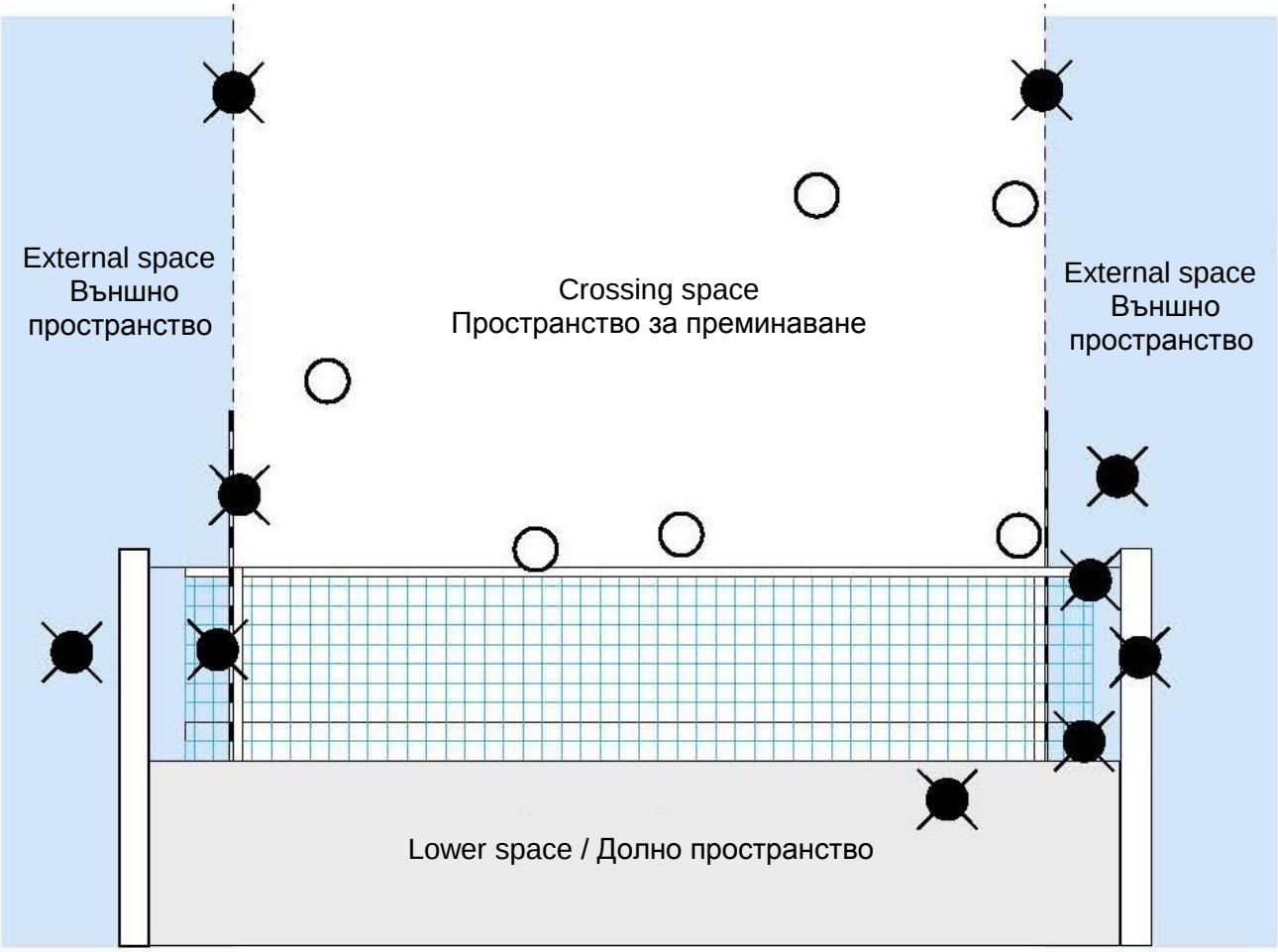

= Fault / Грешно

= Correct crossing / Правилно пресичане

DIAGRAM 5b: BALL CROSSING THE VERTICAL PLANE OF THE NET TO THE OPPONENT FREE ZONE
ДИАГРАМА 5b: ТОПКА ПРЕСИЧАЩА ВЕРТИКАЛНАТА РАВНИНА НА МРЕЖАТА КЪМ ПРОТИВНИКОВАТА СВОБОДНА ЗОНА

Relevant Rules/Свързани правила: 10.1.2, 10.1.2.2, 24.3.2.7

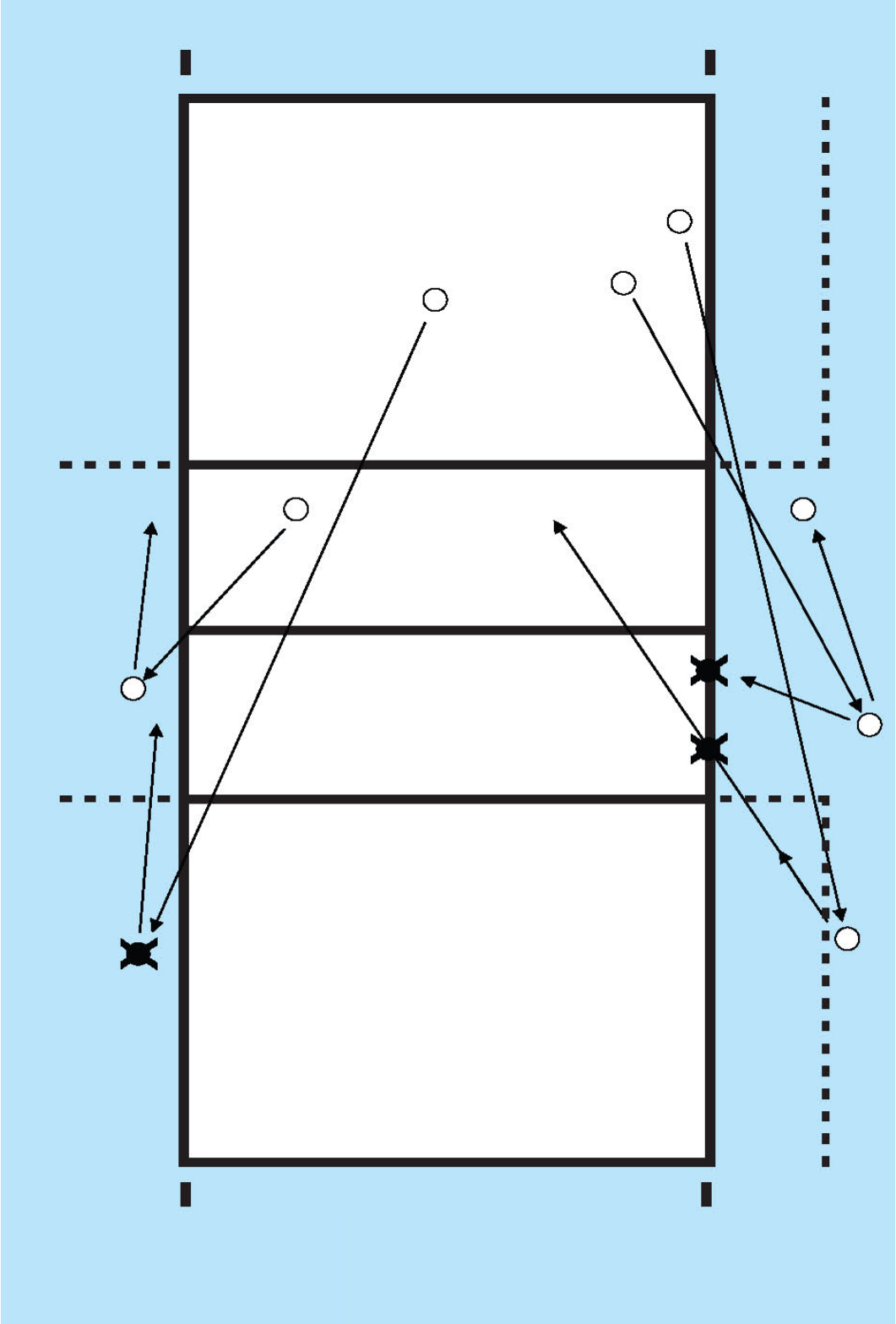

○ = Correct / Правилно ● = Fault / Грешно

DIAGRAM 6: COLLECTIVE SCREE / ДИАГРАМА 6: ГРУПОВ ЗАСЛОН

Relevant Rules/Свързани правила: 12.5, 12.5.2, 23.3.2.3a

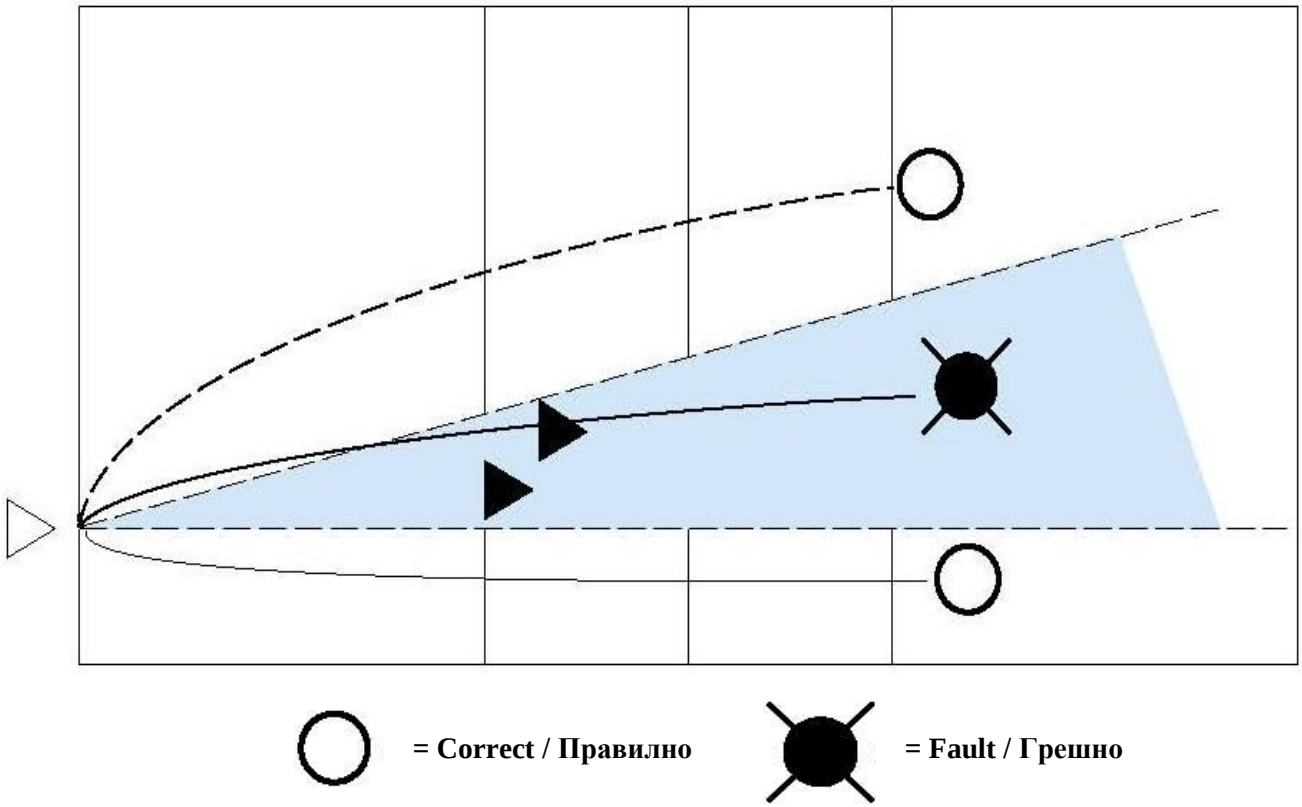

DIAGRAM 7: COMPLETED BLOCK / ДИАГРАМА7: ОСЪЩЕСТВЕН БЛОК

Relevant Rules/Свързани правила: 14.1.3

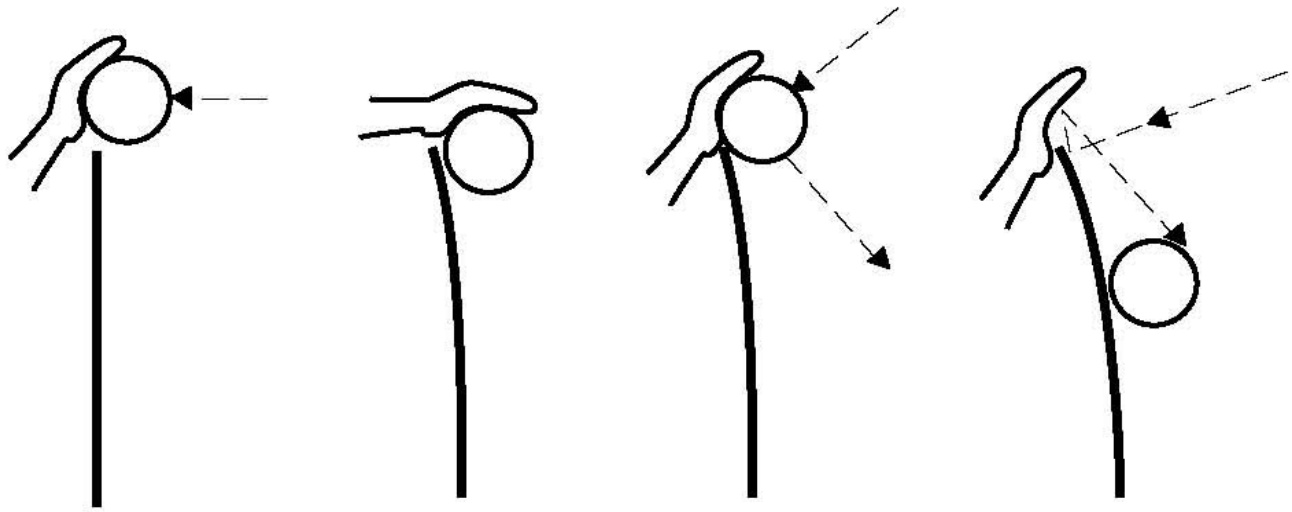

Ball above the net Топка над мрежата	Ball lower than the top of the net Топка по-ниско от горния край на мрежата	Ball touches the net Топка, докосваща мрежата	Ball bounces off the net Топка, отскачаща от мрежата

DIAGRAM 8: BACK ROW PLAYER'S ATTAC
ДИАГРАМА 8: НАПАДЕНИЕ НА ИГРАЧ ОТ ЗАДНА РЕДИЦА

Relevant Rules/Свързани правила: 13.2.2, 13.2.3, 23.3.2.3d, 24.3.2.4

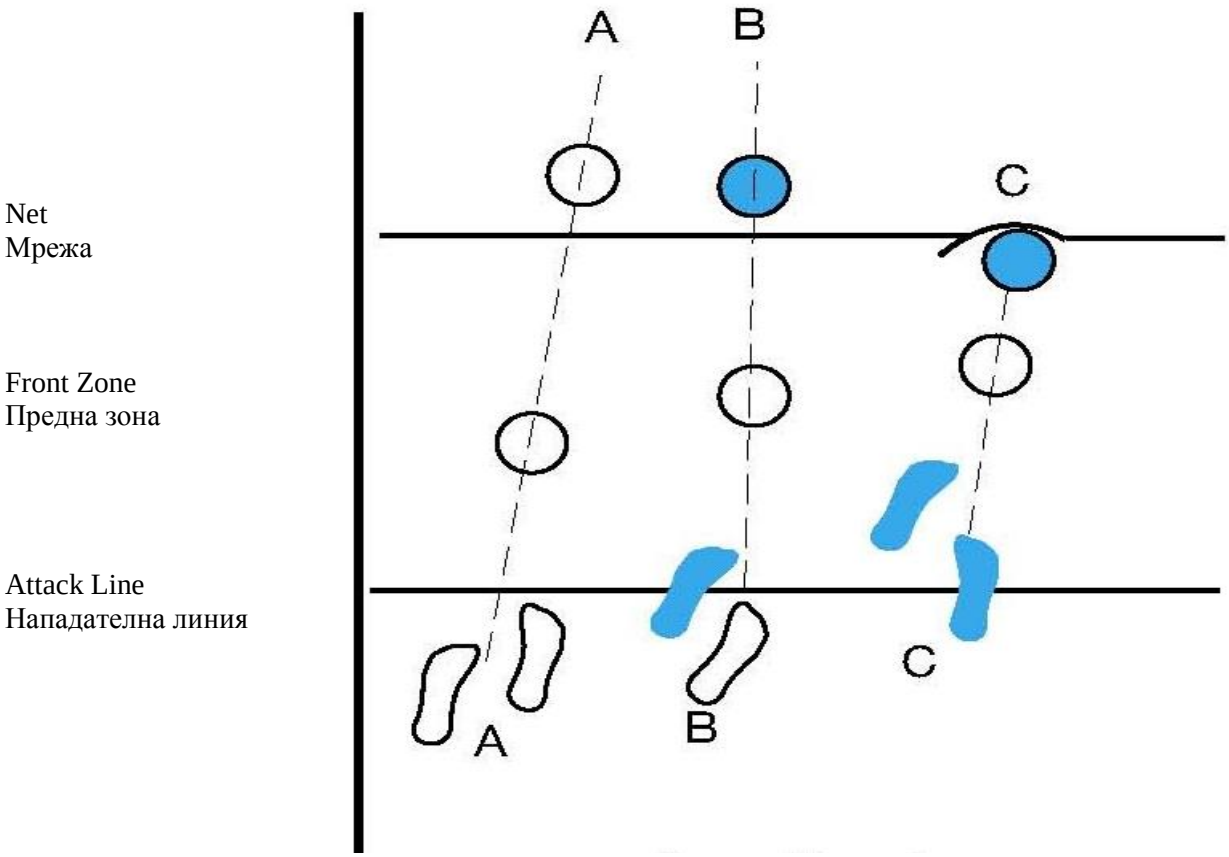

A = Correct / Правилно
B, C = Fault / Грешно

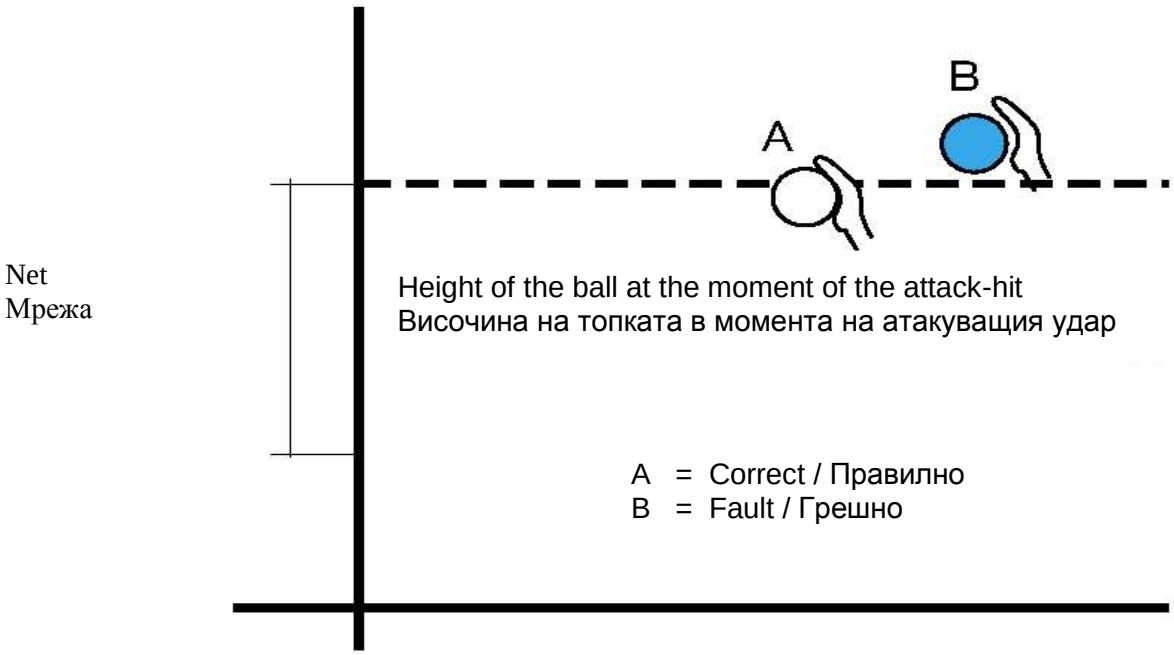

A = Correct / Правилно
B = Fault / Грешно

DIAGRAM 9: SANCTION SCALES AND CONSEQUENCES
ДИАГРАМА 9: СКАЛА НА САНКЦИИТЕ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Relevant Rules/Свързани правила: 16.2, 21.3, 21.4.2

Note: The application of the yellow card is not a sanction. Sanctions are shown in the table below:

CATEGORIES	OCCURRANCE	OFFENDER	SANCTION	CARDS	CONSEQUENCE
RUDE CONDUCT	***First**	Any member	Penalty	Red	A point and service to the opponent
	***Second**	Same member	Expulsion	Red + Yellow jointly	Player leaves playing area and stays in the penalty area for the remainder of the set
	***Third**	Same member	Disqualification	Red + Yellow separately	Player leaves the Competition – Control Area for the remainder of the match
OFFENSIVE	***First**	Any member	Expulsion	Red + Yellow jointly	Player leaves playing area and stays in the penalty area for the remainder of the set
	***Second**	Same member	Disqualification	Red + Yellow separately	Player leaves the Competition – Control Area for the remainder of the match
AGGRESSION	***First**	Any member	Disqualification	Red + Yellow separately	Player leaves the Competition – Control Area for the remainder of the match

DELAY WARNING SYMBOLS AND SANCTIONS

CATEGORIES	OCCURRANCE	OFFENDER	SANCTION	CARDS	CONSEQUENCE
DELAY	***First**	Any member of the team	Delay Warning	Hand signal No. 25 with Yellow card	Prevention - no penalty
	***Second (and subsequent)**	Any member of the team	Delay Penalty	Hand signal No. 25 with Red card	A point and service to the opponent

ДИАГРАМА 9: СКАЛА НА САНКЦИИТЕ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Relevant Rules/Свързани правила: 16.2, 21.3, 21.4.2

Забележка: Прилагането на жълт картон не е наказание. Наказанията са показани в таблицата по-долу:

КАТЕГОРИИ	ЧЕСТОТА	НАРУШИТЕЛ	САНКЦИЯ	КАРТОНИ	ПОСЛЕДСТВИЯ
ГРУБО ПОВЕДЕНИЕ	*** Първо**	Всеки член	Наказание	Червен	Точка и сервис за противника
	*** Второ**	Същият член	Отстраняване	Червен + жълт картон заедно в една ръка	Играчът напуска игралната площ и застава в зоната за наказани до края на гейма
	*** Трето**	Същият член	Дисквалификация	Червен + жълт картон поотделно в двете ръце	Играчът напуска контролираната игрална площ до края на мача
ОБИДНО ПОВЕДЕНИЕ	*** Първо**	Всеки член	Отстраняване	Червен + жълт картон заедно в една ръка	Играчът напуска игралната площ и застава в зоната за наказани до края на гейма
	*** Второ**	Същият член	Дисквалификация	Червен + жълт картон поотделно в двете ръце	Играчът напуска контролираната игрална площ до края на мача
АГРЕСИЯ	*** Първо**	Всеки член	Дисквалификация	Червен + жълт картон поотделно в двете ръце	Играчът напуска контролираната игрална площ до края на мача

Скала за санкции за забавяне

КАТЕГОРИИ	ЧЕСТОТА	НАРУШИТЕЛ	САНКЦИЯ	КАРТОНИ	ПОСЛЕДСТВИЯ
ЗАБАВЯНЕ	*** Първо**	Всеки член на отбора	Предупреждение за забавяне	Жест No. 25 с жълт картон	Предпазване – няма наказание
	*** Второ (и следващи)**	Всеки член на отбора	Наказание за забавяне	Жест No. 25 с червен картон	Точка и сервис за противника

DIAGRAM 10: LOCATION OF REFEREEING CORPS AND THEIR ASSISTANTS
ДИАГРАМА 10: РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА СЪДИЙСКИЯ СЪСТАВ И ТЕХНИТЕ ПОМОЩНИЦИ

Relevant Rules/Свързани правила: 3.3, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1, 27.1

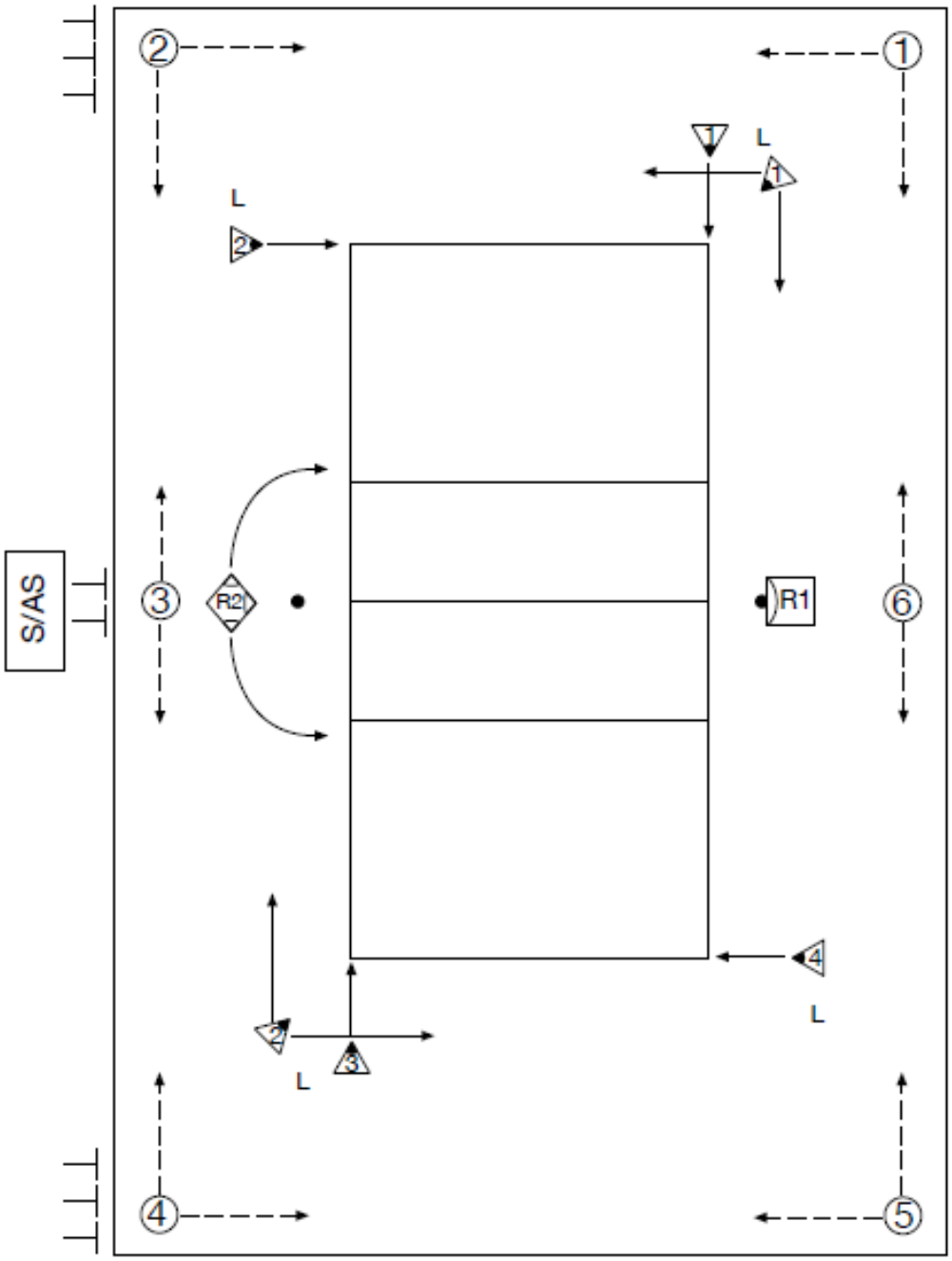

R1 = First Referee / Първи съдия

R2 = Second Referee / Втори съдия

S/AS = Scorer/Assistant Scorer / Секретар/Помощник-секретар

= Lines Judges (numbers 1-4 or 1-2) / Странични съдии (номера 1-4 или 1-2)

④ = Ball Retrievers (numbers 1-6) / Подавачи на топки (номера 1-6)

= Floor Moppers / Бърсачи на под

REFEREES' OFFICIAL HAND SIGNALS Diagram 11
ОФИЦИАЛНИ СЪДИИСКИ ЖЕСТОВЕ Диаграма 11

* отсъжда се от ❶ - първи съдия, ❷ - втори съдия

AUTHORISATION TO SERVE Move the hand to indicate direction of service R./Пр. 12.3, 22.2.1.1	**РАЗРЕШЕНИЕ ЗА СЕРВИС** Придвижва ръката, за да укаже посоката на сервис ❶	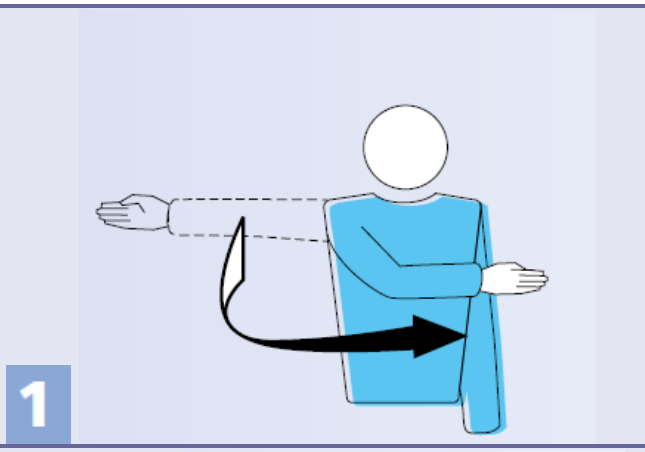
TEAM TO SERVE Extend the arm to the side of team that will serve R./Пр. 22.2.3.1, 22.2.3.2, 22.2.3.4	**ОТБОР НА СЕРВИС** Изпъва ръката към страната на отбора, който ще сервира ❶❷	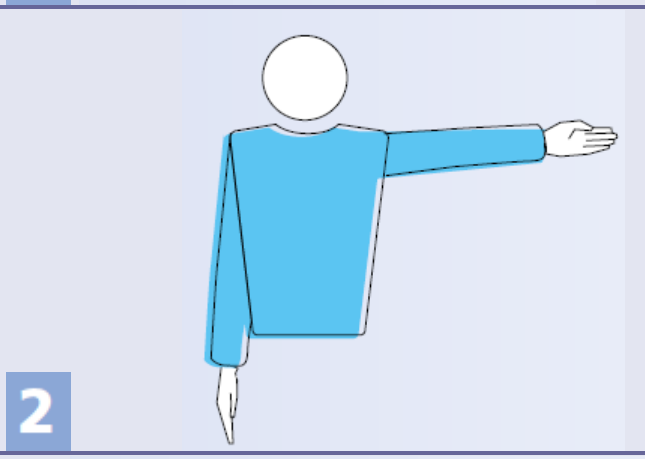
CHANGE OF COURTS Raise the forearms front and back and twist them around the body R./Пр. 18.2	**СМЯНА НА ИГРАЛНИТЕ ПОЛЕТА** Издига ръцете до лактите отпред и отзад и ги завърта около тялото ❶	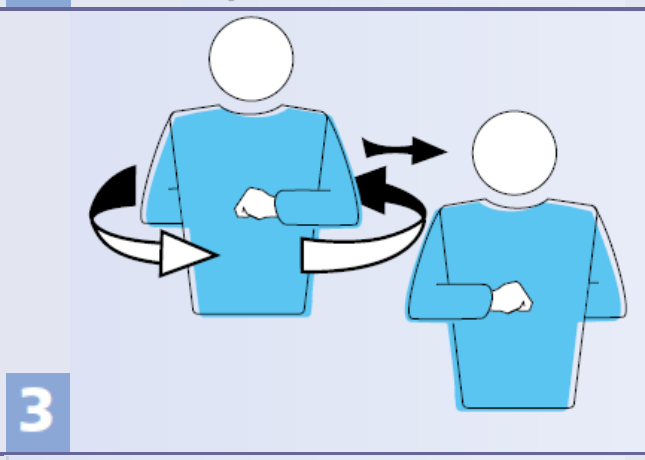
TIME-OUT Place the palm of one hand over the fingers of the other, held vertically (forming a T) and then indicate the requesting team. R./Пр. 15.4.1	**ПОЧИВКА** Поставя дланта на едната ръка върху пръстите на другата, задържайки вертикално (във форма на Т), след което показва отбора, поискал почивката. ❶❷	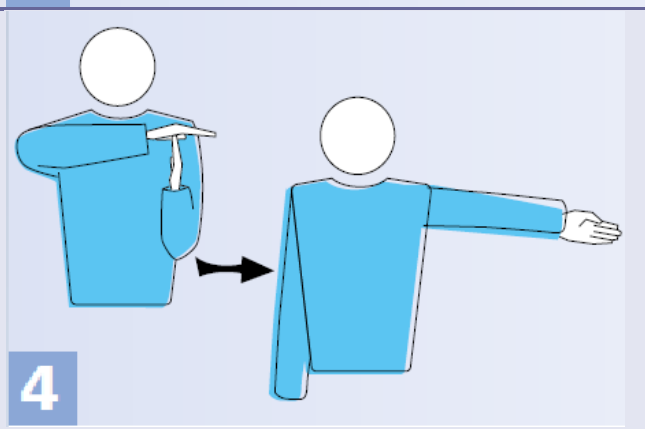

SUBSTITUTION Circular motion of the forearms around each other R./Пр. 15.5.1, 15.5.2, 15.8	**СМЯНА** Въртеливо движение на ръцете от лактите надолу помежду им ❶❷	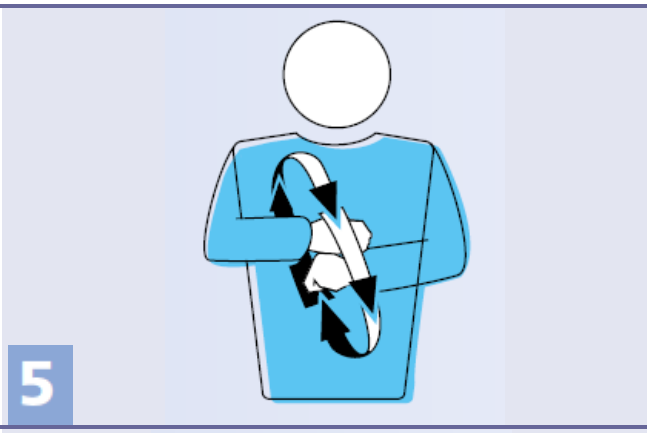
MISCONDUCT WARNING Show a yellow card for warning R./Пр. 21.1, 21.6	**ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ЗА МАЛОВАЖНА ПРОЯВА НА ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ** Показва жълт картон за предупреждение ❶	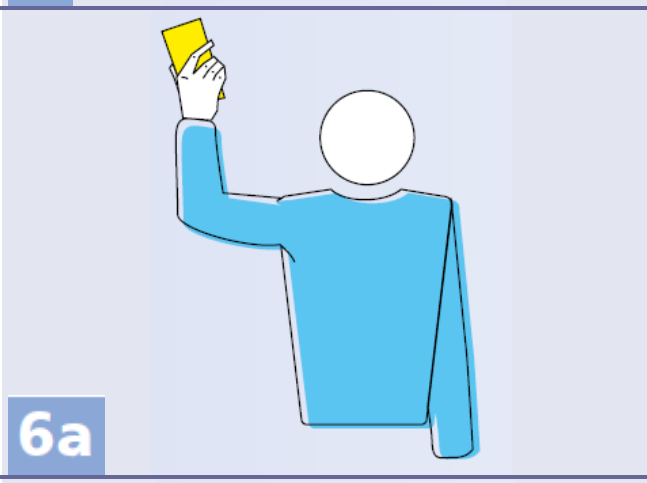
MISCONDUCT PENALTY Show a red card for penalty R./Пр. 21.3.1, 21.6, 23.3.2.2	**НАКАЗАНИЕ ЗА ЛОШО ПОВЕДЕНИЕ** Показва червен картон за наказание ❶	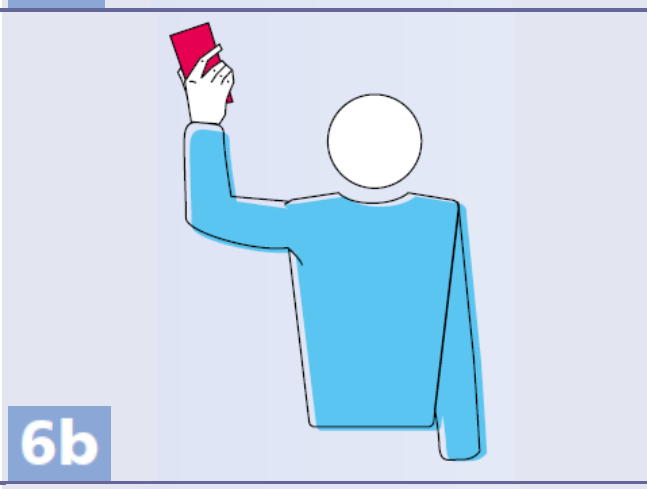
EXPULSION Show both cards jointly for expulsion R./Пр. 21.3.2, 21.6, 23.3.2.2	**ОТСТРАНЯВАНЕ** Показва жълт и червен картон в една ръка за отстраняване ❶	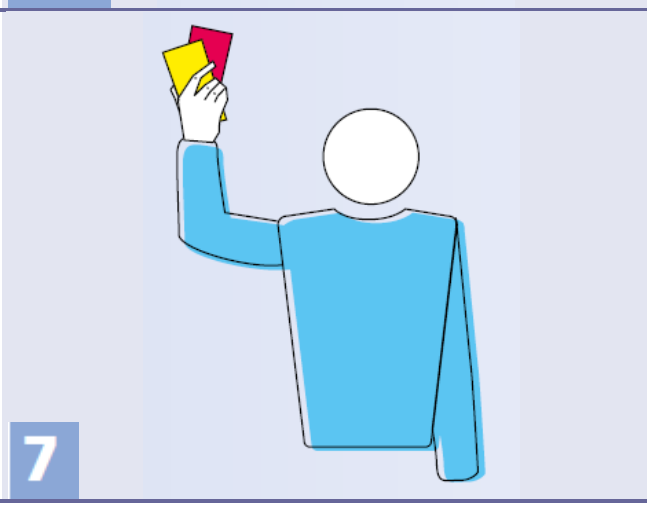

DISQUALIFICATION Show red and yellow cards separately for disqualification R./Пр. 21.3.3, 21.6, 23.3.2.2	**ДИСКВАЛИФИКАЦИЯ** Показва двата картона в двете ръце за дисквалификация ❶	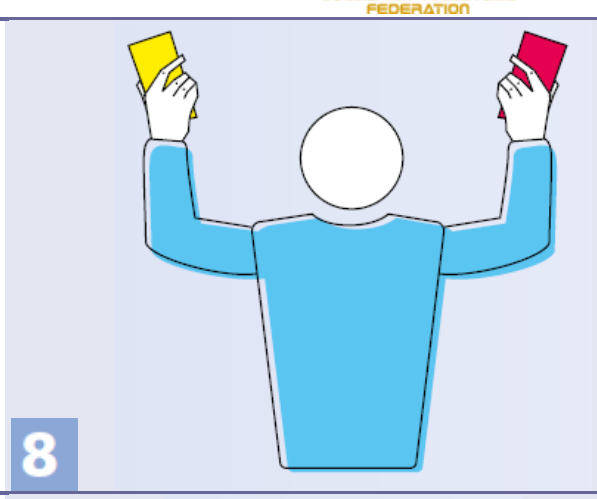
END OF SET (OR MATCH) Cross the forearms in front of the chest, hands open. R./Пр. 6.2, 6.3	**КРАЙ НА ГЕЙМА (ИЛИ МАЧА)** Кръстосва ръцете от лактите пред гърдите с разтворени длани. ❶❷	
BALL NOT TOSSED OR RELEASED AT THE SERVICE HIT Lift the extended arm, the palm of the hand facing upwards. R./Пр. 12.4.1	**НЕПОДХВЪРЛЕНА ИЛИ НЕПУСНАТА ТОПКА ПРИ УДАРА ЗА СЕРВИС** Повдига изпъната ръка с длан нагоре. ❶	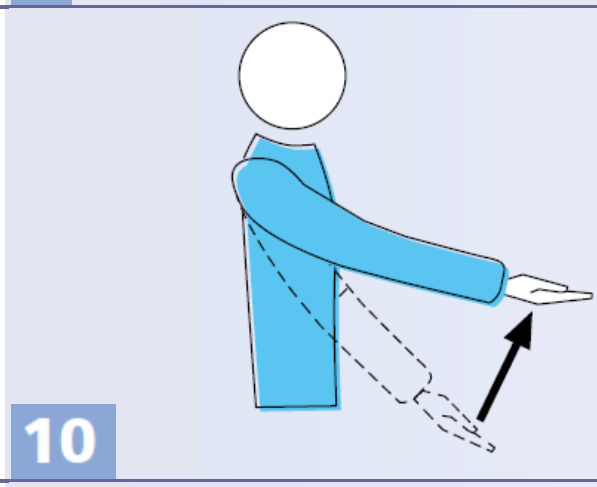
DELAY IN SERVICE Raise eight fingers, spread open. R./Пр. 12.4.4	**ЗАБАВЯНЕ ПРИ СЕРВИС** Показва осем пръста с издигнати ръце. ❶	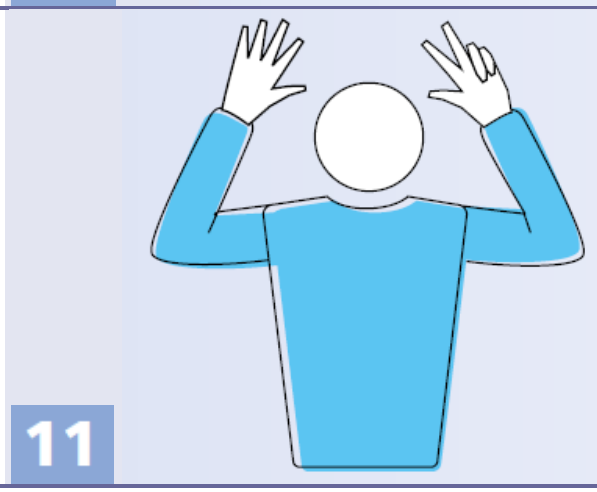

BLOCKING FAULT OR SCREENING Raise both arms vertically, palms forward. R./Пр. 12.5, 12.6.2.3, 14.6.3, 19.3.1.3, 23.3.2.3a, g, 24.3.2.4	**ГРЕШКА ПРИ БЛОК ИЛИ ЗАСЛОН** Издига двете ръце вертикално с длани напред. ❶❷	 12
POSITIONAL OR ROTATION FAULT Make a circular motion with the forefinger. R./Пр. 7.5, 7.7, 23.3.2.3a, 24.3.2.2	**ПОЗИЦИОННА ИЛИ РОТАЦИОННА ГРЕШКА** Прави въртеливо движение с показалеца. ❶❷	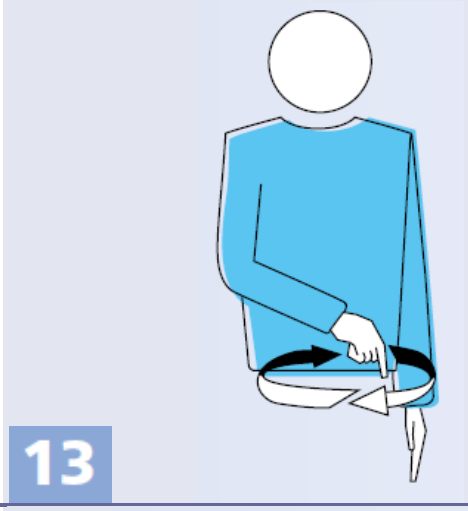 13
BALL "IN" Point the arm and fingers toward the floor R./Пр. 8.3	**ТОПКА "ВЪТРЕ"** Насочва ръката и пръстите към пода ❶❷	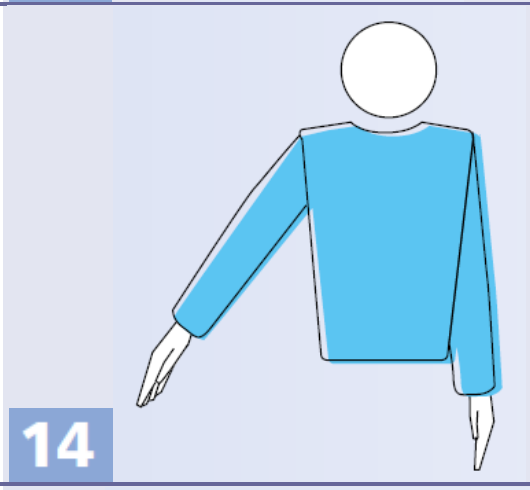 14
BALL "OUT" Raise the forearms vertically, hands open, palms towards the body. R./Пр. 8.4.1, 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 24.3.2.5, 24.3.2.7	**ТОПКА "АУТ"** Издига вертикално разтворени ръце в лактите с длани към тялото. ❶❷	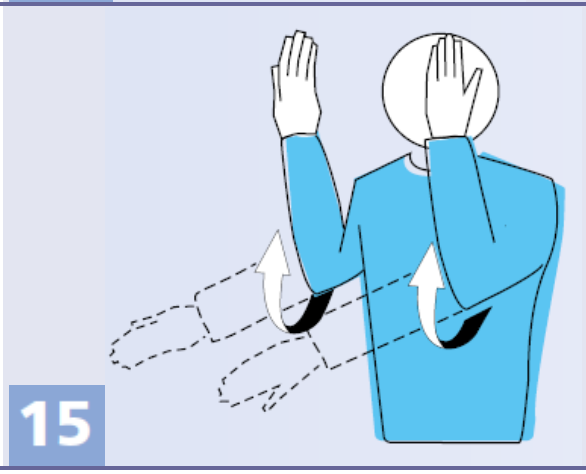 15

CATCH Slowly lift the forearm, palm of the hand facing upwards. R./Пр. 9.2.2, 9.3.3, 23.3.2.3b	**ЗАДЪРЖАНА ТОПКА** Бавно вдига ръката от лакътя с длан нагоре. ❶	16 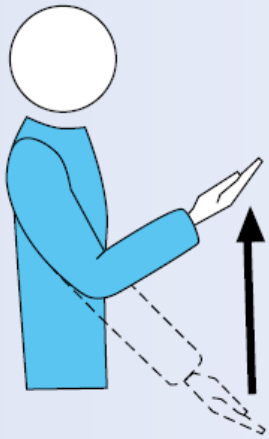
DOUBLE CONTACT Raise two fingers, spread open. R./Пр. 9.3.4, 23.3.2.3b	**ДВОЕН УДАР** Повдига два пръста с издигната ръка. ❶	17 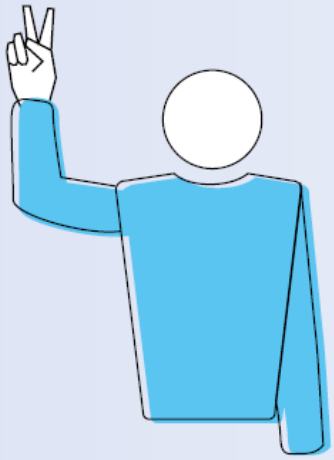
FOUR HITS Raise four fingers, spread open. R./Пр. 9.3.1, 23.3.2.3b	**ЧЕТИРИ УДАРА** Повдига четири пръста в издигна ръка. ❶	18 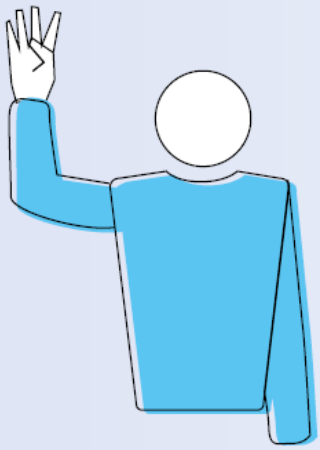
NET TOUCHED BY PLAYER - SERVED BALL TOUCHES THE NET BETWEEN THE ANTENNAE AND DOES NOT PASS THE VERTICAL PLANE OF THE NET Indicate the relevant side of the net with the corresponding hand. R./Пр. 11.4.4, 12.6.2.1	**МРЕЖА, ДОКОСНАТА ОТ ИГРАЧ - ТОПКА ОТ СЕРВИС ДОКОСВА МРЕЖАТА МЕЖДУ АНТЕНИТЕ И НЕ ПРЕМИНАВА ОТВЕСНАТА РАВНИНА НА МРЕЖАТА** Посочва съответната страна на мрежата със съответстващата ръка. ❶❷	19 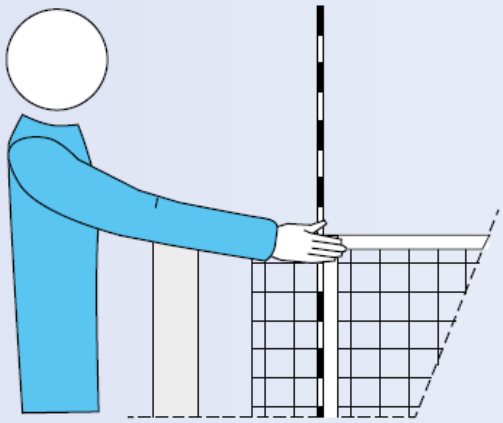

REACHING BEYOND THE NET Place a hand above the net, palm facing downwards. R./Пр. 11.4.1, 13.3.1, 14.3, 14.6.1, 23.3.2.3c	**ПРОНИКВАНЕ В ПРОСТРАНСТВОТО НА ПРОТИВНИКА НАД МРЕЖАТА** Поставя ръка над мрежата с длан надолу. ❶	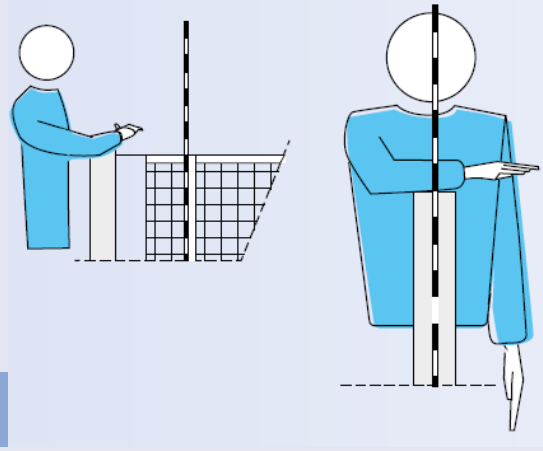 20
ATTACK HIT FAULT Make a downward motion with the forearm, hand open **- by a back-row player, by a libero or on the opponent's service:** **R. 13.3.3, 13.3.4, 13.3.5, 23.3.2.3d, e, 24.3.2.4** **- on an overhand finger pass by the libero in his/her front zone or its extension:** **R. 13.3.6**	**ГРЕШКА ПРИ АТАКУВАЩ УДАР** От издигната ръка прави движение надолу от лакътя **- от заден играч, от либеро или на противников сервис:** **Пр. 13.3.3, 13.3.4, 13.3.5, 23.3.2.3d, e, 24.3.2.4** **- след пас на либеро с пръстите на ръцете над главата от зона за атака или продължението ѝ:** **Пр. 13.3.6** ❶❷	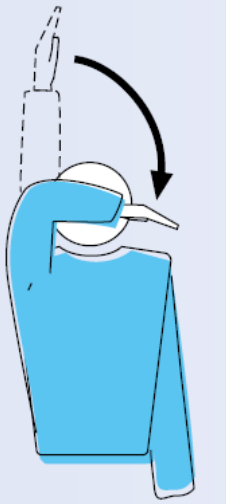 21
PENETRATION INTO THE OPPONENTS COURT OR BALL CROSSING THE LOWER SPACE **THE SERVER TOUCHES THE COURT (END LINE) OR THE PLAYER STEPS OUTSIDE HIS/HER COURT AT THE MOMENT OF THE SERVICE HIT** Point to the center line. R./Пр. 8.4.5, 11.2.2, 12.4.3, 23.3.2.3a, f, 24.3.2.1	**ПРОНИКВАНЕ В ПОЛЕТО НА ПРОТИВНИКА ИЛИ ТОПКА ПРЕСИЧАЩА ПРОСТРАНСТВОТО ПОД МРЕЖАТА** **СЕРВИРАЩ ПРЕСТЪПВА КРАЙНАТА ЛИНИЯ ИЛИ СЪСТЕЗАТЕЛ СТЪПВА ИЗВЪН НЕГОВОТО ПОЛЕ В МОМЕНТА НА СЕРВИСА** Посочва средната линия. ❶❷	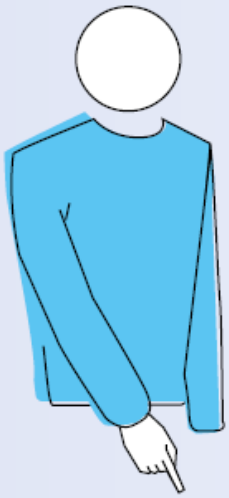 22
DOUBLE FAULT AND REPLAY Raise both thumbs vertically. R./Пр. 6.1.2.2, 17.2, 22.2.3.4	**ДВОЙНА ГРЕШКА И ПРЕИГРАВАНЕ** Издига двата палеца вертикално. ❶	 23

BALL TOUCHED Brush with the palm of one hand the fingers of the other, held vertically. R./Пр. 23.3.2.3b, 24.2.2	**ДОКОСНАТА ТОПКА** Докосва с длан пръстите на другата ръка, поставена вертикално. ❶	24
DELAY WARNING / DELAY PENALTY Cover the wrist with a yellow card (warning) and with a red card (penalty). R./Пр. 15.11.3, 16.2.2, 16.2.3, 23.3.2.2	**ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ/ НАКАЗАНИЕ ЗА ЗАБАВЯНЕ** Показва жълт картон върху часовник (предупреждение) или с червен картон за (наказание). ❶	25 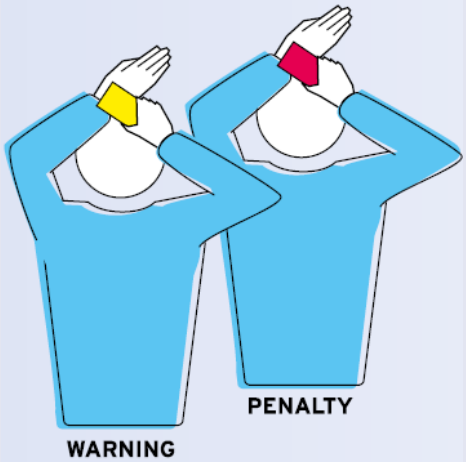

BALL "IN" Point down with flag. R./Пр. 8.3, 27.2.1.1	**ТОПКА "ВЪТРЕ"** Посочва надолу с флага. L	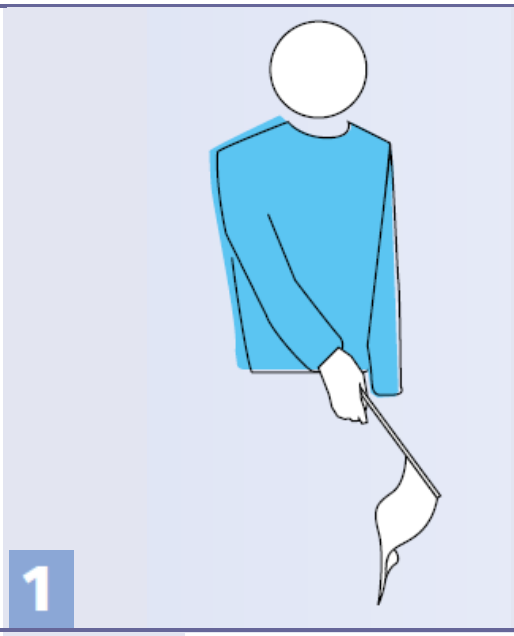
BALL "OUT" Raise flag vertically. R./Пр. 8.4.1, 27.2.1.1	**ТОПКА "АУТ"** Издига флага вертикално. L	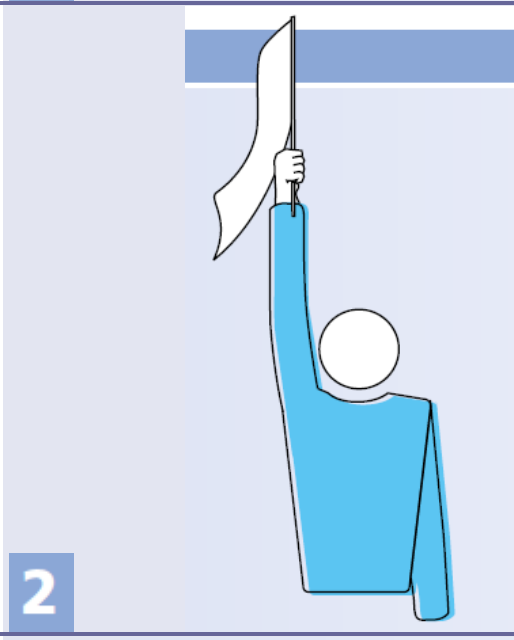
BALL TOUCHED Raise flag and touch the top with the palm of the free hand. R./Пр. 27.2.1.2	**ДОКОСНАТА ТОПКА** Повдига флага и докосва върха му с дланта на свободната ръка. L	

CROSSING SPACE FAULTS, BALL TOUCHED AN OUTSIDE OBJECT, OR FOOT FAULT BY ANY PLAYER DURING SERVICE Wave flag over the head and point to the antenna or the respective line. R./Пр. 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 12.4.3, 27.2.1.3, 27.2.1.4, 27.2.1.6, 27.2.1.7	**ТОПКА ИЗВЪН ПРОСТРАНСТВОТО ЗА ПРЕМИНАВАНЕ, ТОПКА, ДОКОСВАЩА ВЪНШЕН ОБЕКТ ИЛИ ПРЕСТЪПВАНЕ НА КОЙ ДА Е ИГРАЧ ПО ВРЕМЕ НА СЕРВИС** Развява флага над главата и посочва антената или съответната линия.	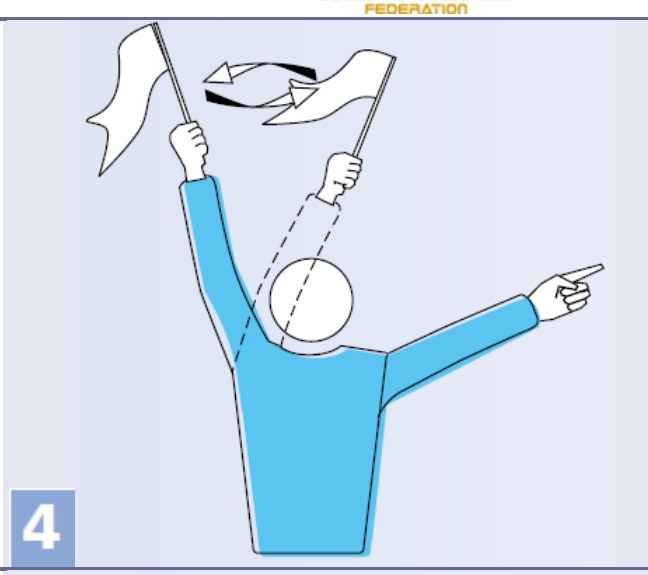
JUDGEMENT IMPOSSIBLE Raise and cross both arms and hands in front of the chest.	**НЕВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОТСЪЖДАНЕ** Кръстосва двете ръце пред гърдите.	

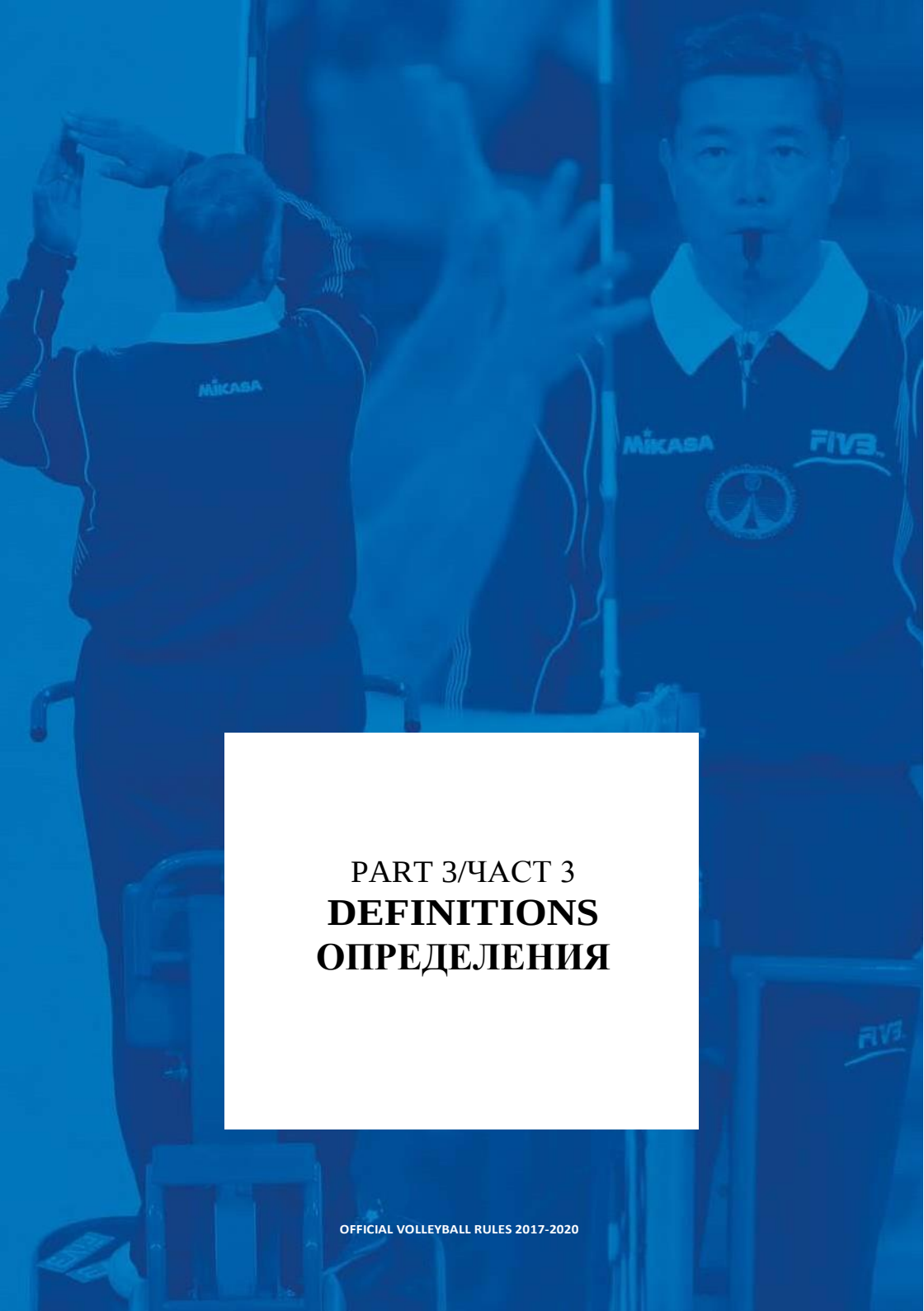

PART 3/ЧАСТ 3

DEFINITIONS
ОПРЕДЕЛЕНИЯ

COMPETITION/ CONTROL AREA

The Competition/Control Area is a corridor around the playing court and free zone, which includes all spaces up to the outer barriers or delimitation fence. See diagram/fig 1a.

КОНТРОЛИРАНА ИГРАЛНА ПЛОЩ

Контролирана игрална площ е територия около игралното поле и свободната зона, която включва всички пространства до външните ограждения или ограничителните прегради. Виж диаграма/фиг 1а.

ZONES

These are sections within the playing area (i.e. playing court and free zone) as defined for a specific purpose (or with special restrictions) within the rule text. These include: Front Zone, Service Zone, Substitution Zone, Free Zone, Back Zone and Libero Replacement Zone.

ЗОНИ

Това са части в игралната площ (т.е. игрището и свободната зона) определени за специфични цели (или със специални ограничения) в текста на правилото. Те включват Предна зона, Сервис зона, Зона за смяна, Свободна зона, Задна зона и Зона за заместване на либерото.

AREAS

These are sections of the floor OUTSIDE the free zone, identified by the rules as having a specific function. These include: warm-up area and penalty area.

ПЛОЩИ

Това са секции на пода ИЗВЪН свободната зона, установени в правилата, имащи специфична функция. Те включват Зоната за загряване и Зоната за наказани.

LOWER SPACE

This is the space defined at its upper part by the bottom of the net and the cord joining it to the posts, at the sides by the posts, and the bottom by the playing surface.

ПРОСТРАНСТВО ПОД МРЕЖАТА

Това е пространството ограничено отгоре – от долния край на мрежата и въжето закрепващо я към стълбовете; от страни – от стълбовете; и отдолу – от игралната повърхност.

CROSSING SPACE

The crossing space is defined by:

- The horizontal band at the top of the net
- The antennae and their extension
- The ceiling

The ball must cross to the opponent's COURT through the crossing space.

ПРОСТРАНСТВО ЗА ПРЕМИНАВАНЕ

Пространството за преминаване е ограничено от:

- Хоризонталната лента на горния край на мрежата
- Антените и техните продължения
- Тавана

Топката трябва да преминава към противниковото поле през пространството за преминаване.

EXTERNAL SPACE

The external space is in the vertical plane of the net outside of the crossing and lower spaces.

ВЪНШНО ПРОСТРАНСТВО

Външното пространство е част от вертикалната равнина на мрежата извън долното пространството и пространството за преминаване.

SUBSTITUTION ZONE

This is the part of the free zone through which substitutions are carried out.

ЗОНА ЗА СМЯНА

Това е част от свободната зона, в която се извършват смените.

UNLESS BY AGREEMENT OF FIVB

This statement recognizes that while there are regulations on the standards and specification of equipment and facilities, there are occasions when special arrangements can be made by FIVB in order to promote the game of Volleyball or to test new conditions.

ОСВЕН АКО НЕ Е СЪГЛАСУВАНО С FIVB

Този израз приема, че когато има наредби за стандарти и спецификация на екипировка и оборудване, има случаи, при които могат да бъдат въведени специални изисквания от FIVB с цел популяризиране играта на волейбола или за изпробване на нови условия.

FIVB STANDARDS

The technical specifications or limits as defined by FIVB to the manufacturers of equipment.

СТАНДАРТИ НА FIVB

Технически спецификации или ограничения, определени от FIVB за производители на екипировка.

PENALTY AREA

In each half of the competition/control area, there is a Penalty Area located behind the prolongation of the end line, outside the free zone, which should be placed a minimum of 1.5 metres behind the rear edge of the bench.

ЗОНА ЗА НАКАЗАНИ

Във всяка половина на контролираната игрална площ има ЗОНА ЗА НАКАЗАНИ, намираща се зад продължението на крайната линия, извън свободната зона, на минимум 1,5 м. зад крайната част на пейката на отбора.

FAULT

a) A playing action contrary to the rules.
b) A rule violation other than a playing action.

ГРЕШКА

a) Игрално действие, противоречащо на правилата.
b) Нарушение на правилата, различно от игрално действие.

DRIBBLING

Dribbling means bouncing the ball (usually as a preparation to tossing and serving). Other preparatory actions could include (amongst others) moving the ball from hand to hand.

ДРИБЛИРАНЕ

Дриблиране означава, тупкане на топка (обикновено като подготовка за подхвърляне и сервис). Други подготвителни действия могат да включват движение на топката от ръка в ръка.

TECHNICAL TIME-OUT

This special mandatory time-out is, in addition to time-outs, to allow the promotion of Volleyball, analysis of the play and to allow additional commercial opportunities. Technical Time-Outs are mandatory for FIVB, World and Official competitions.

ТЕХНИЧЕСКО ПРЕКЪСВАНЕ

Тази специална задължителна почивка е, в допълнение на отборните почивки, за да позволи промоциране на волейбола, анализи на играта, както и възможности за допълнителна реклама. Техническите почивки са задължителни за FIVB, световни и официални състезания.

BALL RETRIEVERS AND MOPPERS

These are personnel whose job it is to maintain the flow of the game by rolling the ball to the server between rallies.
Moppers: are personnel whose job it is to keep the floor clean and dry. They mop the court before the match, between the sets and, if necessary, after each rally.

ПОДАВАЧИ НА ТОПКИ И БЪРСАЧИ

Това са служители, чиято работа е да поддържат протичането на играта чрез търкаляне на топката към сервиращия между разиграванията.
Бърсачи са служители, чиято работа е да поддържат пода чист и сух. Те почистват игрището преди мача, между геймовете и ако е необходимо, след всяко разиграване.

RALLY POINT

This is the system of scoring a point whenever a rally is won.

РАЗИГРАВАНЕ-ТОЧКА

Това е системата за отбелязване на точка при всяко спечелено разиграване.

INTERVAL

The time between sets. The change of courts in the 5th (deciding) set is not to be regarded as an interval.

ИНТЕРВАЛ

Времето между геймовете. Смяната на игрищата в петия (решителен) гейм не трябва да се счита за интервал.

RE-DESIGNATION

This is the act by which a Libero, who cannot continue or is declared by the team “unable to play”, has his/her role taken by any other player (except the regular replacement player) not on the court at the moment of the re-designation.

ПРЕОПРЕДЕЛЯНЕ

Това е действие, чрез което Либеро, което не може да продължи или е декларирано за „неспособно да пробължи“, прехвърля функциите си на друг играч (освен редовно заместванияъ състезател), който не е на игрището в момента на преопределяне.

REPLACEMENT

This is the act by which a regular player leaves the court and either Libero (if more than one) takes his/her place. This can even include Libero for Libero exchanges. The regular player can then replace either Libero. There must be a completed rally between replacements involving any Libero.

ЗАМЕСТВАНЕ

Това е действие, чрез което редовен състезател напуска игрището и всяко Либеро (ако има повече от едно) заема неговото място. Това включва даже заместване на едното Либеро с другото. Замествения състезател може да замести всяко Либеро. Трябва да има завършено разиграване между две замествания, включващи Либерото.

INTERFERING

Any action which will create an advantage against the opponent team or any action which prevents an opponent from playing the ball.

ПРЕЧЕНЕ

Всяко действие, което създава предимство над противниковия отбор или такова, което лишава противника от възможност за игра с топката.

O-2bis

An FIVB official form which registers players and team officials. It should be presented during the Preliminary Inquiry.

O-2bis

Официална форма на FIVB, чрез която се регистрират състезателите и официалните лица на отбора. Трябва да бъде предоставена по време на Предварителната проверка на документите.

OUTSIDE OBJECT

An object or a person which while outside the playing court or close to the limit of the free playing space provides an obstruction to the flight of the ball. For example: overhead lights, the referee's chair, TV equipment, scorer's table, and net posts. Outside objects do not include the antennae since they are considered as the part of the net.

ВЪНШЕН ОБЕКТ

Предмет или човек, който стоейки извън игрището или близо до края на свободното игрално пространство, създава препятствие на летежа на топката. Например висящо осветление, съдийски стол, ТВ оборудване, секретарската маса, стълбовете. Външни предмети не са антените, тъй като те се считат за част от мрежата.

SUBSTITUTION

This is the act by which one regular player leaves the court and another regular player takes his/ her place.

СМЯНА

Това е действие, при което един редовен състезател напуска игрището и друг редовен състезател заема мястото му.

БЕЛЕЖКИ

FIVB™

fivb.org